

Raiffeisen Bank Sh.a.

Pasqyrat financiare të konsoliduara

për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2020

(me raportin e audituesve të pavarur)

Përmbajtja

Raporti i audituesve të pavarur.....	i-iii
Grupi.....	1
Pasqyra e konsoliduar e të ardhurave gjithëpërfshirëse.....	2
Pasqyra e konsoliduar e pozicionit financiar	3
Pasqyra e konsoliduar e ndryshimeve në kapital.....	4
Pasqyra e konsoliduar e flukseve të mjeteve monetare.....	5
Shënime	6
Shënime për instrumentet financiare.....	21
Administrimi i rrezikut	39
Informacione të tjera	59
Informacion për autoritetin mbikëqyrës	62
Parimet e njohjes dhe matjes	63
Ngjarje pas datës së raportimit	81
Deklarata e përfaqësuesve ligjorë.....	82

Raporti i Audituesit të Pavarur

Për Aksionerin dhe Bordin Drejtues të Raiffeisen Bank Sh.a.

Opinion

Ne kemi audituar pasqyrat financiare të konsoliduara të 'Raiffeisen Bank Sh.a' (më tej referuar si "Grupi"), të cilat përfshijnë pasqyrën e konsoliduar të pozicionit financiar më datë 31 dhjetor 2020, pasqyrën e konsoliduar të fitimit ose humbjes dhe të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse, pasqyrën e konsoliduar të ndryshimeve në kapital dhe pasqyrën e konsoliduar të flukseve monetare për vitin që mbyllet me këtë datë, si edhe shënimet për pasqyrat financiare të konsoliduara, përfshirë një përmbledhje të politikave kontabël më të rëndësishme.

Sipas opinionit tonë, pasqyrat financiare bashkëlidhur paraqesin drejt, në të gjitha aspektet materiale, pozicionin financiar të Grupit më 31 dhjetor 2020 dhe performancën financiare dhe flukset e parasë për vitin që mbyllet në këtë datë në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF).

Baza për Opinionin

Ne e kryem auditimin tonë në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit (SNA-të). Përgjegjësitë tona sipas këtyre standardeve janë përshkruar në mënyrë më të detajuar në seksionin e raportit ku jepen Përgjegjësitë e Audituesit për Pasqyrat Financiare. Ne jemi të pavarur nga Grupi në përputhje me Kodin e Etikës të Kontabilistëve Profesionistë të njohur nga Bordi Ndërkombëtar i Standarde të Etikës për Kontabilistët (IESBA), kërkesat etike që janë të zbatueshme për auditimin e pasqyrave financiare në Shqipëri, si dhe kemi përmbushur përgjegjësitë e tjera etike në përputhje me kodin IESBA. Ne besojmë se evidenca e auditimit që kemi siguruar është e mjaftueshme dhe e përshtatshme për të dhënë një bazë për opinionin tonë.

Përgjegjësitë e Drejtimit dhe të Personave të Ngarkuar me Qeverisjen në lidhje me Pasqyrat Financiare Konsoliduara

Drejtimi është përgjegjës për përgatitjen dhe paraqitjen e drejtë të pasqyrave financiare të konsoliduara në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF), dhe për ato kontrole të brendshme që drejtimi i gjykon të nevojshme për të bërë të mundur përgatitjen e pasqyrave financiare që nuk përmbajnë anomali materiale, qoftë për shkak të mashtrimit apo gabimit.

Në përgatitjen e pasqyrave financiare të konsoliduara, drejtimi është përgjegjës për të vlerësuar aftësinë e Grupit për të vazhduar në vijimësi, duke dhënë informacion, nëse është e zbatueshme, për çështjet që kanë të bëjnë me vijimësinë dhe duke përdorur parimin kontabël të vijimësisë përveç se në rastin kur drejtimi synon ta likujdojë Grupin ose të ndërpresë aktivitetet, ose nëse nuk ka alternativë tjetër reale përveç sa më sipër.

Ata që janë të ngarkuar me qeverisjen janë përgjegjës për mbikëqyrjen e procesit të raportimit financiar të Grupit.

Përgjegjësitë e Audituesit për Auditimin e Pasqyrave Financiare Konsoliduara

Objektivat tona janë që të arrijmë një siguri të arsyeshme lidhur me faktin nëse pasqyrat financiare të konsoliduara në tërësi nuk kanë anomali materiale, për shkak të mashtrimit apo gabimit, dhe të lëshojmë një raport auditimi që përfshin opinionin tonë. Siguria e arsyeshme është një siguri e nivelit të lartë, por nuk është një garanci që një auditim i kryer sipas SNA-ve do të identifikojë gjithmonë një anomali materiale kur ajo ekziston. Anomalitë mund të vijnë si rezultat i gabimit ose i mashtrimit dhe konsiderohen materiale nëse, individualisht ose të marra së bashku, pritet që në mënyrë të arsyeshme të influencojnë vendimet ekonomike të përdoruesve, të marra bazuar në këto pasqyra financiare të konsoliduara.

Si pjesë e një auditimi në përputhje me SNA-të, ne ushtrojmë gjykim dhe skepticizëm profesional gjatë procesit të auditimit. Ne gjithashtu:

- Identifikojmë dhe vlerësojmë rreziqet e anomalive materiale në pasqyrat financiare të konsoliduara, për shkak të gabimeve ose mashtrimeve, projektojmë dhe zbatojmë procedurë auditimi të cilat u përgjigjen këtyre rreziqeve, si edhe marrim evidencë auditimi të plotë dhe të mjaftueshme për të krijuar bazat e opinionit tonë. Rreziku i moszbulimit të një gabimi material që vjen si rezultat i një mashtrimi, është më i lartë se ai që vjen nga një gabim, pasi mashtrimi mund të përfshijë marrëveshje të fshehta, falsifikime, mosveprime të qëllimshme, keqinterpretime, ose shkelje të kontrolleve të brendshme.
- Marrim një kuptueshmëri të kontrollit të brendshëm në lidhje me auditimin, për të planifikuar procedurë të përshtatshme në varësi të rrethanave, dhe jo për të shprehur një opinionin mbi efektshmërinë e kontrolleve të brendshme të Grupit.
- Vlerësojmë konformitetin e politikave kontabël të përdorura dhe arsyeshmërinë e vlerësimeve kontabël dhe informacioneve shpjeguese të bëra nga drejtimi.
- Konkludojmë mbi përdorimin e duhur të parimit kontabël të vijimësisë nga drejtimi si dhe, bazuar në evidencat e marra gjatë auditimit, konkludojmë nëse ekziston një pasiguri materiale e lidhur me ngjarje ose kushte të cilat mund të sjellin dyshime në aftësinë e Grupit për të vazhduar në vijimësi. Nëse konkludojmë që ekziston një pasiguri materiale, ne duhet të tërheqim vëmendjen në raportin tonë të auditimit për informacionet shpjeguese përkatëse në pasqyrat financiare të konsoliduara ose, nëse këto informacione shpjeguese janë të pamjaftueshme, të modifikojmë opinionin tonë. Përfundimet tona janë të bazuara në evidencat e auditimit të marra deri në ditën e raportit tonë të audituesit. Megjithatë, ngjarjet ose kushtet e ardhshme mund të jenë shkak që Grupit të ndalojë së vazhduari në vijimësi.

- Vlerësojmë paraqitjen e përgjithshme, strukturën dhe përmbajtjen e pasqyrave financiare të konsoliduara, përfshirë dhënien e informacioneve shpjeguese, dhe nëse pasqyrat financiare të konsoliduara përfaqësojnë transaksionet dhe ngjarjet në atë mënyrë që arrijnë paraqitje të drejtë.
- Marrim evidenca të mjaftueshme të auditimit të duhur në lidhje me informacionin financiar të subjekteve ose aktivitetet e biznesit brenda Grupit për të shprehur një opinion mbi pasqyrat financiare të konsoliduara. Ne jemi përgjegjës për drejtimin, mbikëqyrjen dhe performancën e auditimit të Grupit. Ne mbetemi vetëm përgjegjës për opinionin tonë të auditimit.

Ne komunikojmë me ata të cilët janë të ngarkuar me qeverisjen, midis çështjesh të tjera, për qëllimin dhe kohën e planifikuar të auditimit, gjetjet e rëndësishme gjatë auditimit, përfshirë çdo mangësi të theksuar në kontrollin e brendshëm të cilat ne identifikojmë gjatë procesit të auditimit.

Grant Thornton sh.p.k.

Tirana, Shqipëri
11 qershor 2021

Grupi

Këto pasqyra financiare të konsoliduara janë përgatitur në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2020 për Raiffeisen Bank sh.a. dhe filialet e saj ("Grupi"). Grupi përfshin shoqërinë mëmë - Raiffeisen Bank Sh.a. (në vijim "Banka" ose "Shoqëria Mëmë") dhe dy filialet e saj plotësisht të zotëruara Raiffeisen Leasing sh.a. dhe Raiffesien Invest - Shoqëria Administruese e Fondeve të Pensioneve dhe Sipërmarrjeve të Investimeve Kolektive sh.a. ("Raiffeisen INVEST").

Raiffeisen Bank sh.a është një institucion bankar i themeluar në përputhje me Ligjin 9901 "Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare" datë 14 prill 2008 dhe me Ligjin 9662 "Për Bankat në Republikën e Shqipërisë" datë 18 dhjetor 2006 si edhe ligje të tjera të aplikueshme. Banka është krijuar dhe themeluar në Shqipëri dhe vepron vetëm në Shqipëri. Raiffeisen Bank Sh.a. është një degë në pronësi 100% të Raiffeisen Bank International AG, Austri, e cila është shoqëria mëmë përfundimtare .

Aktivitetet kryesore të biznesit të Grupit janë operacionet bankare me pakicë, ofrimi i qirave financiare për shoqëritë dhe individët dhe grumbullimin dhe investimin e fondeve të pensioneve vullnetare brenda Republikës së Shqipërisë. Më 31 dhjetor 2020, Banka operon nëpërmjet një rrjeti bankar prej 74 pikash shërbimi, (2019: 76 pika shërbimi) në të gjithë Shqipërinë, të cilat drejtohen nga 6 rrethe (2019: 6 rrethe) dhe nuk ka aktivitete jashtë shtetit.

Pasqyra e konsoliduar e të ardhurave gjithëpërfshirëse

në mijë LEK	Shënim	2020	2019
Të ardhurat nga interesat llogaritur me metodën e interesit efektiv		6,836,762	7,329,762
Të ardhurat të tjera nga interesat		684	648
Shpenzime për interesa		-254,377	- 272,895
Të ardhurat nga interesat, neto	[1]	6,583,069	7,057,515
<i>Të ardhurat nga tarifat dhe komisionet</i>		3,187,580	3,449,213
<i>Shpenzimet për tarifa dhe komisione</i>		-1,204,671	- 939,218
Të ardhurat nga tarifat dhe komisionet, neto	[2]	1,982,909	2,509,995
Humbje tregtare neto	[3]	579,309	332,791
<i>Të ardhura të tjera operative</i>		47,582	285,867
<i>Shpenzime të tjera operative</i>		-179,072	- 244,870
(Humbje)/të ardhura të tjera operative, neto	[4]	-131,490	40,997
Të ardhurat operative		9,013,797	9,941,298
Shpenzime të përgjithshme administrative	[5]	-5,092,796	-5,231,652
Masat e veçanta qeveritare	[6]	-655,953	- 658,266
Rimarrje e zhvlerësimit të aktiveve financiare	[7]	-1,188,692	- 445,634
Fitimi para tatimit		2,076,356	3,605,746
Tatimi mbi fitimin	[8]	-403,335	- 498,929
Fitimi për periudhën		1,673,021	3,106,817
Të ardhura të tjera gjithëpërfshirëse për vitin		-	-
Totali i të ardhurave gjithëpërfshirëse		1,673,021	3,106,817

Pasqyra e konsoliduar e të ardhurave gjithëpërfshirëse duhet lexuar së bashku me shënimet, në faqet 6 deri në 81, të cilat janë pjesë përbërëse të këtyre pasqyrave financiare të konsoliduara.

Pasqyra e konsoliduar e pozicionit financiar

Aktive

në mijë LEK	Shënime	31 dhjetor 2020	31 dhjetor 2019
Arka, banka qendrore dhe depozita të tjera pa afat	[9]	56,327,181	25,068,597
<i>Letra me vlerë të borxhit</i>		59,171,534	62,469,142
<i>Hua dhe paradhënie për institucionet financiare</i>		27,233,140	34,694,515
<i>Hua dhe paradhënie për klientët</i>		88,305,614	94,809,375
Aktive financiare – me kosto të amortizuar	[10]	174,710,288	191,973,032
Aktive financiare – me vlerë të drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes	[11]	5,015	3,133
Emri i mirë	[12]	92,783	92,783
Aktive të qëndrueshme të trupëzuara	[13]	2,880,126	2,688,634
Aktive të qëndrueshme të patrupëzuara	[13]	1,470,260	1,305,455
Aktive tatimore aktuale	[14]	193,328	480,533
Aktive të tjera	[15]	1,875,393	2,215,457
Aktive totale		237,554,374	223,827,624

Detyrime dhe kapitali aksionar

në mijë LEK	Shënim	31 dhjetor 2020	31 dhjetor 2019
Detyrime			
<i>Depozitat nga bankat</i>		4,470,562	2,916,545
<i>Borxh i varur</i>		0	1,874,489
<i>Depozitat nga klientet</i>		200,249,819	188,121,303
<i>Detyrime të tjera financiare</i>		1,526,216	1,239,475
Detyrimet financiare – me kosto të amortizuar	[16]	206,246,597	194,151,811
Provizione për detyrimet	[17]	290,551	289,370
Detyrimet tatimore të shtyra		23,665	4,721
Detyrime të tjera	[18]	567,189	628,371
Totali i detyrimeve		207,128,002	195,074,273
Kapitali aksionar			
Kapitali aksionar	[19]	14,178,593	14,178,593
Rezerva të tjera	[19]	3,306,190	3,306,190
Fitimi i pashpërndarë	[19]	12,941,589	11,268,568
Totali i kapitalit aksionar		30,426,372	28,753,351
Totali i detyrimeve dhe kapitalit aksionar		237,554,374	223,827,624

Këto pasqyra financiare të konsoliduara janë miratuar nga Bordi Drejtues i Grupit më 3 qershor 2021 dhe u nënshkruan në emër të tij nga:

Christian Canacaris

Drejtor Ekzekutiv

Alexander Zsolnai

Nën kryetar i Bordit të Drejtimit

Pasqyra e konsoliduar e pozicionit financiar duhet lexuar së bashku me shënimet, në faqet 6 deri në 81, të cilat janë pjesë përbërëse të këtyre pasqyrave financiare të konsoliduara

Pasqyra e konsoliduar e ndryshimeve në kapital

në mijë LEK	Kapitali aksionar	Rezerva të tjera	Fitimi i pashpërndarë	Totali
Kapitali më 1 janar 2019	14,178,593	3,306,190	10,129,883	27,614,666
Pagesat e dividendëve (shënimi 20)			-1,964,211	- 1,964,211
Fitimi për vitin			3,106,817	3,106,817
Ndryshime të tjera			-3,921	-3,921
Të ardhura të tjera gjithëpërfshirëse				-
Totali i të ardhurave gjithëpërfshirëse për vitin			3,106,817	3,106,817
Kapitali më 31 dhjetor 2019	14,178,593	3,306,190	11,268,568	28,753,351
Kapitali më 1 janar 2020				
Fitimi për vitin			1,673,021	1,673,021
Ndryshime të tjera				-
Të ardhura të tjera gjithëpërfshirëse				-
Totali i të ardhurave gjithëpërfshirëse për vitin			1,673,021	1,673,021
Kapitali më 31 dhjetor 2020	14,178,593	3,306,190	12,941,589	30,426,372

Pasqyra e konsoliduar e ndryshimeve në kapital duhet lexuar së bashku me shënimet, në faqet 6 deri në 81, të cilat janë pjesë përbërëse të këtyre pasqyrave financiare të konsoliduara.

Pasqyra e konsoliduar e flukseve të mjeteve monetare

në mijë LEK	Shënim	2020	2019
Arka, banka qendrore dhe depozita të tjera pa afat më 1 janar	[9]	42,269,288	38,271,900
Aktivitetet operative:			
Fitimi para tatimit		2,076,356	3,605,746
Rregullimet për rakordimin e fitimit/humbjes pas tatimit me flukset e parasë nga aktivitetet operative:			
Amortizimi i aktiveve të qëndrueshme të trupëzuara dhe të patrupëzuara	[5]	770,307	758,859
Zhvlërësimi dhe anulimi i zhvlërësimit të aktiveve	[7]	1,145,689	445,549
Provizionet neto për detyrimet dhe humbjet nga zhvlërësimi		43,002	66,340
Të ardhurat nga interesi, neto	[1, 2]	-6,583,069	-7,057,515
Interesi i arkëtuar		3,438,221	191,940
Interesi i paguar		-205,753	-183,723
Efekti i ndryshimeve të përealizuara të kursit të këmbimit		-40,057	22,176
Regullime të tjera neto		-16,121	25,592
<i>Ndryshimet në aktivet dhe detyrimet që rrjedhin nga aktivitetet operative pas rregullimeve për pozicionet jo-monetare:</i>			
Paksimi i balanceve të kufizuara		-1,267,605	265,142
Aktivitetet financiare – me kosto të amortizuara	[10]	8,981,496	-1,770,907
Aktivitetet financiare - të përcaktuara me vlerë të drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes	[11]	-	-
Aktivitetet financiare – me vlerë të drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes	[11]	-2,162	-576
Aktivitetet tatimore	[14]	-94,120	-292,825
Aktivitetet tjera	[15]	340,050	-110,401
Detyrimet financiare – me kosto të amortizuara	[16]	13,644,969	341,433
Provizionet për detyrimet dhe detyrimet	[17]	-41,822	-69,390
Detyrime të tjera	[18]	-51,669	-85,597
Fluksi i parasë neto nga aktivitetet operative		22,137,715	-3,848,157
Aktivitetet investuese:			
Blerja e investimeve në letra me vlerë dhe aksione	[10, 11, 12]	-32,556,636	-36,614,136
Blerja e aktiveve të qëndrueshme të trupëzuara dhe të patrupëzuara	[13]	-1,143,766	-2,000,758
Të ardhurat nga investime në letra me vlerë dhe aksione të maturuara		35,909,900	48,438,027
Të ardhurat nga mjetet fikse materiale dhe jo-materiale	[13]	17,916	8,799
Fluksi i parasë neto nga aktivitetet investuese		2,227,414	9,831,932
Aktivitetet e financimit:			
Flukse dalese të borxhit të varur	[16]	-1,874,489	-
Pagesat e dividendëve		-	-1,964,211
Fluksi i parasë neto nga aktivitetet e financimit		-1,874,489	-1,964,211
Efekti i ndryshimeve të kursit të këmbimit		40,057	-22,176
Rënia neto gjatë vitit		22,530,697	3,997,388
Arka, banka qendrore dhe depozita të tjera pa afat më 31 dhjetor	[9]	64,799,985	42,269,288

Pasqyra e konsoliduar e flukseve të mjeteve monetare duhet lexuar së bashku me shënimet, në faqet 6 deri në 81, të cilat janë pjesë përbërëse të këtyre pasqyrave financiare të konsoliduara.

Shënime

Parimet bazë të pasqyrave financiare të konsoliduara

Parimet e përgatitjes

Pasqyrat financiare të konsoliduara përgatiten në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF) të publikuara nga Bordi i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit (BSNK) duke përfshirë interpretimet e zbatueshme të Komitetit Ndërkombëtar të Interpretimeve të Raportimit Financiar (KNIRF) duke përdorur koston historike, të modifikuar nga njohja fillestare e instrumenteve financiare bazuar në vlerën e drejtë dhe nga rivlerësimi i instrumenteve financiare të kategorizuara me vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes.

Një aktiv financiar njihet kur është e mundur që përfitimet ekonomike të ardhshme do të rrjedhin në shoqëri dhe kostot e blerjes ose të prodhimit ose një vlerë tjetër mund të maten me besueshmëri. Një detyrim financiar njihet kur është e mundur që një rrjedhje e burimeve që përfshijnë përfitime ekonomike do të rezultojë nga shlyerja e detyrimit dhe shuma në të cilën do të bëhet shlyerja mund të matet me besueshmëri. Përrashtim janë disa instrumente financiare të njohura me vlerën e drejtë në datën e raportimit. Të ardhurat njihen nëse plotësohen kushtet e SNRF 15 dhe nëse është e mundur që përfitimet ekonomike do të rrjedhin në Grup dhe shuma e të ardhurave mund të matet në mënyrë të besueshme.

Banka ka konsideruar ndikimin e Covid 19 në përgatitjen e pasqyrave të saj financiare. Ndërsa fushat specifike të gjykimit mund të mos ndryshojnë, ndikimi i Covid - 19 rezultoi në zbatimin e gjykimit të mëtejshëm brenda atyre zonave për shkak të natyrës evolucionare të pandemisë dhe përvojës së kufizuar të ndikimeve ekonomike dhe financiare të një ngjarjeje të tillë. Gjithashtu, ndryshime të rëndësishme në vlerësimet duhej të bëheshin në matjen e aktiveve dhe pasiveve të njësisve ekonomike.

Banka gjithashtu shqyrtoi nëse duhet të pasqyrojë masat që ajo ka marrë, në përputhje me rekomandimet e OBSH-së dhe ministrisë së shëndetësisë, për të ruajtur shëndetin e punonjësve të tyre dhe për të mbështetur parandalimin e infektimit në zonat e tyre administrative dhe operacionale, kur është e nevojshme.

Banka gjithashtu ka përgatitur pasqyra financiare të konsoliduara në përputhje me SNRF për Bankën dhe filialet e saj ('Grupi'). Në pasqyrat financiare të konsoliduara, filialet - të cilat janë ato shoqëri në të cilat Grupi, drejtpërdrejt ose tërthorazi, ka një interes prej më shumë se gjysmën e të drejtave të votës ose ka fuqi të ushtrisë kontroll mbi veprimet - janë konsoliduar plotësisht.

Burimet kryesore të pasigurisë së vlerësimit dhe gjykimet kritike kontabël

Nëse vlerësimet janë të nevojshme për kontabilizimin dhe matjen sipas SNRF-ve, ato bëhen në përputhje me standardet përkatëse. Ato bazohen në përvojën e kaluar dhe në faktorë të tjerë, siç janë planifikimi dhe pritjet ose parashikimet e ngjarjeve të ardhshme që duket të jenë të mundshme. Vlerësimet dhe supozimet themelore shqyrtohen në mënyrë të vazhdueshme. Ndryshimet në vlerësimet që prekin vetëm një periudhë do të merren në konsideratë vetëm në atë periudhë. Nëse periudhat e raportimit në vijim gjithashtu preken, ndryshimet do të merren në konsideratë në periudhën aktuale dhe në vijim. Supozimet kritike, vlerësimet dhe gjykimet e kontabilitetit janë si më poshtë:

Zhvlerësimi i aktiveve financiare

Zbatimi i politikave kontabël të Grupit kërkon gjykime kontabël të drejtimit. Grupi vlerëson në bazë të parashikimit humbjet e pritura të kreditit të lidhura me aktivet e saj si instrumenta borxhi të mbartura me koston e amortizuar dhe me ekspozimin që rrjedhin nga angazhimet e huasë dhe kontratat e garancisë financiare. Llogaritja e humbjeve të pritshme të kreditit (HPK) kërkon përdorimin e vlerësimeve kontabël që sipas përkufizimit nuk përputhen gjithmonë me rezultatet aktuale. Shuma e zhvlerësimit që do të alokohet varet nga ndryshimi në rrezikun e deshtimit të një instrumenti financiar pasi të jetë njohur. Për të përcaktuar shumën e zhvlerësimit, parametrat e rëndësishëm të rrezikut të kredisë si PD (Probabiliteti i mospagesës), LGD (Humbja në rast mospagese) dhe EAD (Ekspozimi në rast mospagese), si dhe informacione të orientuara drejt së ardhmes (parashikimet ekonomike) vlerësohen nga drejtimi. Zbritja për rreziqet e kredisë rregullohet për këtë humbje të pritshme në çdo datë raportimi. Metodatat për përcaktimin e shumës së zhvlerësimit shpjegohen në seksionin Zhvlerësimi i përgjithshëm (SNRF 9) nën Parimet e Njohjes dhe Matjes. Efektet sasiore të zbatimit për herë të parë të SNRF 9 më 1 janar 2018 janë paraqitur në seksionin e tranzicionit në SNRF 9.

Parimi i Vijimësisë

Gjatë fillimit të vitit 2020, pandemia e COVID-19 u përhap në nivel global. Që nga 31 dhjetori 2019, pasojat e pademisë COVID-19 kanë ndikuar negativisht në ofertën dhe kërkesën për produktet primare të Grupit dhe për rrjedhojë, rezultatet e tij të operimit janë ndikuar negativisht. Në mars të vitit 2020, qeveria e Shqipërisë mori masa drastike duke pezulluar të gjitha aktivitetet që nuk ishin jetike. Megjithëse, aktivitetet e Grupeve nuk u pezulluan. Pandemia ka krijuar vonesa të disa prej klientëve të Grupit. Qeveria ka shpallur një garanci sovranë për të gjitha bizneset të cilat po përballen me probleme të likuiditetit dhe do të kërkojnë financim. Për më tepër, Banka e Shqipërisë ka njoftuar se klienti që do të përballen me probleme të likuiditetit mund të kërkojë shtyrjen e shlyerjes së detyrimeve të tyre ndaj Bankave për një periudhë 3 mujore.

Aktiviteti i Grupit ka vazhduar pa pezullim gjatë vitit 2020, dhe ka pasur një ecuri relativisht të qëndrueshme në arkëtueshmëri të klientëve. Për vitin që përfundon 2020, Grupi pret një rritje të portofolit të kredive joperformuese për shkak të rënies ekonomike. Pas shfaqjes së pandemisë COVID-19, Grupi ka analizuar ndryshimet makro-ekonomike dhe pasqyruar këto ndryshime në testet e stresit të përdorura për të përshkruar ndikimin e COVID-19 në llogaritjen e Humbjes së Pritshme të Kreditit.

Grupi konsideron në vlerësimin e mjaftueshmërisë së kapitalit të tij të brendshëm skenarin e stresit në llogaritjen e kërkesës së kapitalit për rrezikun e tregut në lidhje me portofolin e tij të investimeve, shumica e të cilave maten me kosto të amortizuara. Lulahatja në vlerat e drejta pritet të ketë një ndikim minimal në rezultatet e Grupit për shkak të madhësisë së vogël të portofolit të Grupit të matur me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes.

Grupi e konsideron rrezikun e likuiditetit në planet e rimëkëmbjes, në procesin e vlerësimit të mjaftueshmërisë së kapitalit të brendshëm, duke vendosur kufij të përcaktuar mirë për oreksin e tij për rrezik. Grupi përcakton që burimet e tij kapitale janë të disponueshme.

Grupi kryen rregullisht, ushtrime të testit të stresit, për të provuar ndikimin e mundshëm të treguesve makroekonomikë në pozicionin kryesor financiar të grupit, performancën dhe pajtueshmërinë rregullatore. Këto teste stresi janë përqendruar kryesisht në ndikimin që disa skenarë makro dhe mikroekonomikë të përshkruara mund të kenë në portofolin e kredisë, duke qenë burimi kryesor i të ardhurave, pozicioni financiar i Grupit, përfshirë edhe rrezikun e tregut. Modelet zyrtare të parashikimit të vlerësimit të rrezikut të brendshëm të Bankës Qendrore dhe të Grupit janë përdorur në këto ushtrime.

Gjatë fundit të muajit qershor 2020, u vërejt një rënie prej 48% në rezultatet e buxhetit. Provigjoni i akumuluar ishte më i lartë me 0,44% krahasuar me buxhetin, portofoli i huasë / aktivet totale ishte më i ulët me 1.79%. Kthimi mbi kapitali pas taksës prej 7.09% nën raportin e buxhetuar. Për fund vitin 2020, Banka pret një devijim negativ ndaj shifrave të buxhetit, gjithësesi duke qëndruar në rezultate pozitive.

Drejtimi i Grupit ka bërë një vlerësim mbi aftësinë e Bankës për të vazhduar sipas parimit të vijimësisë duke marrë në konsideratë të gjithë faktorët e përmendur më lart dhe është konfident që Banka ka burime të mjaftueshme për të vazhduar aktivitetin për të ardhmen e parashikueshme. Për më tepër, Drejtimi nuk është në dijeni për ndonjë pasiguri materiale që mund të hedhë dyshime të konsiderueshme mbi aftësinë e Grupit për të vazhduar në vijimësi. Prandaj, Pasqyrat Financiare Konsoliduara vazhdojnë të jenë të përgatitura në bazë vijimësie. Për shënime shpjeguese shtesë mbi menaxhimin e kapitalit referojuni shënimit 42.

Vlera e drejtë e instrumenteve financiare

Vlera e drejtë është çmimi i marrë për shitjen e një aktivi ose i paguar për të transferuar një detyrim në një transaksion të rregullt ndërmjet pjesëmarrësve të tregut në datën e matjes. Kjo vlen pavarësisht nëse çmimi mund të vëzhgohet drejtpërdrejt ose është vlerësuar në bazë të një metode matjeje. Në përcaktimin e vlerës së drejtë të një aktivi ose detyrimi, Grupi merr në konsideratë disa karakteristika të aktivitetit ose detyrimit (p.sh. gjendjen dhe vendndodhjen e aktivitetit ose kufizimet në shitjen dhe përdorimin e një aktivi) nëse pjesëmarrësit e tregut do të konsideronin gjithashtu karakteristikat në përcaktimin e çmimit për blerjen e aktivitetit përkatës ose për transferimin e pasivitetit në datën e matjes. Kur tregu për një instrument financiar nuk është aktiv, vlera e drejtë përcaktohet duke përdorur një teknikë vlerësimi ose model të çmimeve. Për metodat dhe modelet e vlerësimit, përgjithësisht përdoren vlerësime të varura nga kompleksiteti i instrumentit dhe disponueshmëria e të dhënave të bazuara në treg. Inputet e këtyre modeleve rrjedhin nga të dhënat e tregut të vëzhgueshme aty ku është e mundur. Në rrethana të caktuara, rregullimet e vlerësimit janë të nevojshme për të llogaritur faktorë të tjerë, si rreziku i modelit, rreziku i likuiditetit ose rreziku i kreditit. Modelet e vlerësimit janë përshkruar në shënimet në seksionin mbi instrumentet financiare - gjatë njohjes dhe parimeve të matjes. Veç kësaj, vlerat e drejta të instrumenteve financiare shpalosen në shënimin (20) Vlera e drejtë e instrumenteve financiare.

Vlera neto e realizueshme e kolateraleve të riposeduara

Kolaterale të riposeduara paraqesin aktivet e pasurive të patundshme të marra nga Grupi në shlyerjen e kredive të vonuara të cilat klasifikohen si inventarë në përputhje me SNK 2 "Inventarët". Aktivet fillimisht njihen me vlerën e drejtë kur merren dhe maten me vlerën më të ulët të koston dhe vlerës neto të realizueshme dhe çdo zhvlerësim njihet në fitim ose humbje. Grupi rivlerëson këto aktive në baza vjetore duke përdorur një ekip të përbërë nga vlerësues të jashtëm të pavarur dhe vlerësues të certifikuar të brendshëm, të cilët kanë kualifikime të duhura profesionale dhe përvojë të fundit në vendin dhe kategorinë e pronës që vlerësohet.

Aktive për tatime të shtyra

Aktivitet tatimore të shtyra njihen vetëm në masën që është e mundur që në të ardhmën të jetë e disponueshme fitimi i mjaftueshëm i tatueshëm, ndaj të cilit mund të përdoren humbjet tatimore, kreditë tatimore ose diferencat e përkohshme të zbritshme. Për këtë qëllim përdoret një periudhë planifikimi prej pesë vjetësh. Ky vlerësim kërkon gjykim të rëndësishme dhe supozime që duhet të bëhen nga drejtimi. Në përcaktimin e shumës së aktiveve tatimore të shtyra, drejtimi përdor informacionin e kapacitetit tatimor historik dhe informacionin e përfitueshmërisë dhe, nëse është relevante, rezultatet operative të parashikuara në bazë të planeve të miratuara të biznesit, duke përfshirë një rishikim të periudhës së transferimit të pranueshëm.

Tatimet e shtyra nuk janë raportuar veçmas në pasqyrën e të ardhurave dhe janë shpalosur nën (9) Tatimet mbi të ardhurat. Në të kundërt, tatimet e shtyra janë paraqitur veçmas në pasqyrën e pozicionit financiar në shënimet nën (14) Aktivitet tatimore.

Politikat e kontabilitetit në lidhje me COVID-19

Moratoriumet e pagesave

Shqipëria ishte pjesë e vendeve që aplikuan moratorium pasi rastet e Covid-19 u rritën në vend. Moratoriumi e parë në Shqipëri u miratua me vendim të përbashkët të Kryeministrit dhe Guvernatorit të Bankës së Shqipërisë për një periudhë 3 muaj mars - maj 2020. Një i dytë menjëherë ndoqi të parën për 3 muaj shtesë qershor - gusht 2020. Të dy moratoriumet ishin me zgjedhje, por gjithashtu jo të detyrueshme për bankat, që kishin vendimin përfundimtar për të pranuar ose jo kërkesën e klientit për të qenë pjesë e ndonjërit prej moratoriumeve. Sidoqoftë bankat ishin shumë të hapura për të pranuar kërkesën e klientëve. Për moratoriumin e parë, me vendim të Bordit Drejtues, Raiffeisen Bank Albania vendosi të pranojë të gjitha kërkesat në të gjitha segmentet e biznesit. Për moratoriumin e dytë, banka mori vendimin bazuar në argumente dhe dha informacione që justifikojnë kërkesën.

Moratoriumet e pagesave nuk konsiderohen se shkaktojnë automatikisht një rritje të konsiderueshme të rrezikut të kredisë (SICR). Në vend të kësaj, Banka do të vazhdojë të zbatojë kriteret e saj të përcaktuara të vlerësimit që përbëhen nga informacione cilësore dhe pragje sasiore.

Programet direkte të qeverisë

Qeveria shqiptare erdhi në mbështetje të biznesit dhe individëve privatë të prekur nga pandemia me masa dhe mekanizma të ndryshëm. Dy prej tyre si një program garancie për bizneset. Programi i parë ishte një garanci dhe interes i plotë që mbulonte skemën për financimin e pagave deri në 3 muaj (mars - maj) me një kufi për një pagë maksimale prej rreth 1,200 EUR. Kohëzgjatja e këtij programi tashmë ka përfunduar.

Skema e dytë ofron një garanci deri në 60% të shumës së principalit, kufiri maksimal i një shoqërie afërsisht 2,4 milion EUR. Kompanitë mund ta përdorin huanë për investime dhe financim të kapitalit qarkullues.

Duke marrë parasysh pozicionin e përgjithshëm të likuiditetit të bankave, mbështetja u konsiderua si e panevojshme.

Përmbledhje e huave të modifikuara në lidhje me programet e qeverisë direkte

Tabelat e mëposhtme ofrojnë një përmbledhje të aktiveve të modifikuara të Bankës më 31 Dhjetor 2020.

	Niveli 2				Niveli 3			
	Modifikimi i përkohshëm dhe i përhershëm	Rifinancimi	Totali	HPK	Modifikimi i përkohshëm dhe i përhershëm	Rifinancimi	Totali	HPK
Në mijë LEK								
Korporatat Jo-financiare	7,030,150	427,199	7,457,349	436,177	5,590,845	-	5,590,845	4,092,831
Individuale	1,159,382	-	1,159,382	194,470	391,548	-	391,548	216,856
Total	8,189,532	427,199	8,616,731	630,647	5,982,393	-	5,982,393	4,309,687

Përkthimi në monedhë të huaj

Pasqyrat e konsoliduara financiare të Grupit janë përgatitur në LEK, e cila është monedha funksionale e Grupit. Monedha funksionale është monedha kryesore e mjedisit ekonomik në të cilin operon Grupi.

Transaksionet në monedhë të huaj janë konvertuar në monedhën funksionale me kursin e këmbimit në datën e transaksioneve. Aktivitet dhe detyrimet monetare të shprehura në valuta të huaja në datën e raportimit janë rikthyer në kursin funksional me kursin e këmbimit në atë datë.

Fitimi ose humbja në valutë në zërat monetare është diferenca midis kostos së amortizuar në monedhën funksionale në fillim të periudhës, e rregulluar me interes efektiv dhe pagesat gjatë periudhës dhe koston e amortizuar në monedhë të huaj të përkthyer me kursin e këmbimit në fund të periudhës. Aktivitet dhe detyrimet jo-monetare të shprehura në monedha të huaja që maten me vlerën e drejtë, konvertohen në monedhën funksionale me kursin e këmbimit në datën e përcaktimit të vlerës së drejtë. Diferencat në valutë të huaj që rrjedhin nga konvertimi njihen në fitim ose humbje.

Normat e aplikueshme zyrtare të Grupit (LEK në njësinë e monedhës së huaj) për monedhat kryesore në 31 dhjetor 2020 dhe 31 dhjetor 2019 ishin si më poshtë:

Normat në LEK për njësitë	2020		2019	
	Më 31/12	Mesatar 1/1-31/12	Më 31/12	Mesatar 1/1-31/12
Njësia monetare e Bashkimit Evropian (EUR)	123.70	124.07	121.77	123.18
Dollari amerikan (USD)	100.84	108.66	108.64	109.85

Zbatimi i standardeve të reja dhe të rishikuara

Me përjashtim të ndryshimeve më poshtë, Grupi ka zbatuar vazhdimisht politikat e kontabilitetit në të gjitha periudhat e paraqitura në këto pasqyra financiare të konsoliduara.

Standardet e reja të miratuara në 1 janar 2020

Disa deklarata të kontabilitetit të cilat janë bërë efektive nga 1 Janari 2020 dhe për këtë arsye janë miratuar nuk kanë një ndikim të rëndësishëm në rezultatet financiare ose pozicionin e Grupit.

Standardet dhe ndryshimet që janë efektive për herë të parë në vitin 2020 (për një njësi ekonomike me fundin e vitit 31 Dhjetor 2020) dhe mund të zbatohen për Bankën janë:

- Përkufizimi i një biznesi (Ndryshimet në SNRF 3)
- Përkufizimi i Materialit (Ndryshimet në SNK 1 dhe SNK 8)
- Reforma e Referencës së Normës së Interesit (Ndryshimet në SNRF 9, SNK 39 dhe SNRF 7)
- Ndryshimet në Referencat në Kornizën Konceptuale (Standarde të Ndryshme)
- Koncesione të lidhura me qira COVID-19 (Ndryshime në SNRF 16)

Këto ndryshime nuk kanë një ndikim të rëndësishëm në këto Pasqyra Financiare dhe për këtë arsye shpalosjet nuk janë bërë.

Standardet, ndryshimet dhe Interpretimet e Standardeve ekzistuese që nuk janë ende efektive dhe nuk janë miratuar herët nga Grupi

Standardet dhe ndryshimet që nuk janë ende efektive dhe nuk janë miratuar herët nga Grupi përfshijnë:

- SNRF 17 Kontratat e Sigurimit
- Ndryshimet në SNRF 17 Kontratat e Sigurimit (Ndryshimet në SNRF 17 dhe SNRF 4)
- Referencat në Kornizën Konceptuale
- Të ardhurat përpara përdorimit të synuar (Ndryshimet në SNK 16)
- Kontrata të rënda - Kostoja e përmbushjes së një kontrate (Ndryshimet në SNK 37)
- Përmirësimet Vjetore të Standardeve të SNRF-së Cikli 2018-2020 (Ndryshimet në SNRF 1, SNRF 9, SNRF 16, SNK 41)
- Klasifikimi i detyrimeve si aktuale ose jo-korente (ndryshime në SNK 1)

Këto ndryshime nuk pritet të kenë një ndikim të rëndësishëm në pasqyrat financiare në periudhën e aplikimit fillestar dhe për këtë arsye shpalosjet nuk janë bërë.

Shënime për pasyrën e të ardhurave gjithëpërfshirëse

(1) Të ardhura nga interesat, neto

në mijë LEK	2020	2019
Të ardhura nga interesat	6,836,762	7,329,762
Aktive financiare - kosto e amortizuar	6,782,122	7,251,834
Aktive të tjera	52,825	77,485
Të ardhura nga interesat mbi detyrimet financiare	1,815	443
Të ardhura të tjera nga interesat	684	648
Shpenzime për interesat	-254,377	-272,895
Detyrimet financiare - kosto e amortizuar	-99,149	-148,269
Shpenzimet e interesit për aktivet financiare	-132,153	-100,338
Shpenzimet e interesit për detyrimet e qirasë	-23,075	-24,288
Total	6,583,069	7,057,515

(2) Të ardhura nga tarifat dhe komisionet, neto

në mijë LEK	2020	2019
Klringu, shlyerja dhe shërbimet e pagesave	1,946,746	1,822,147
Kredi për biznesin	91,297	122,056
Letrat me vlerë	15,445	18,832
Transaksionet në valutë të huaj	165,608	137,287
Të tjera	953,220	1,322,983
Të ardhurat totale nga komisionet nga kontratat me klientët	3,172,316	3,423,305
Kontratat e garancisë financiare dhe angazhimet e huasë	15,264	25,908
Të ardhurat totale nga komisionet	3,187,580	3,449,213
Klringu, shlyerja dhe shërbimet e pagesave	-894,052	-317,632
Të tjera	-258,357	-571,548
Totali i shpenzimeve të komisioneve nga kontratat me klientët	-1,152,409	-889,180
Garanci financiare nga kontratat dhe angazhimet e huasë	-52,262	-50,038
Të ardhura nga tarifat dhe komisionet, neto	-1,204,671	-939,218

Komisionet nuk përfshijnë tarifat e marra për huatë dhe paradhëniet për klientët (kostot e transaksionit), të cilat janë përshtatur në njohjen fillestare për vlerën kontabël të këtyre aktiveve financiare sipas metodës së normës efektive të interesit. Të ardhurat nga komisionet nga kontratat me klientet maten në bazë të shumës së specifikuar në një kontratë me një klient. Grupi njih të ardhurat kur transferon kontrollin mbi një shërbim vetëm për një klient.

Grupi ofron shërbime bankare vetëm klientëve me pakicë dhe korporata, duke përfshirë administrimin e llogarisë, ofrimin e linjave të kredisë, transaksionet e këmbimit valutor, kartën e kreditit dhe tarifat e shërbimit. Tarifat për administrimin e llogarisë rrjedhëse ngarkohen në llogarinë e klientit në baza mujore. Grupi rregullisht përcakton normat për klientet me pakicë dhe korporatat bankare. Tarifat e bazuara në transaksion për shkëmbim, transaksionet e këmbimit valutor dhe overdraftat ngarkohen në llogarinë e klientit kur bëhet transaksioni. Tarifat e servisimit janë të ngarkuara në baza mujore dhe bazohen në norma fikse të rishikuara rregullisht nga Grupi.

Të ardhurat nga shërbimi i llogarisë dhe tarifat e shërbimit njihen gjatë kohës kur shërbimet ofrohen. Të ardhurat që lidhen me transaksionet njihen në momentin në të cilin kryhet transaksioni.

(3) Humbjet tregtare neto

në mijë LEK	2020	2019
Fitimet / (humbjet) neto të aktiveve dhe pasiveve financiare - vlera e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes	14,669	17,940
Letrat me vlerë të borxhit	14,669	17,940
Diferencat e këmbimit, neto	564,640	314,851
Totali	579,309	332,791

(4) (Humbje)/të ardhura të tjera operative, neto

në mijë LEK	2020	2019
Fitimet për mosnjohjen e aktiveve jo financiare	3,924	1,043
Të ardhurat neto nga qiraja nga aktivet materiale afatgjata për investim, duke përfshirë qiratë operative (pasurive të patundshme)	6,417	5,014
Të ardhura nga rimarrja e provizioneve të tjerë	-	8,010
Të ardhura të ndryshme operative	37,241	271,800
Të ardhura të tjera operative	47,582	285,867
Shpenzime për kolaterat e riposduara	-79,727	-138,352
Humbjet për mosnjohjen e aktiveve jo financiare	-	-28,756
Shpenzimet alokimi për provigjoneve të tjera	-6,045	-569
Shpenzime të ndryshme operative	-93,300	-77,1933
Shpenzime të tjera operative	-179,072	-244,870
Totali	-131,490	40,997

(5) Shpenzime të përgjithshme administrative

në mijë LEK	2020	2019
Shpenzime stafi	-2,483,495	-2,510,532
Shpenzime të tjera administrative	-1,838,994	-1,962,261
Amortizimi i mjeteve të qëndrueshme të trupëzuara dhe të patrupëzuara	-770,307	-758,859
Totali	-5,092,796	-5,231,652

Shpenzime stafi

në mijë LEK	2020	2019
Paga	-2,147,980	-2,176,382
Kostot e sigurimeve shoqërore dhe taksat e lidhura me stafit	-233,935	-229,075
Shpenzime të tjera shoqërore vullnetare	-23,308	-30,294
Shpenzime për kontribute në planet e pensioneve të përcaktuara	-15,905	-15,824
Shpenzime stafi nën programin e shpërblimit të shtyrë	-4,364	-39,555
Përfitimet e ndërprerjes së punës	-58,003	-19,402
Totali	-2,483,495	-2,510,532

Shpenzime për kontribute në planet e pensioneve të përcaktuara

në mijë LEK	2020	2019
Anëtarët e bordit menaxhues dhe stafi i lartë	-13,104	-10,473
Punonjës të tjerë	-60,804	-24,753
Totali	-73,908	-35,226

(5) Shpenzime të përgjithshme administrative -vazhdim

Shpenzime të tjera administrative

në mijë LEK	2020	2019
Shpenzime për zyrat	-254,215	-230,459
Shpenzime për IT	-593,246	-540,346
Shpenzime ligjore, konsultime dhe këshilluese	-236,012	-306,226
Shpenzimet për çështjet gjyqësore që nuk mbulohen nga provizionet	-1,191	-
Shpenzimet për riskun e kredisë	-34,120	-
Reklamim, PR dhe shpenzime promociionale	-272,778	-325,182
Shpenzime komunikimi	-17,216	-20,507
Furnizime të zyrës	-16,872	-28,129
Shpenzime të makinave	-36,690	-43,027
Shpenzime të sigurisë	-18,995	-18,852
Shpenzime të udhëtimit	-7,111	-30,609
Shpenzime për qiratë	-11,783	-
Shpenzime taksa të tjera	-43,059	-
Shpenzime të trajnimit për stafin	-23,242	-37,028
Shpenzime të ndryshme administrative	-272,464	-381,897
Totali	-1,838,994	-1,962,262

Amortizimi i mjeteve të qëndrueshme të trupëzuara dhe të patrupëzuara

në mijë LEK	2020	2019
Aktive të qëndrueshme të trupëzuara	-553,828	-552,120
Aktive të qëndrueshme të patrupëzuara	-216,479	-206,739
Totali	-770,307	-758,859

(6) Masat e veçanta qeveritare

në mijë LEK	2020	2019
Kontributi për fondin e nderhyrjes së jashtëzakonshme	-101,719	-113,294
Tarifat e sigurimit të depozitave	-554,234	-544,972
Totali	-655,953	-658,266

Kontributi për fondin e nderhyrjes së jashtëzakonshme është në përputhje me ligjin "Për rimëkëmbjen dhe nderhyrjen në banka në Republikën e Shqipërisë" dhe aktet nënligjore përkatëse, ku secila bankë në Shqipëri paguan një kontribut vjetor të llogaritur në mënyrë ndarje proporcionale me tregun përkatës, për krijimin e një niveli të caktuar të fondit të nderhyrjes emergjente. Ky fond llogaritet nga Banka e Shqipërisë dhe administrohet nga Agjencia e Sigurimit të Depozitave (ASD) në përputhje me politikën e investimeve të instrumenteve financiare të fondit.

(7) Rimarrje e zhvlerësimit të aktiveve financiare

në mijë LEK	2020	2019
Huatë dhe paradhëniet	-1,084,232	-397,807
Letrat me vlerë të borxhit	-61,458	-47,742
Angazhimet e huasë, garancitë financiare dhe angazhimet e tjera të dhëna	-43,002	-85
Totali	-1,188,692	-445,634

(8) Tatimi mbi fitimin

në mijë LEK	2020	2019
Tatimi aktual mbi të ardhurat	-384,391	-487,167
Aktive tatimore të shtyra	-18,944	-11,762
Totali	-403,335	-498,929

Tabela e mëposhtëme tregon marrëdhënien midis fitimit përpara taksës dhe barrës tatimore efektive:

në mijë LEK	2020	2019
Fitimi para tatimit	2,076,356	3,605,746
Shpenzimet teorike të tatimit mbi të ardhurat duke përdorur normën tatimore 15%	311,453	540,862
Efektivi tatimor:		
Të ardhura të përjashtuara nga tatimi	-534	-116,358
Shpenzimet jo të zbritshme	108,275	74,425
Paksimi tatimit nga humbjet e mbartura	-15,859	-
Barra efektive e taksave	403,335	498,929
Shkalla e taksës në përqindje	16.0%	11.7%

Shënime për pasqyrën e pozicionit financiar

(9) Arka, banka qendrore dhe depozita të tjera pa afat

në mijë LEK	2020	2019
Arka	9,380,323	4,804,975
Balancat në bankat qendrore:	45,985,573	19,133,098
nga e cila, balancat e kufizuara - Rezerva e detyrueshme	18,573,120	17,253,467
Depozita të tjera pa afat në bankë	961,285	1,130,524
nga e cila, balancat e kufizuar si garanci bankare	179,442	231,490
Totali	56,327,181	25,068,597

Arka, banka qendrore dhe depozita të tjera pa afat përfshijnë para në dorë, llogaritë rrjedhëse dhe rezervat e detyrueshme në Bankën Qendrore të Shqipërisë, si dhe depozitat pa afat në bankat që paguhen menjëherë.

Rezervat e detyrueshme me Bankën Qendrore nuk janë për përdorim të përditshëm nga Grupi dhe përfaqësojnë një depozitë minimale rezervë, të kërkuar nga Banka Qendrore e Shqipërisë. Kjo rezervë llogaritet si një përqindje e caktuar ndaj depozitave të klientëve që ndryshon sipas valutës apo afatit të maturimit. Norma e rezervës së detyruar në Lek është përkatësisht 7.5% dhe 5% e depozitave të klientëve në Lek me afat maturimi jo më të gjatë se 12 muaj dhe nga 12 muaj deri në 2 vjet. Norma e rezervës së detyruar në valutë është përkatësisht 12.5% dhe 20% e depozitave të klientëve në valutë kur ato janë nën 50% dhe mbi 50% e depozitave të klientëve gjithsej.

Paraja dhe ekuivalentët e saj përfshijnë aktive financiare shumë likuide me maturitet fillestar prej tre muajsh ose më pak nga data e blerjes që i nënshtrohen një rreziku të parëndësishëm të ndryshimeve në vlerën e tyre të drejtë dhe përdoren nga Banka në administrimin e angazhimeve të saj afatshkurtra. Një pasqyrë e parasë dhe ekuivalentëve të saj të përfshira në pasqyrën e flukseve monetare paraqitet më poshtë:

në mijë LEK	2020	2019
Arka (Shënimi 9 më lart)	9,380,323	4,804,975
Balancat në bankën qendrore, pa përfshirë rezervën e detyrueshme (Shënimi 9 më lart)	27,412,453	1,879,631
Depozita të tjera pa afat, pa përfshirë balancat e kufizuara (Shënimi 9 më lart)	781,843	899,035
Hua dhe paradhënie ndaj bankës qendrore (Shënimi 10 më poshtë)	6,180,462	6,085,017
Hua dhe paradhënie të tjera ndaj bankave të tjera (Shënimi 10 më poshtë)	21,044,904	28,600,630
Totali i parasë dhe ekuivalenteve të saj të përfshira në pasqyrën e flukseve monetare	64,799,985	42,269,288

(10) Aktive financiare – me kosto të amortizuar

në mijë LEK	Vlera kontabël bruto	2020 Zhvlerësimi i akumuluar	Vlera kontabël	2019 Vlera kontabël
Letrat me vlerë të borxhit	59,316,597	-145,063	59,171,534	62,469,142
Institucione qeveritare	51,169,577	-144,852	51,024,725	54,454,981
Bankat	8,147,020	-211	8,146,809	8,014,161
Hua dhe paradhënie	126,665,834	-11,127,080	115,538,754	129,503,890
Bankat qendrore	6,180,755	-293	6,180,462	6,085,715
Qeveritë e përgjithshme	167	-2	165	35
Bankat	21,044,970	-66	21,044,904	28,599,931
Korporata të tjera financiare	7,776	-2	7,774	8,869
Korporatat jo-financiare	57,669,446	-8,216,370	49,453,076	56,015,698
Personale	41,762,720	-2,910,347	38,852,373	38,793,642
Totali	185,982,431	-11,272,143	174,710,288	191,973,032
	59,316,597	-145,063	59,171,534	62,469,142

(11) Aktive financiare - të përcaktuara me vlerë të drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes

në mijë LEK	2020	2019
Letrat me vlerë të borxhit	5,015	3,133
Totali	5,015	3,133

Bonot e thesarit më 31 dhjetor 2020 kanë të bëjnë me bonot e thesarit me kupon zero të Qeverisë së Shqipërisë, me rendimentet që variojnë nga 1.5% në 2.25% në vit (31 Dhjetor 2019: Bonot e thesarit me kupon zero të qeverisë së Shqipërisë me rendimente duke filluar nga 1.13% në 2.3%).

(12) Emri i mirë

Gjatë vitit 2009, Raiffeisen Bank bleu 100% të aksioneve të Raiffeisen INVEST - Shoqëri Administruese e Fondeve të Pensionit dhe Sipërmarrjeve të Investimeve Kolektive sh.a. ("Raiffeisen INVEST"), për një shumë prej 109,648 mijë Lek. Blerja është miratuar nga Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare në bazë të vendimit Nr.30, të datës 26 mars 2009, i regjistruar në Regjistrin Kombëtar Shqiptar më 23 prill. Raiffeisen INVEST ka një kapital të paguar prej 90 milionë lekësh më 31 dhjetor 2020 (2019: 90 milione leke).

Emri i mirë në datën e blerjes është llogaritur si tejkalim i koston së kombinimit të biznesit mbi aktivet neto të identifikuar të njësish të blerë, duke rezultuar në një shumë prej 92,783 mijë Lek. Aktivet neto të identifikuar të njësish të blerë në datën e blerjes kanë përafëruar vlerën e tyre të drejtë në një shumë prej 16,865 mijë Lek.

Vullneti i mirë testohet për dëmtim të paktën çdo vit ose sa herë që ka indikacione që miresi mund të jetë i dëmtuar. Me 31 dhjetor 2020, vlera kontabël e njësish gjeneruese të parave në të cilën është shpërndarë emri i mirë, nuk e tejkalon shumën e rikuperueshme të saj dhe për këtë arsye emri i mirë konsiderohet se nuk është i çiftuar. Asnjë humbje nga zhvlerësimi nuk është njohur në pasqyrën e konsoliduar të të ardhurave gjithëpërfshirëse për vitin që përfundon më 31 Dhjetor 2020 (2019: Zero).

(13) Aktive të qëndrueshme të trupëzuara dhe të patrupëzuara

në mijë LEK	2020	2019
Aktive të qëndrueshme të trupëzuara	2,880,126	2,688,634
Toka dhe ndërtesat që përdoren nga Grupi për qëllimet e veta	582,759	580,552
Toka dhe ndërtesa të tjera (aktive afatgjata materiale për investim)	95,889	107,623
Mobiljet e zyrës, pajisjet dhe mjetet e tjera fikse materiale	930,287	774,677
E drejta e përdorimit të aseteve (RoU)	1,271,191	1,225,782
Aktive të qëndrueshme të patrupëzuara	1,470,260	1,305,455
Programe dhe licenca	1,470,260	1,305,455
Totali	4,350,386	3,994,089

Softueri për artikullin përmban një softuer të zhvilluar brenda vendit, me vlerë 62,847 mijë lekë (2019: 0).

Vlera e drejtë e pronave të investimeve të bartura me modelin e kostos më 31 dhjetor 2020 është 60,453 mijë lekë, 31 dhjetor 2019 është 305,210 mijë lekë.

Të ardhurat e qirasë nga aktivet afatgjata materiale për investim prej 6,417 mijë Lek (2019: Lek 7,790 mijë) janë njohur në të ardhura të tjera operative neto.

në mijë LEK	Kostoja e blerjes				Më
	Në 1/1/2020	Shtesa	Pakesime	Transferime	31/12/2020
Aktive të qëndrueshme të trupëzuara	6,362,911	1,087,663	-856,039	-	6,594,535
Toka dhe ndërtesat që përdoren nga Grupi për qëllimet e veta	1,341,050	348,710	-600,982	21,147	1,109,926
Toka dhe ndërtesa të tjera (aktive afatgjata materiale për investim)	146,785	-	-	-20,516	126,269
Mobiljet e zyrës, pajisjet dhe mjetet e tjera fikse materiale	3,377,802	395,182	-220,597	-631	3,551,756
E drejta e përdorimit të aseteve (RoU)	1,497,274	343,771	-34,460	-	1,806,584
Aktive të qëndrueshme të patrupëzuara	3,099,307	382,539	-14,881	-	3,466,965
Programe dhe licenca	3,099,307	382,539	-14,881	-	3,466,965
Totali	9,462,218	1,470,202	-870,920	-	10,061,500

Aktive të qëndrueshme janë si më poshtë:

në mijë LEK	Amortizimet dhe zhvleresimet			Riklasifikime	Vlera kontabël më
	I akumuluar	Amortizimi i akumuluar për aktivet e shitura	Shpenzimi i vitit		Më 31/12/2020
Aktive të qëndrueshme të trupëzuara	-3,674,278	511,091	-551,224	-	2,880,127
Toka dhe ndërtesat që përdoren nga Grupi për qëllimet e veta	-760,498	290,980	-42,643	-15,006	582,760
Toka dhe ndërtesa të tjera (investime në prona)	-39,162	0	-6,225	15,006	95,889
Mobiljet e zyrës, pajisjet dhe mjetet e tjera fikse materiale	-2,603,126	210,685	-229,028	-	930,287
E drejta e përdorimit të aseteve (RoU)	-271,492	9,426	-273,328	-	1,271,191
Aktive të qëndrueshme të patrupëzuara	-1,793,852	13,627	-216,479	-	1,470,261
Programe dhe licenca	-1,793,852	13,627	-216,479	-	1,470,261
Totali	-5,468,130	524,718	-767,703	-	4,350,388

(13) Aktive të qëndrueshme të trupëzuara dhe të patrupëzuara - vazhdim

në mijë LEK	Kostoja e blerjes				Më
	Në 1/1/2019	Shtesa	Pakesime	Transferime	31/12/2019
Aktive të qëndrueshme të trupëzuara	4,931,575	1,806,498	-375,162	-	6,362,911
Toka dhe ndërtesat që përdoren nga Grupi për qëllimet e veta	1,317,945	41,300	-18,338	142	1,341,049
Toka dhe ndërtesa të tjera (aktive afatgjata materiale për investim)	146,785	-	-	-	146,785
Mobiljet e zyrës, pajisjet dhe mjetet e tjera fikse materiale	3,466,845	258,243	-347,143	-142	3,377,803
E drejta e përdorimit të aseteve (RoU)	-	1,506,955	-9,681	-	1,497,274
Aktive të qëndrueshme të patrupëzuara	3,012,538	194,593	-107,823	-	3,099,308
Programe dhe licenca	3,012,538	194,593	-107,823	-	3,099,308
Totali	7,944,113	2,001,091	-482,985	-	9,462,219

Fixed assets developed as follows:

në mijë LEK	Amortizimet dhe zhvlerësimet			Vlera kontabël më
	I akumuluar	Amortizimi i akumuluar për aktivet e shitura	Shpenzimi i vitit	Më 31/12/2019
Aktive të qëndrueshme të trupëzuara	-3,475,257	353,320	-552,340	2,688,634
Toka dhe ndërtesat që përdoren nga Grupi për qëllimet e veta	-718,595	12,033	-53,935	580,552
Toka dhe ndërtesa të tjera (investime në pronë)	-32,048	-	-7,114	107,623
Mobiljet e zyrës, pajisjet dhe mjetet e tjera fikse materiale	-2,724,614	337,971	-216,483	774,677
E drejta e përdorimit të aseteve (RoU)	0	3,316	-274,808	1,225,782
Aktive të qëndrueshme të patrupëzuara	-1,676,250	89,010	-206,613	1,305,455
Programe dhe licenca	-1,676,250	89,010	-206,613	1,305,455
Totali	-5,151,507	442,330	-758,953	3,994,089

(14) Aktive tatimore

në mijë LEK	2020	2019
Aktive tatimore aktuale	193,328	480,533
Totali	193,328	480,533

(15) Aktive të tjera

Në mijë Lek	2020	2019
Parapagimet dhe të ardhura të shtyra	313,941	278,902
Kolaterale të riposeduara, neto	1,054,297	1,344,113
Aktive të tjera	507,155	592,442
Totali	1,875,393	2,215,457

Kolaterale të riposeduara përfaqësojnë pasuri të patundshme të perfituara nga Grupi për shlyerjen e kredive të papaguara. Grupi pret të shesë kolaterale në të ardhmen të afert. Kolaterale nuk plotësojnë përkufizimin e aktiveve afatgjata të mbajtura për shitje dhe klasifikohen si inventarë në përputhje me SNK 2 "Inventarët". Kolaterale fillimisht njihen me vlerën e drejtë kur janë perfituar.

Kolaterali i riposeduar, neto, përbëhet nga:

Në mijë Lek	2020	2019
Kolaterale të riposeduara	1,642,669	1,876,047
Zhvlerësimi kolateralit të riposeduar	-588,372	-531,934
Totali	1,054,297	1,344,113

Lëvizjet në zhvlerësimin e kolateraleve të riposeduara janë si më poshtë:

Në mijë Lek	2020	2019
Balancë në fillim të vitit	531,934	420,621
Shtesa në zhvlerësim	79,726	138,352
Rimarrje e zhvlerësimit	-23,288	-27,039
Balancë në fund të vitit	588,372	531,934

(16) Detyrimet financiare – me kosto të amortizuar

Tabela në vijim paraqet ndarjen e depozitave nga bankat dhe klientët sipas produktit dhe një pasqyrim të letrave me vlerë të lëshuara:

Në mijë Lek	2020	2019
Detyrime ndaj bankave	4,470,562	4,791,034
Llogari rrjedhëse / depozita njëditore / të shlyeshme me njoftim	1,694,196	20,543
Depozitat me afat maturimi	2,776,366	2,896,002
Borxhi i varur	-	1,874,489
Depozitat nga klientët	200,249,819	188,121,303
Llogari rrjedhëse / depozita njëditore / e shlyeshme me njoftim	156,918,642	141,802,775
Depozitat me afat maturimi	43,331,177	46,318,528
Detyrime të tjera financiare	225,073	18,920
Qiramarrësi i detyrimeve të qirasë:	1,301,143	1,220,555
Totali	206,246,597	194,151,811

Në depozitat nga Bankat është përfshirë borxhi i varur.

Gjatë vitit 2015, Raiffeisen International AG i dha Bankës një borxh të varur prej 15,000 mijë eurosh. Borxhi mbart një normë interesi prej 4.8% p.a. (2019: 4.8% p.a) dhe maturohet në 28 qershor 2020. Borxhi renditet pas gjithë kreditorëve të tjerë në rast të likuidimit.

Tabela në vijim tregon efektet monetare dhe jo monetare për borxhin e varur sipas SNK 7:

Në mijë Lek	2020	2019
Vlera kontabël më 1 janar	1,874,489	1,899,629
Fluksi i parasë		
Efekt ndryshimeve të kursit të këmbimit	38,550	-31,007
Shpenzimet e interesit	46,848	94,516
Interesi i paguar	-94,787	-88,649
Principali i paguar	-1,865,100	-
Ndryshimi total	-1,874,489	-25,140
Vlera kontabël më 31 dhjetor	-	1,874,489

(16) Detyrimet financiare – me kosto të amortizuar - vazhdim

Tabela në vijim paraqet ndarjen e balancave me bankat dhe klientët sipas segmenteve të biznesit dhe borxhit të varur:

Në mijë Lek	2020	2019
Banka qendrore	-	-
Institucione qeveritare	3,310,089	3,959,611
Bankat	1,681,086	4,791,034
Korporata të tjera financiare	2,789,476	3,636,469
Korporata jo-financiare	34,144,441	29,196,164
Individët	162,795,288	151,329,059
Totali	204,720,380	192,912,337

(17) Provizione për detyrimet

Në mijë Lek	2020	2019
Provizione për zërat jashtë bilancit	124,930	81,898
Provizione për detyrimet dhe angazhimet jashte bilanci	124,930	81,898
Shpenzime te perlllogaritura për stafin	131,829	179,725
Pagesa bonusu	63,844	134,959
Pushimet e pa marra	67,985	44,766
Provizione të tjera	33,792	27,747
Çështje ligjore dhe tatimore	33,692	27,647
Provizione të tjera	100	100
Totali	290,551	289,370

Tabela në vijim tregon ndryshimet në provizionet për detyrimet dhe pagesat në vitin raportues, ku nuk përfshihen rezerva për zërat jashtë bilancit sipas SNRF 9 prej 124,930 mijë LEK, te cilat janë paraqitur në shenimin (26) Zhvillimi i provizioneve.

Në mijë Lek	1/1/2020	Alokimet	Rimarjet	Përdorimet	Diferencat e këmbimit	31/12/2020
Shpenzime te perlllogaritura për stafin	179,725	86,364	-56,179	-78,081	-	131,829
Pagesa bonusu	134,959	51,078	-44,112	-78,081	-	63,844
Pushimet e pamarra	44,766	35,286	-12,067	0	-	67,985
Provizione të tjera	27,747	6,045	0	0	-	33,792
Çështje ligjore dhe tatimore	27,647	6,045	0	0	-	33,692
Provizione të tjera	100	0	0	0	-	100
Totali	207,472	92,409	-56,179	-78,081	-	165,621

Tabela e mëposhtme tregon ndryshimet në provizionet e vitit të kaluar, ku nuk përfshihen rezerva për zërat jashtë bilancit sipas SNRF 9 prej 81,821 mijë LEK.

Në mijë Lek	1/1/2019	Alokimet	Rimarjet	Përdorimet	Diferencat e këmbimit	31/12/2019
Shpenzime te perlllogaritura për stafin	174,889	118,778	-45,181	-68,761	-	179,725
Pagesa bonusu	125,428	88,778	-10,486	-68,761	-	134,959
Pushimet e pamarra	49,461	30,000	-34,695	0	-	44,766
Provizione të tjera	36,071	669	-8,010	-983	-	27,747
Çështje ligjore dhe tatimore	36,071	569	-8,010	-983	-	27,647
Provizione të tjera	0	100	0	0	-	100
Totali	210,960	119,447	-53,191	-69,744	-	207,472

(18) Detyrime të tjera

Në mijë Lek	2020	2019
Të ardhurat e shtyra dhe shpenzimet e përlogaritura	199,078	188,060
Detyrime ndaj punonjësve	112,876	109,228
Detyrime të tjera tatimore	69,652	68,654
Detyrime të ndryshme	185,583	262,428
Totali	567,189	628,370

(19) Kapitali aksionar

Në mijë Lek	2020	2019
Kapitali aksionar	14,178,593	14,178,593
Rezerva të tjera	3,306,190	3,306,190
Fitimet e pashpërndara	12,941,589	11,268,568
<i>nga të cilat, fitimi për vitin</i>	<i>1,673,021</i>	<i>3,106,817</i>
Totali	30,426,372	28,753,351

Gjatë vitit 2020, mbledhja e Asamblesë së aksionerit të vetëm miratoi shpërndarjen dhe pagesën e dividendëve prej 1,964,211 Lekë nga fitimet e pashpërndara.

Zhvillimi i kapitalit paraqitet në pasqyrën e ndryshimeve të kapitalit.

Kapitali i nënshkuar

Kapitali i Grupit është 100,397,823 Euro i përbërë nga 7,000 aksione (2019: 7,000 aksione). Kapitali i Grupit është 14,178,593 mijë Lek dhe vlera nominale e çdo aksioni është 2,025,513 Lekë (2019: 14,178,593 mijë Lekë e përbërë nga 7,000 aksione me vlerë nominale prej 2,025,513 Lekë secila). Konvertimi i kapitalit u miratua me vendimet e Asamblesë së Përgjithshme të Aksionerit të datës 25 janar 2016.

Rezerva të tjera

Rezerva ligjore përcaktohet nga shpërndarja e fitimit neto pas tatimit në përputhje me ligjin nr.9901, datë 14.04.2008 "Për sipërmarrësit dhe shoqëritë tregtare".

Rezerva rregullatore përcaktohet në përputhje me vendimin e Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë nr. 69, datë 18 dhjetor 2014.

Në mijë Lek	2020	2019
Rezerva rregullatore	1,852,979	1,852,979
Rezervat ligjore	1,453,211	1,453,211
Totali	3,306,190	3,306,190

Shënime për instrumentet financiare

(20) Vlera e drejtë e instrumenteve financiare

Matja e vlerës së drejtë në Grup bazohet në burimet e jashtme të të dhënave. Instrumentet financiare të matura në bazë të çmimeve të kuotuarra të tregut janë kryesisht letra me vlerë të listuara. Këto instrumente financiare janë caktuar në Nivelin I të hierarkisë së vlerës së drejtë.

Nëse përdoret një vlerë e tregut dhe tregu nuk mund të konsiderohet të jetë një treg aktiv në funksion të likuiditetit të kufizuar, instrumenti financiar themelor i caktohet Nivelit II të hierarkisë së vlerës së drejtë. Nëse nuk janë në dispozicion çmime të tregut, modelet e vlerësimit të bazuara në të dhënat e tregut të vëzhgueshme përdoren për matjen e këtyre instrumenteve financiare. Këto të dhëna të vëzhgueshme të tregut janë kryesisht përsëritja e kurbës së kthimeve, përhapja dhe luhatshmëria e kreditit.

Nëse vlera e drejtë nuk mund të matet duke përdorur çmime mjaft të rregullta të tregut (Niveli I) ose duke përdorur modele vlerësimi të bazuara tërësisht në çmimet e tregut të vëzhgueshëm (Niveli II), atëherë parametrat individuale të inputeve të cilat nuk janë të vëzhgueshme në treg vlerësohen duke përdorur supozime të përshtatshme. Nëse parametrat që nuk janë të vëzhgueshëm në treg kanë një ndikim të rëndësishëm në matjen e instrumentit financiar themelor, ajo i caktohet Nivelit III i hierarkisë së vlerës së drejtë. Këto parametra matjeje, të cilat nuk janë të vëzhgueshme rregullisht, janë kryesisht përhapjet e kreditit të nxjerra nga vlerësimet e brendshme.

Caktimi i instrumenteve të caktuara financiare në kategoritë e nivelit kërkon vlerësim të rregullt, veçanërisht nëse matja bazohet në të dy parametrat e vëzhgueshëm dhe gjithashtu në parametrat që nuk janë të dukshëm në treg. Klasifikimi i një instrumenti mund gjithashtu të ndryshojë me kalimin e kohës për të marrë parasysh ndryshimet në likuiditetin e tregut dhe kështu transparencën e çmimeve.

Vlera e drejtë e instrumenteve financiare të raportuara me vlerën e drejtë

Në tabelat e mëposhtme, instrumentet financiare të raportuara me vlerën e drejtë në pasqyrën e pozicionit financiar janë grupuar sipas zërave në pasqyrën e pozicionit financiar dhe klasifikohen sipas kategorive të matjes. Një dallim është bërë nëse matja bazohet në çmimet e kuotuarra të tregut (Niveli I), ose nëse modelet e vlerësimit bazohen në të dhënat e tregut të vëzhgueshme (Niveli II) ose në parametrat që nuk janë të dukshëm në treg (Niveli III). Zërat janë caktuar në nivele në fund të periudhës raportuese.

Aktivet	2020			Niveli I	2019	
	Niveli I	Niveli II	Niveli III		Niveli II	Niveli III
Në mijë Lek						
Aktivet financiare - vlera e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes			5,015			3133
Letrat me vlerë të borxhit			5,015			3133

Informacion cilësor për vlerësimin e instrumenteve financiare në Nivelin III

Aktivet 2020	Vlera e drejtë në mijë LEK	Teknika e vlerësimit	Te dhëna të rëndësishme jo të vëzhgueshme	Diapazoni i te dhenave jo të vëzhgueshme
Aktivet financiare - vlera e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes	-			
Bonot e thesarit, obligacione me kupone fikse	5,015	Metoda e skontimit të flukseve të parasë (SFP)	Normat bazë të LEK-yieldet e ankandeve – B.Thesari	0.76% - 1.66%
Totali				

Vlera e drejtë e instrumenteve financiare që nuk janë raportuar me vlerën e drejtë

Instrumentet financiare në tabelën në vijim nuk administrohen në bazë të vlerës së drejtë dhe për këtë arsye nuk maten me vlerën e drejtë në pasqyrën e pozicionit financiar. Për këto instrumente vlera e drejtë llogaritet vetëm për qëllimet e dhënies së informacionit në shënimet dhe nuk ka ndikim në pasqyrën e veçantë të pozicionit financiar ose në pasqyrën e të ardhurave të veçanta. Me futjen e SNRF 9, llogaritja e vlerës së drejtë të llogarive të arkëtueshme dhe detyrimeve të pa raportuara me vlerën e drejtë u riklasifikua dhe, ndër të tjera, faktorët e inputeve përdoren gjithashtu edhe në modelet që nuk janë të vëzhgueshme në treg por që kanë një ndikim të rëndësishëm në vlerën e llogaritur. Një metodë e thjeshtuar e llogaritjes së vlerës së drejtë për portofolet me pakicë dhe jo pakicë aplikohet për të gjitha transaksionet afatshkurtra (transaksionet me afat maturimi deri në 3 muaj). Vlera e drejtë e këtyre transaksioneve afatshkurtra do të jetë e barabartë me vlerën kontabël të produktit. Për transaksionet e tjera aplikohet metodologjia e përshkruar në seksionin e titulluar Vlera e drejtë e instrumenteve financiare të raportuara me vlerën e drejtë.

2020 Në mijë Lek	Niveli I	Niveli II	Niveli III	Vlera e drejtë	Vlera kontabël	Diferencat
Aktivët						
Aktivët financiare - kostoja e amortizuar			232,107,641	232,107,641	231,037,469	1,070,172
Paraja dhe ekuivalentët e saj			56,327,181	56,327,181	56,327,181	-
Letrat me vlerë të borxhit			60,241,706	60,241,706	59,171,534	1,070,172
Hua dhe paradhenie			115,538,754	115,538,754	115,538,754	0
Detyrimet						
Detyrimet financiare - kostoja e amortizuar			206,236,047	206,236,047	206,246,596	-10,549
Depozitat			204,709,831	204,709,831	204,720,380	-10,549
Detyrime të tjera financiare			1,526,216	1,526,216	1,526,216	0

Si rezultat i ndryshimit në paraqitjen e pasqyrës së pozicionit financiar, përgatitja e një krahasimi të drejtpërdrejtë të vitit paraprak do të kërkonte kosto dhe përpjekje të panevojshme.

2019 Në mijë Lek	Niveli I	Niveli II	Niveli III	Vlera e drejtë	Vlera kontabël	Diferencat
Aktivët						
Aktivët financiare - kostoja e amortizuar			218,344,077	218,344,077	217,142,337	1,201,740
Paraja dhe ekuivalentët e saj			25,065,896	25,065,896	25,065,896	-
Letrat me vlerë të borxhit			63,649,574	63,649,574	62,447,834	1,201,740
Hua dhe paradhenie			129,628,607	129,628,607	129,628,607	-
Detyrimet						
Detyrimet financiare - kostoja e amortizuar			194,645,413	194,645,413	194,657,420	-12,007
Depozitat			193,409,892	193,409,892	193,421,899	-12,007
Detyrime të tjera financiare			1,235,521	1,235,521	1,235,521	-

Niveli I Çmimet e tregut të kuotuar

Niveli II Teknikat e vlerësimit të bazuara në të dhënat e tregut

Niveli III Teknikat e vlerësimit nuk bazohen në të dhënat e tregut

(21) Angazhimet e huasë, garancitë financiare dhe angazhimet e tjera

Tabela e mëposhtme tregon angazhimet e dhëna për kredinë, garancitë financiare dhe angazhimet e tjera të dhëna.

Në mijë Lek	2020	2019
Angazhimet per kredi të dhëna	14,687,332	13,315,474
Garancitë financiare të dhëna dhe zotimet e tjera të dhëna	7,128,504	9,539,592
Totali	21,815,836	22,855,066
Provizionet për zërat jashtë bilancit sipas SNRF 9	-124,930	81,898

Tabela e mëposhtme tregon shumën nominale dhe provizionet për detyrimet jashtë bilancit nga angazhimet dhe garancitë financiare sipas SNRF 9.

2020 Në mijë Lek	Vlera nominale			Provizionet për zërat jashtë bilancit sipas SNRF 9		
	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3
Banka qendrore	-	-	-	-	-	-
Bankat	1,845,787	-	-	3	-	-
Korporata të tjera financiare	77,420	-	-	955	-	-
Korporatat jofinanciare	13,845,773	2,339,666	20,414	28,392	24,728	20,218
Individët	3,603,767	49,586	33,423	22,014	2,353	26,266
Totali	19,372,747	2,389,252	53,837	51,364	27,081	46,484

2019 Në mijë Lek	Vlera nominale			Provizionet për zërat jashtë bilancit sipas SNRF 9		
	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3
Banka qendrore	11,256	-	-	6	-	-
Bankat	2,311,124	-	-	1	-	-
Korporata të tjera financiare	76,213	-	-	1,573	-	-
Korporatat jofinanciare	15,366,512	1,381,021	-	34,098	6,001	-
Individët	3,479,582	202,884	26,474	18,058	2,955	19,206
Totali	21,244,687	1,583,905	26,474	53,736	8,956	19,206

(22) Analiza e cilësisë së kredisë

Analiza e cilësisë së kredive të aktiveve financiare është vlerësimi i probabilitetit të mospagimit të aktiveve në një çast kohor. Duhet të theksohet se për aktivet financiare në Nivelin 1 dhe 2, për shkak të natyrës relative të rritjes së ndjeshme të rrezikut të kredisë, nuk është domosdoshmërisht rasti që aktivet e Nivelit 2 kanë një vlerësim më të ulët të kredisë sesa aktivet e Nivelit 1, edhe pse është zakonisht ky rast. Lista e mëposhtme jep një përshkrim të grupit të aseteve sipas probabilitetit të mospagesës:

- Shkëlqyeshëm janë ekspozimet që tregojnë një aftësi të fortë për të përmbushur angazhimet financiare, me probabilitet të mospagesës të papërfillshëm ose zero (vargu me PD 0,0000 - 0,0300 për qind).
- Të fortë janë ekspozimet që tregojnë një kapacitet të fortë për të përmbushur angazhimet financiare, me probabilitet të mospagesës të paperfillshëm ose të ulët (vargu me PD 0.0300 - 0.1878 për qind).
- Mirë janë ekspozimet të cilat demonstrojnë një kapacitet të mirë për të përmbushur angazhimet financiare, me rrezik të mospagesës të ulët (varg PD 0.1878 - 1.1735 për qind).
- Kënaqshëm janë ekspozimet të cilat kërkojnë një monitorim më të afërt dhe tregojnë një aftësi mesatare dhe të drejtë për të përmbushur angazhimet financiare, me rrezik të mospagesës të moderuar (vargu i PD 1.1735 - 7.3344 për qind).
- Nën standardet janë ekspozime të cilat kërkojnë shkallë të ndryshme të vëmendjes së veçantë dhe rreziku i mospagesës është më shqetësues (vargu i PD-së 7.3344 - 100.0 për qind).
- Kredia e zhvlerësuar është ekspozime të cilat janë vlerësuar si të zhvlerësuar (vargu i PD-së është 100.0 për qind).

Tabela në vijim përcakton informacion në lidhje me cilësinë e kredisë të aktiveve financiare të matura me koston e amortizuar dhe vlerën e drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera përmbledhëse. Kostoja e amortizuar dhe vlera e drejtë nëpërmjet shumave të tjera të të ardhurave përmbledhëse përfaqësojnë vlerën kontabël bruto. Për angazhimet e huasë dhe kontratat e garancisë financiare, shumat në tabelë përfaqësojnë shumat e kryera ose të garantuara.

(23) Analiza e cilësisë së kredisë - vazhdim

Tabela në vijim tregon vlerat kontabël të aktiveve financiare - kostoja e amortizuar sipas kategorive të klasifikimit dhe niveleve:

2020	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3	Totali
Në mijë Lek	HPK 12 mujore	HPK përgjatë gjithë jetës	HPK përgjatë gjithë jetës	
i shkëlqyer	1,908,303	22,906	-	1,931,209
i fortë	20,902,185	67,213	-	20,969,398
i mirë	85,476,089	1,565,904	-	87,041,993
i kënaqshëm	44,837,008	6,189,193	-	51,026,201
nënstandarte	4,179,392	6,156,768	-	10,336,160
Kredia e zhvlerësuar	-	-	12,296,832	12,296,832
Të pa klasifikuar	1,981,382	320,774	78,483	2,380,639
Vlera kontabël bruto	159,284,359	14,322,758	12,375,315	185,982,432
Zhvlerësimi i akumuluar	-829,495	-1,205,809	-9,236,839	-11,272,143
Vlera kontabël	158,454,864	13,116,949	3,138,476	174,710,289

2019	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3	Totali
Në mijë Lek	HPK 12 mujore	HPK përgjatë gjithë jetës	HPK përgjatë gjithë jetës	
i shkëlqyer	65,402	-	-	65,402
i fortë	33,618,091	-	-	33,618,091
i mirë	87,024,832	349,013	-	87,373,845
i kënaqshëm	54,568,551	3,581,088	-	58,149,639
nënstandarte	3,521,292	3,714,169	-	7,235,461
Kredia e zhvlerësuar	-	-	12,434,437	12,434,437
Të pa klasifikuar	3,449,519	68,815	-	3,518,334
Vlera kontabël bruto	182,247,687	7,713,085	12,434,437	202,395,209
Zhvlerësimi i akumuluar	-802,266	-675,658	-8,944,254	-10,422,178
Vlera kontabël	181,445,421	7,037,427	3,490,183	191,973,031

Kategoria e pa klasifikuar përfshin aktivet financiare për disa konsumatorë të pakicës për të cilët nuk ka asnjë vlerësim. Vlerësimi është i bazuar në faktorë cilësorë.

Tabela në vijim tregon vlerat nominale të angazhimeve jashtë bilancit sipas kategorive dhe niveleve të klasifikimit:

2020	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3	Totali
Në mijë Lek	HPK 12 mujore	HPK gjatë gjithë jetës	HPK gjatë gjithë jetës	HPK 12 mujore
i shkëlqyer	77,884	43,673	-	121,557
i fortë	2,300,140	28,116	-	2,328,256
i mirë	8,397,904	160,095	-	8,557,998
i kënaqshëm	6,395,397	1,442,131	-	7,837,528
Nënstandarte	298,035	691,757	-	989,792
Kredia e dëmtuar	-	-	25,516	25,516
Pa klasifikuar	1,903,386	23,480	28,321	1,955,187
Totali	19,372,746	2,389,252	53,837	21,815,835
Provizionet për zërat jashtë bilancit sipas SNRF 9	-51,364	-27,081	-46,484	-124,929

Kategoria e pashembullt përfshin angazhime jashtë bilancit për disa klientë me pakicë për të cilët nuk ka asnjë vlerësim vlerësimi. Vlerësimi bazohet në faktorët cilësorë.

(24) Analiza e cilësisë së kredisë – vazhdim

2019	Niveli 1 HPK 12 mujore	Niveli 2 HPK gjatë gjithë jetës	Niveli 3 HPK gjatë gjithë jetës	Totali HPK 12 mujore
Në mijë Lek				
i shkëlqyer	585,010	-	-	585,010
i fortë	1,591,364	-	-	1,591,364
i mirë	7,949,131	222,184	-	8,171,315
i kënaqshëm	8,733,175	1,276,787	-	10,009,962
Nënstandarte	496,533	81,588	-	578,121
Kredia e dëmtuar	-	-	26,474	26,474
Pa klasifikuar	1,889,474	3,346	-	1,892,820
Totali	21,244,687	1,583,905	26,474	22,855,066
Provizionet për zërat jashtë bilancit sipas SNRF 9	53,736	8,956	19,206	81,898

(23) Kolaterali dhe ekspozimi maksimal ndaj rrezikut të kredisë

Duhet të theksohet se vlerat e kolateralit të paraqitura në tabela janë vlerësuar në vlerën maksimale të vlerës së mbartur bruto të aktivitetit financiar. Tabela e mëposhtme tregon aktivitetet financiare me kosto të amortizuara që i subjektit i zhvlerësimi:

2020	Ekspozimi maksimal ndaj rrezikut	Vlera e drejtë e kolateralit	Ekspozimi i rrezikut të kredisë jashtë kolateralit
Në mijë Lek			
Banka qendrore	6,180,462	0	6,180,462
Qeveritë e përgjithshme	51,008,741	0	51,008,741
Bankat	29,191,713	0	29,191,713
Korporata të tjera financiare	3,312,761	0	3,312,761
Korporatat jofinanciare	49,140,712	21,517,027	27,623,685
Individët	39,427,509	16,335,866	23,091,643
Angazhimet /garancitë e lëshuara	22,736,801	3,020,593	19,716,208
Totali	200,998,699	40,873,486	160,125,213

2019	Ekspozimi maksimal ndaj rrezikut	Vlera e drejtë e kolateralit	Ekspozimi i rrezikut të kredisë jashtë kolateralit
Në mijë Lek			
Banka qendrore	6,085,715	-	6,085,715
Qeveritë e përgjithshme	54,433,708	-	54,433,708
Bankat	36,614,093	-	36,614,093
Korporata të tjera financiare	3,570,922	-	3,570,922
Korporatat jofinanciare	55,781,984	46,258,681	9,523,303
Individët	39,374,351	14,927,981	24,446,370
Angazhimet /garancitë e lëshuara	23,537,546	3,620,077	19,917,469
Totali	219,398,319	64,806,739	154,591,580

Tabela në vijim përmban detajet e ekspozimit maksimal nga aktivitetet financiare në Nivelin 3 dhe kolateralin përkatës:

2020	Ekspozimi maksimal ndaj rrezikut (Niveli 3)	Vlera e drejtë e kolateralit (Niveli 3)	Ekspozimi i rrezikut të kredisë jashtë kolateralit (Niveli 3)	Zhvlerësimi (Niveli 3)
Në mijë Lek				
Korporatat jofinanciare	2,522,084	1,988,974	533,110	-7,324,807
Individët	795,407	304,506	490,901	-1,912,032
Angazhimet / garancitë e lëshuara	53,837	398	53,439	-46,484
Totali	3,371,328	2,293,878	1,077,450	-9,283,323

2019	Ekspozimi maksimal ndaj rrezikut (Niveli 3)	Vlera e drejtë e kolateralit (Niveli 3)	Ekspozimi i rrezikut të kredisë jashtë kolateralit (Niveli 3)	Zhvlerësimi (Niveli 3)
Në mijë Lek				
Korporatat jofinanciare	10,030,054	2,284,044	7,746,010	-7,353,993
Individët	2,404,385	354,143	2,050,242	-1,590,261
Angazhimet / garancitë e lëshuara	26,474	215	26,259	-19,206
Totali	12,460,913	2,638,403	9,822,511	-8,963,460

(24) Humbjet e pritshme të kredisë

Matja e humbjeve të pritshme të kredisë pasqyron një shumë të paanshme dhe me probabilitet të ponderuar që përcaktohet duke vlerësuar një sërë rezultatesh të mundshme, vlerën kohore të parasë dhe informacionin e arsyeshëm dhe të mbështetur që është në dispozicion pa kosto ose përpjekje të panevojshme në datën e raportimit për ngjarjet e kaluara, kushtet aktuale dhe parashikimet e kushteve të ardhshme ekonomike.

Qasja e përgjithshme

Matja e zhvlerësimit për humbjen e pritshme të kredisë mbi aktivet financiare të matura me koston e amortizuar dhe vlerën e drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera përmbledhëse është një fushë që kërkon përdorimin e modeleve komplekse dhe supozimeve të rëndësishme për kushtet e ardhshme ekonomike dhe sjelljen e pagesave. Gjykime të rëndësishme kërkohen në zbatimin e kërkesave të kontabilitetit për matjen e humbjeve të pritshme të kredisë, ndër të tjera:

- Përcaktimi i kritereve për rritje të ndjeshme të rrezikut të kredisë
- Zgjedhja e modeleve dhe supozimeve të përshtatshme për matjen e humbjeve të pritshme të kredisë
- Vendosja e numrit dhe peshave relative të skenarëve të ardhshëm për secilin lloj produkt / treg dhe humbjet e pritura të kreditit të lidhura
- Krijimi i grupeve të aseteve financiare të ngjashme me qëllim matjen e humbjeve të pritura të kredisë.

Rritja e konsiderueshme e rrezikut të kredisë

Grupi konsideron që një instrument financiar ka pësuar një rritje të konsiderueshme të rrezikut të kredisë kur një apo më shumë nga kriteret e mëposhtme sasiore, cilësore ose kthyese janë përmbushur:

Kriteret sasiore

Nëse rreziku i kredisë është rritur në mënyrë të konsiderueshme gjatë jetës së pritshme të instrumentit financiar, rreziku i një mospagimi në datën e raportimit duhet të krahasohet me rrezikun e një mospërmbushjeje në njohjen fillestare.

Kriteret cilësore

Praktika aktive e administrimit

Nëse bazuar në ndryshimet e treguesve të rrezikut të kredisë të instrumentit financiar, praktika e administrimit të rrezikut të kredisë së Grupit pritet të bëhet më aktive, modeli i zhvlerësimit do të reagojë duke mundësuar caktimin e instrumentit financiar në Nivelin 2, për të cilin humbja e pritshme do të llogaritet përgjatë gjithë jetës. Informacioni i nevojshëm për të zbuluar aktivet e prekura është i disponueshëm në sistemin e paralajmërimit të hershëm të RBAL në formën e statusit të rrezikut të klientit. Në përgjithësi, kreditë e këqija të RBAL-it monitorohen më shumë ose kontrollohen, gjë që tregon rritje të konsiderueshme të rrezikut të kredisë dhe në modelin e llogaritjes së zbatuar të zhvlerësimit shkakton kalimin në nivelin 2 dhe llogaritjen e humbjes së pritshme të kredisë gjatë jetës. Gjatë vitit 2020, Banka ka implementuar disa ndryshime në modelet e vlerësimit dhe klasifikimet e rrezikut të industrisë, kryesisht të ndikuara nga covid, si dhe rikalibrimi i faktorëve makroekonomikë.

Pas pandemisë Covid-19, rrethanat në të cilat pushimet e pagesave dhe masa të ngjashme ishin dhënë normalisht kanë ndryshuar ndjeshëm. Marrëveshje të ndryshme për shtyrjen e pagesave dhe Huatë qeveritare janë iniciuar nga huamarrësit, bankat dhe qeveritë të cilat nuk janë nxitur domosdoshmërisht nga një vlerësim i gjendjes financiare të huamarrësit.

Kuadri kontraktual i një instrumenti

Nëse ndodhin ndryshime në kuadrin kontraktual të instrumentit, Grupi përdor informacionin mbi nivelin e instrumentit financiar dhe identifikon të gjitha aktivet që kërkohen për të përmbushur kriteret për një rritje të konsiderueshme të rrezikut të kredisë dhe rrjedhimisht ka mundësi transferohet në Nivelin 2.

30 ditë vonesë

Duke shkelur pragun e 30 ditë vonesë, një instrument financiar do të konsiderohet që ka treguar një rritje të konsiderueshme të rrezikut të kredisë dhe rrjedhimisht ka mundësi të transferohet në Nivelin 2.

Mospërmbushja e detyrimeve në nivelin e konsumatorit

Në segmentin privat, mospërmbushja e detyrimeve në një instrument të huamarrësit shkakton transferimin e të gjitha instrumenteve e tjera në Nivelin 2, me supozimin se nuk ka një dështim të ekspozimit për Retail (“default flag”).

Limiti

Zbatohet një limit dhe instrumenti financiar konsiderohet se ka pësuar një rritje të konsiderueshme në rrezikun e kredisë, nëse huamarrësi ka kaluar më shumë se 30 ditë vonesë në pagesat e tij kontraktuale. Në disa raste të kufizuara, supozimi se aktivet financiare që kanë kaluar më shumë se 30 ditë duhet të transferohen në Nivelin 2, mund të hidhet poshtë.

Përjashtimi i rrezikut të ulët të kredisë

Përjashtimi i rrezikut të ulët të kredisë zbatohet brenda Grupit vetëm për segmentin e veçantë të borxhit shtetëror, të përcaktuara nëpërmjet ekspozimeve të borxhit ndaj palëve që i përkasin modelit të vlerësimit shtetëror. Përjashtimi nga rreziku i ulët i kredisë zbatohet pavarësisht nga lloji i palës tjetër brenda modelit të vlerësimit shtetëror. Dhe në qoftë se për borxhin shtetëror, PD njëvjeçar, duke përfshirë informacionin e ardhshëm, është nën 0.5%, rreziku i kredisë konsiderohet i ulët dhe aplikohet Niveli 1. Në të gjitha rastet e tjera, përdoret vetëm rregulli i zakonshëm i ndarjes në Niveli.

Përkufizimi mospërmbushjes së detyrimeve (mospagesës) dhe aktiveve të zhvlerësuar

Grupi vlerëson se një aktiv financiar i cili është subjekt i mospagesës është plotësisht i përafëruar me përkufizimin e aktivitetit të zhvlerësuar.

Treguesit e "aktivitetit të zhvlerësuar" sipas SNRF 9 janë:

- vështirësi financiare të konsiderueshme të huamarrësit ose emetuesit;
- mospërmbushje e detyrimeve ose shkelje e detyrimeve nga huamarrësi;
- njësia ekonomike, për arsye ekonomike ose ligjore të palës tjetër në pjesëmarrje apo sipërmarrje të përbashkët, i jep kësaj pale një koncesion që njësia ekonomike nuk do ta merrte në konsideratë në kushte të tjera;
- është bërë e mundshme që pala tjetër në pjesëmarrje apo sipërmarrje të përbashkët do të hyjë në proces falimentimi ose në ndonjë riorganizim tjetër financiar; ose;
- zhdukja e një tregu aktiv për atë aktiv financiar për shkak të vështirësive financiare; ose
- blerja ose nisja e një aktivi financiar me zbritje të thellë që pasqyron humbjet e pësuar të kredisë, kur plotëson një ose më shumë nga kriteret e mëposhtme:

Kriteret

sasiore

Huamarrësi është më shumë se 90 ditë vonesë për një detyrim material të kredisë. Nuk është bërë asnjë përpjekje për të hedhur poshtë supozimin se aktivet financiare që janë më shumë se 90 ditë vonesë duhet të klasifikohen në Nivelin 3.

Kriteret cilësore

Huamarrësi plotëson kriterin e pamundësisë për të paguar, i cili tregon se huamarrësi është në vështirësi të konsiderueshme financiare dhe nuk ka gjasa të paguajë detyrimet e kredisë në tërësi. Treguesit e pamundësisë për të paguar përfshijnë:

- Një detyrim kredie shitet me humbje materiale ekonomike
- Një detyrim kredie i nënshtrohet një ristrukturimi të vështirë
- Një detyrim falimenton / falimenton
- Huamarrësi ka kryer mashtrim
- Huamarrësi është i vdekur
- Një kontratë kredie është ndërprerë para kohe për shkak të mospërmbushjes së detyrimeve kontraktuale.

Kriteret e mësipërme janë zbatuar në të gjitha instrumentet financiare të mbajtura nga Grupi dhe janë në përputhje me përkufizimin e mospagesës të përdorur për qëllime të administrimit të rrezikut të brendshëm të kredisë. Përcaktimi i mospagesës është aplikuar vazhdimisht për të modeluar probabilitetin e mospagesës (PD), ekspozimin në rast mospagese (EAD) dhe humbjen në rast mospagese (LGD) gjatë llogaritjeve të humbjeve të pritshme të kredisë së Grupit.

Detyrimi i kredisë konsiderohet të mos jetë më në vonesë pas një periudhe prove prej tre muajsh (gjashtë muaj pas një ristrukturimi të vështirë për kreditë e individëve), ku gjatë periudhës së provës konsumatori tregoi një disiplinë të mirë pagese dhe asnjë tregues tjetër i pamundësisë për të paguar është vërejtur.

Shpjegimi i inputeve, supozimeve dhe teknikave të vlerësimit

Humbja e pritshme e kredisë matet në bazë të një periudhe 12-mujore ose përgjatë gjithë jetës, në varësi të faktit nëse ka ndodhur një rritje e konsiderueshme në rrezikun e kredisë që nga njohja fillestare ose nëse një aktiv konsiderohet i zhvlerësuar. Grupi përfshin parashikimet për kushtet e ardhshme në përcaktimin e PD-së 12-mujore dhe përgjatë gjithë jetës, EAD dhe LGD. Këto supozime ndryshojnë sipas llojit të produktit. Humbjet e pritshme të kredisë janë produkti i skontuar i probabilitetit të mospageses (PD), humbjes në rast mospagese (LGD) dhe ekspozimit në rast mospagese (EAD). Për zbritjen e HPK përdoret norma efektive e interesit.

Baza për të gjitha çmuarjet e parametrave përbërës të HPK të retail-it janë modelet respektive Shtylla I / II të zhvilluara brenda kuadrit të Basel-it.

Matja e HPK

Inputet kryesore në matjen e HPK janë struktura termike e variablave në vijim:

- probabilitetit të mospageses (PD);
- humbja në rast mospagese (LGD); dhe
- ekspozimi në rast mospagese (EAD).

HPK-të përbëjnë një vlerësim të probabilitetit të ponderuar të humbjeve të kredisë. Ato maten si më poshtë vijon:

- *aktivet financiare që nuk janë të zhvlerësuara në datën e raportimit*: si vlera aktuale e të gjitha mjeteve monetare (p.sh. diferenca midis flukseve të mjeteve monetare ndaj njësisë ekonomike në përputhje me kontratën dhe flukset e mjeteve monetare që Grupi pret të marrë);
- *aktivet financiare që janë të zhvlerësuara në datën e raportimit*: diferenca midis vlerës kontabël bruto dhe vlerës aktuale të flukseve monetare të ardhshme të vlerësuara;

HPK për ekspozimet në Nivelin 1 llogaritet duke shumëzuar PD-në 12-mujore me LGD dhe EAD, ndërkohë, HPK përgjatë gjithë jetës llogaritet duke shumëzuar PD-në e përgjatë gjithë jetës me LGD dhe EAD. HPK janë skontuar duke përdorur normat fillestare të interesit efektiv.

Probabiliteti i mospagesës (PD)

Probabiliteti i mospagesës paraqet mundësitë që një huamarrës të mos përmbush e tij detyrimet financiare ose gjatë dymbëdhjetë muajve të ardhshëm ose gjatë jetës së mbetur të detyrimit. Duke filluar me parametrizimin e përjasjes së bazuar në vlerësimet e brendshme (IRB), një numër përshtatjesh janë të nevojshme për të arritur pajtueshmërinë me SNRF 9 për humbjet e pritshme të kredisë (HPK):-

- Kalimi nga vlerësimet përmes një cikli kohor (PCK) në vlerësimet në një moment në-kohë (MNK)
- Aplikimi i parashikimeve për kushtet e ardhshme duke përfshirë faktorët e prituri makroekonomikë, nën sistemike dhe idiosinkretike
- Zgjatja e shtrirjes kohore në rastin e Nivelit 2 (HPK përgjatë gjithë jetës)
- Perjashtimi i faktoreve konservator dhe minimumeve rregullatoreve nga humbja dhe cmuarja e eksposimeve me mospagesë

Modele të ndryshme janë përdorur për të vlerësuar profilin e paracaktuar të shumave të huadhënies dhe këto mund të grupohen në kategoritë e mëposhtme:

- Modelet shtetërore, lokale dhe rajonale, shoqëritë e sigurimeve dhe ndërmarrjet e investimeve kolektive;
- Klientet e korporatave, financimet e projekteve dhe institucionet financiare;
- Kreditë hipotekore dhe huadhënie të tjera për individë.

Humbja në rast mospagese (LGD)

Humbja në rast mospagese, paraqet pritshmerinë që ka Grupi për shkallen e humbjes lidhur me ekspozimin që nuk është paguar në kohë. Kjo humbje varion sipas produktit apo palës së tretë nga e cila rrjedh. Humbja nga mospagimi shprehet si përqindje për njësi ekspozimi në kohën e mospagimit. Ajo llogaritet në bazë 12 mujore ose përgjatë gjithë jetës, ku humbja nga mospagimi 12-mujor është përqindja e humbjes që pritet të pësohet nëse ndodh mospagimi në 12 muajt e ardhshëm dhe humbja nga mospagimi gjatë jetës është përqindja e humbjes që pritet të pësohet nëse mospagimi ndodh gjatë jetës së mbetur.

Modele të ndryshme janë përdorur për të vlerësuar humbjen në rast mospagese të vlerës së mbetur, të cilat mund të grupohen sipas kategorive të mëposhtme:

- Modeli shtetëror, humbja në rast mospagimi është përllogaritur duke përdorur burimet e tregut, pasi nuk ka të dhëna të mjaftueshme për humbjet për segmentin shtetëror. Metoda bazohet në ngjarje të jashtme të mospageses në sektorin shtetëror për periudhën midis 1998 dhe 2015. Vetëm GDP rezultoi të ketë një ndikim të rëndësishëm.
- Për klientët korporata, financimet e projekteve, institucionet financiare, qeveritë lokale dhe rajonale, shoqëritë e sigurimeve, humbja në rast mospagese krijohet duke aktualizuar flukset e perfitura gjatë procesit të punës. Parashikimet për kushtet e ardhshme përfshihen në këtë humbje duke përdorur modelin Vasicek.
- Për kreditë me hipotekë dhe kreditë të tjera të tregtueshme për individë: Për portofolet me modele IRB të zhvilluara, vlerat e LGD sipas Basel-it përdoren si pikënisje për nxjerrjen e vlerësimeve LGD sipas SNRF 9. Dallimi kryesor midis LGD sipas Basel-it dhe LGD sipas SNRF 9 është se për Basel-in synimi është që të ketë një vlerësim mesatar të PCK-së për vlerën e skontuar të rikuperimit pas periudhës së mospagesës duke zgjeruar marzhet e konservatorizmit në kuadër të parimit të kujdesit, ndërsa për SNRF 9 vlerësimi LGD duhet të jetë një moment kohe të paanshëm që duhet të marrë parasysh informacionin e ardhshëm. Prandaj, vlerësimet e LGD sipas Basel-it duhet të përshtaten për qëllimet e SNRF 9. Rregullimet e nevojshme për të arritur pajtueshmërinë me SNRF 9 janë si më poshtë:
  - heqjen e marzhave konservatore (p.sh. marzhi i rënies, marzhi i gabimit të vlerësimit);
  - eliminimi i niveleve rregullatore dyshe;

Humbja në rast mospagese (LGD) - vazhdim

- rregullimi i efektit të normave të ndryshme të skontimit të përdorur në LGD të Basel-it për të arritur te EIR;
- largimin e kostove indirekte nga vlerësimet LGD, dhe
- kryerjen e rregullimeve për të marrë parasysh parashikimet përkatëse makroekonomike (nëse ekziston dëshmi e qartë se ekziston një lidhje midis normave të rimëkëmbjes dhe faktorëve makroekonomikë).

Në rrethanat e kufizuara ku disa inpute nuk janë plotësisht të disponueshme modele të rimëkëmbjes alternative, për llogaritjen përdoret benchmark-i i inputeve dhe gjykimi i ekspertëve.

Ekspozimi në rast mospagese (EAD)

Ekspozimi në rast mospagese bazohet në shumat që Grupi pret që të jetë në borxh në kohën e mospagesës, gjatë dymbëdhjetë muajve të ardhshëm ose gjatë jetës së mbetur. EM-të dymbëdhjetë mujore dhe gjatë gjithë jetës përcaktohen në bazë të profilit të pritshëm të pagesës, i cili ndryshon sipas llojit të produktit. Për produktet amortizuese dhe huatë e shlyerjes me një shumë të vetme, kjo bazohet në ripagimet kontraktuale që i detyrohen huamarrësit gjatë një periudhe dymbëdhjetë mujore ose gjatë gjithë jetës. Aty ku është e rëndësishme, supozimet e ripagimit / ri-financimit të hershëm konsiderohen gjithashtu në llogaritje.

Për produktet me pagesa fikse të papërcaktuara, ekspozimi në rast mospagese parashikohet duke marrë bilancin aktual të tërhequr dhe duke shtuar një faktor konvertimi kreditor i cili lejon tërheqjen e pritur të kufirit të mbetur deri në kohën e shlyerjes. Marzhet rregullatorë të kujdesshëm hiqen nga faktori i konvertimit të kredisë. Në rrethanat e kufizuara ku disa inpute nuk janë plotësisht në dispozicion, krahasimi i inputeve përdoret për llogaritjen.

Aktivitetet financiare të ristrukturuara

Nëse kushtet e një aktivi financiar rinegocionohen ose modifikohen ose një aktiv financiar ekzistues zëvendësohet me një të ri për shkak të vështirësive financiare të huamarrësit, atëherë bëhet vlerësimi nëse aktivitetet financiare duhet të rregjistrohen dhe HPK të matet si më poshtë.

- Nëse ristrukturimi i pritur nuk do të rezultojë në rregjistrimin e aktivitetit ekzistues, atëherë flukset e pritshme të mjeteve monetare që rrjedhin nga aktivitetet financiare të modifikuara përfshihen në llogaritjen e mungesës së parasë së gatshme nga aktivi ekzistues;
- Nëse ristrukturimi i pritur do të rezultojë në rregjistrimin e aktivitetit ekzistues, atëherë vlera e drejtë e pritur e aktivitetit të ri trajtohet si fluksi i parave të gatshme nga aktivi financiar ekzistues në kohën e rregjistrimit të tij. Kjo shumë përfshihet në llogaritjen e mungesës së parasë së gatshme nga aktivi financiar ekzistues që zbritet nga data e pritur e mosnjohjes deri në datën e raportimit duke përdorur normën fillestare të interesit efektiv të aktivitetit financiar ekzistues.

Karakteristikat e përbashkëta të rrezikut të kredisë

Pothuajse të gjitha provizionet sipas SNRF 9 maten kolektivisht. Vetëm për ekspozimet për shoqëritë në nivelin 3, shumica e provizioneve janë vlerësuar në mënyrë individuale.

Nëse informacioni i arsyeshëm dhe i mbështetur për të matur HPK nuk është i disponueshëm në bazë të instrumentit individual, HPK-ja për gjithë jetën për aktivet në nivelin 3 njihet në baza kolektive që merr parasysh informacionin gjithëpërfshirës të rrezikut të kredisë - trajtim i njëjtë si për aktivet në nivelin 1 dhe 2. Në ekspozimet për individë, pothuajse për të gjitha rastet përdoret qasja kolektive, duke pasur parasysh se shumica e rasteve vlerësohen kolektivisht në bazë të informatave të humbjeve historike, ndërsa vlerësimi individual kryhet në mënyrë të jashtëzakonshme vetëm për rastet kur njësia ekonomike ka të gjithë grupin e të dhënave të nevojshme për të bërë vlerësimin e plotë të flukseve monetare të ardhshme të vlerësuara.

Në këtë kuptim, “RBAL Retail Risk” konsideron se mënyra më e përshtatshme për të pasqyruar përvojën e humbjes historike në vlerësimin e flukseve monetare të pritura të një ekspozimi të parazgjedhur të pasiguar është duke përdorur të ashtuquajturën Parametrat më të mira të Humbjes së Pritshme (PHP). Sipas përkufizimit, ky parametër pasqyron potencialin më të mundshëm të humbjes për llogaritë në rast mospagese të cilat kanë profil të ngjashëm të rrezikut dhe të rikuperimit dhe siguron një nivel të llogaritur të llogaritit statistikisht të humbjes për llogaritë e tilla. Prandaj, duhet të sigurohet që përdorimi i PHP për të rregulluar flukset monetare kontraktuale në vlerësimin e arkëtimit të tyre të llogaritit aplikohet në një grup homogjen të llogaritit.

Parashikimet për kushtet e ardhshme

Vlerësimi i rritjes së ndjeshme të rrezikut të kredisë dhe llogaritja e humbjeve të pritshme të kredisë, të dyja përfshijnë parashikimeve për kushtet e ardhshme. Grupi ka kryer analiza historike dhe ka identifikuar variabla kryesorë ekonomike që ndikojnë në rrezikun e kredisë dhe humbjet e pritura të kreditit për çdo portofol.

Këto variabla ekonomike dhe ndikimi i tyre lidhur me probabilitetin e mosplotësimit, humbja e dhënë në mungesë dhe ekspozimi i parazgjedhur varion nga lloji i kategorisë. Parashikimet e këtyre variablave ekonomike (skenari bazë ekonomik) sigurohen nga RBI Raiffeisen Research në baza tremujore dhe japin pikëpamjen më të mirë të ekonomisë gjatë tre viteve të ardhshme. Grupi i informacioneve të ardhshme kërkon gjithashtu orën e kredisë që përdoret për përmirësimin e regresionit, i cili riprodhon gjendjen aktuale të ciklit të kredisë dhe rrjedhjen e dukshme të zhvillimit të ciklit të kredisë. Pas tre vjetësh, për të projektuar variablat ekonomike për jetëgjatësinë e plotë të secilit instrument, është përdorur një përfaqje e kthimit mesatar, që do të thotë se variablat ekonomike kanë tendencë të jenë një normë mesatare afatgjatë ose një mesatare afatgjatë norma e rritjes deri në maturim. Ndikimi i këtyre variablave ekonomike në probabilitetin e mosplotësimit, humbjes së parazgjedhur dhe ekspozimit në mungesë është përcaktuar duke kryer regresionin statistikor për të kuptuar ndryshimet e ndikimit në këto variabla kanë pasur historikisht normat e mungesës dhe mbi komponentët e humbjes në rast mospagese dhe ekspozimit në rast mospagese.

Përveç skenarit ekonomik bazë, Raiffeisen Research vlerëson gjithashtu një skenar optimist dhe pesimist për të siguruar që jo-linearitetet janë kapur. Grupi ka arritur në konkluzionin se tre ose më pak skenarë kapin në mënyrë të drejtë jo-linearitetin. Vlerësimi i ekspertëve për rreziqet idiosinkratike është zbatuar gjithashtu në këtë proces në nivelin e kërkimit të Raiffeisen në koordinim me administrimin e rrezikut të Grupit, duke rezultuar në përshtatje selektive ndaj skenarëve optimistë dhe pesimistë. Në rast të një paragjykim të mundshëm negativ ose pozitiv të treguesve të zgjedhur makroekonomike, kryhet një korrigjim i mundshëm i paragjyqimeve. Në këtë aspekt merret parasysh shkalla e rezultateve të mundshme që është përfaqësuese për secilin skenar të zgjedhur. Humbjet e pritshme të ponderuara të probabilitetit të kredisë përcaktohen duke drejtuar secilin skenar nëpërmjet modelit përkatës të humbjes së kredisë (HPK) dhe duke e shumëzuar atë me ponderimin e duhur të skenarit.

Ashtu si me çdo parashikim ekonomik, projeksionet dhe gjasat e shfaqjes janë subjekt i një shkalle të lartë të pasigurisë së qenësishme dhe prandaj rezultatet aktuale mund të jenë dukshëm të ndryshme nga ato të parashikuara. Grupi i konsideron këto parashikime për të përfaqësuar vlerësimin më të mirë të rezultateve të ardhshme dhe për të mbuluar çdo jo-linearitet dhe asimetri të mundshme brenda portofoleve të ndryshme të Grupit.

Gjatë vitit 2020 Banka ka kryer rikalibrimin e faktorëve makroekonomike duke marrë parasysh ndikimin e COVID - 19.

Rregullimet post-model dhe vlerësimet kolektive të niveleve

Rregullimet pas modelit të vlerësimeve të parashikuara të humbjeve të kredisë janë rregullime të cilat përdoren në rrethana kur inputet ekzistuese, supozimet dhe teknikat e modelit nuk kapin të gjithë faktorët e rëndësishëm të rrezikut. Inputet ekzistuese, supozimet dhe teknikat e modelit mund të mos kapin të gjithë faktorët e rëndësishëm të rrezikut për shkak të rrethanave kalimtare, kohës së pamjaftueshme për të përfshirë në mënyrë të përshtatshme informacionin e ri të rëndësishëm në vlerësimin ose ri-segmentimin e portofoleve dhe kur ekspozimet individuale të huasë brenda një grupi të ekspozimeve të huasë reagojnë ndaj faktorëve ose ngjarje ndryshe nga sa pritej fillimisht. Shfaqja e ngjarjeve të reja makroekonomike, mikroekonomike ose politike, së bashku me ndryshimet e pritshme të parametrave, modeleve ose të dhënave që nuk janë përfshirë në parametrat aktualë, migrimet e vlerësimit të rrezikut të brendshëm ose informacionet e ardhshme janë shembuj të rrethanave të tilla. Në përgjithësi, Banka përdor rregullimet postmodel për lejimet për humbjet e pritura të kredisë vetëm si një zgjidhje e përkohshme. Në mënyrë që të zvogëlohet potenciali për paragjyqime, rregullimet pas modelit janë të një natyre të përkohshme dhe në përgjithësi vlejné jo më shumë se një deri në dy vjet. Të gjitha rregullimet e materialit autorizohen nga Komiteti i Rrezikut të Grupit (GRC). Nga pikëpamja e kontabilitetit, të gjitha rregullimet pas modelit bazohen në vlerësimin kolektiv, por jo domosdoshmërisht rezultojnë në një ndryshim në humbjet e pritura të kredisë midis fazave.

Për shkak të kompleksitetit të llogaritjes së humbjes së pritur të kredisë dhe varësisë së variablave nga njëri-tjetri, tabela më poshtë paraqet një vlerësim më të mirë të rregullimeve të pas-modelit të përfshira në shumat e akumuluar të humbjeve të pritura të kredisë në Nivelin 1 dhe 2 (zërat e bilancit dhe zërat jashtë bilancit).

Rregullimet post-model dhe vleresimet kolektive te niveleve – vazhdim

31/12/2020 000 leke	ECL e mod- eluar	Rregullimet Pas-modelit						Total
		Lidhur COVID-19		Te tjera		Total		
Banka qendrore	280	-	0%	-	0%	0	0%	280
Qeveritë e përgjithshme	79,452	65,345	82%	-	0%	65,345	82%	144,797
Bankat	-	-	0%	-	0%	-	0%	-
Korporata të tjera financiare	1,132	-	0%	-	0%	-	0%	1,132
Korporatat jofinanciare	722,690	189,029	26%	-	0%	189,029	26%	911,719
Individët	987,574	308,145	31%	-		308,145	31%	1,295,719
Total	1,791,128	562,519	31%	-	0%	562,519	31%	2,353,647

Rregullimet pas modelit rezultuan në provizione shtesë të fazës 1 dhe 2 prej 562,519 mijë lekësh, nga të cilat 562,519 mijë lekë janë të lidhura me COVID-19.

Pandemia COVID-19 kërkoi rregullime post-modeli, pasi modelet ECL nuk kapin plotësisht shpejtësinë e ndryshimeve dhe thellësinë e efekteve ekonomike të virusit (rregullimet pas-modelit të lidhura me COVID-19) pasqyrojnë ndikimin kolektiv në sektorë që u goditën veçanërisht nga pandemia: turizmi, hoteleri, industri të tjera të lidhura me to si dhe automobila, udhëtime ajrore, naftë dhe gaz, pasuri të patundshme dhe disa industri të mallrave të konsumit. Efektet ishin për shkak të shokut të kërkesës, ndërprerjeve të zinxhirit të furnizimit dhe masave të kontrollit të krizës.

U bënë rregullime të mëtejshme të modelit për të zvogëluar prociklikueshmërinë dhe paqëndrueshmërinë e pajustifikuar në sistemet e vlerësimit me pakicë të shkaktuara nga COVID-19 dhe për të formuar moratoriumin e pagesave publike.

Banka u përpoq të analizonte në thellësi të gjitha modelet e saj mbi bazën e një faktori të vetëm rreziku për të kuptuar se cilët prej tyre preken nga moratoriumi dhe në të cilin do të shtrihet paragjykimi (mbi-nënvlerësimi i rrezikut).

Për të përballuar kohën e ndryshme të nxitësve individualë të rrezikut nga ato kategori, u mor qasja e përgjithshme e mëposhtme:

- Për drejtuesit e rrezikut vlerësimi i të cilëve bazohet në muajin më të fundit, trajtimi ishte në vlerën e fundit para fillimit të moratoriumit.
- Për drejtuesit e rrezikut vlerësimi i të cilëve bazohet në një seri muajsh, trajtimi ishte që të hiqeshin muajt nga periudha e moratoriumit dhe të zëvendësoheshin ato që mungonin me periudhat më të fundit nga para fillimit të moratoriumit.

Rregullimet për llogaritjen e faktorëve të rrezikut nuk përfaqësojnë një ndryshim në modelin ose përbërësit e tij, përkundrazi rregullimet drejtohen drejt burimit të të dhënave në model të tillë që periudha e historisë që përmban informacion paragjykes ("periudha e moratoriumit") Hiqet nga ky grup informacioni për të lejuar që modeli të vlerësojë ende siç duhet nivelin e rrezikut të llogarive / detyruesve që shkojnë përpara Flag-ut holistik zbatohet për industritë me rrezik të lartë (Mikrobizneset) dhe industritë e punësimit (për familjet), vlerësimi cilësor i ekspozimeve për rritje të pritshme të konsiderueshme të rrezikut të kredisë dhe transferimi i tyre pasues nga Niveli 1 në Nivelin 2.

Rregullimet e lidhura pas modelit përfshijnë vlerësimin cilësor të ekspozimeve për rritje të pritshme të konsiderueshme të rrezikut të kredisë dhe transferimin e tyre pasues nga Faza 1 në Fazën 2. Kriteret për identifikimin e ekspozimeve të tilla u bazuan kryesisht në industritë e aktiviteteve të listuara më sipër (për NVM-të) dhe industritë e punësimit (për familjet) dhe të rafinuara më tej, kur është e nevojshme, me informacion në lidhje me zbatimin e masave specifike të moratoriumit. Ndërsa rregullimet e humbjeve të pritshme të kredisë janë të përkohshme dhe të dizenuara për të pasqyruar në mënyrë adekuate situatën aktuale të rrezikut të klientëve, do të duhet pak kohë para se të shfaqet një pamje e plotë e ndikimit të COVID-19 dhe masave pasuese mbi klientët individë.

Analiza e ndjeshmërisë

Supozimet më të rëndësishme që ndikojnë në ndjeshmërinë e lejimit të humbjeve të pritshme të kredisë janë si më poshtë:

- Produkti i brendshëm bruto (të gjitha portofolet)
- Norma e papunësisë (të gjitha portofolet)
- Norma afatgjata e obligacioneve të qeverisë (portofole jo-pakicë veçanërisht)

Në tabelën e mëposhtme jepet një krahasim midis zhvlerësimit të akumuluar të raportuar për humbjet e pritshme të kredisë për aktivet financiare në Nivelin 1 dhe 2 (peshuar nga 25 për qind optimist, 50 për qind bazë dhe 25 për qind skenarë pesimistë) dhe pastaj çdo skenar i ponderuar me 100 për qind më vete. Skenarët optimistë dhe pesimistë nuk pasqyrojnë raste ekstreme, por mesatarja e skenarëve që shpërndahen në këto raste. Ky informacion është dhënë për qëllime ilustruese.

2020 Në mijë Lek	31/12/2020 (25/50/25%)	100% Optimist	100% Bazë	100% Pesimist
Zhvlerësimi i akumuluar (Niveli 1 & 2)	1,474,619	1,282,419	1,480,324	1,655,408

2019 Në mijë Lek	31/12/2019 (25/50/25%)	100% Optimist	100% Bazë	100% Pesimist
Zhvlerësimi i akumuluar (Niveli 1 & 2)	1,474,619	1,282,419	1,480,324	1,655,408

Fshirjet nga bilanci

Kreditë dhe letrat me vlerë të borxhit fshihen (pjesërisht ose plotësisht) kur nuk ka shpresa të arsyeshme për rimëkëmbjen. Kjo ndodh kur huamarrësi nuk ka më të ardhura nga operacionet dhe vlerat kolaterale nuk mund të gjenerojnë flukse të mjaftueshme të mjeteve monetare për të shlyer shumat që i nënshtrohen heqjes. Për ekspozimin e shoqërive në falimentim, kreditë shënohen në vlerën e kolateralit nëse shoqëria nuk gjeneron flukse monetare nga biznesi i tij operativ. Biznesi me pakicë merr në konsideratë faktorët cilësorë. Në rastet kur nuk është bërë pagesa për një vit, shumat e papaguara çregjistrohen kur aktivet e zhvlerësuara mund të vazhdojnë të jenë subjekt i veprimeve përmbarimore.

Për ekspozimin e shoqërive të vlerësuara si biznes me aktivitet të pasigurtë, kreditë janë zhvlerësuar në vlerën e kolateralit nëse shoqëria nuk gjeneron flukse të mjeteve monetare nga biznesi i saj operacional. Biznesi me pakicë merr në konsideratë faktorët cilësorë. Në rastet kur nuk është bërë pagesa për një vit, shumat e papaguara janë shlyer këtu. Shuma kontraktuale e papaguar mbi Aktivet financiare të cilat janë shlyer gjatë periudhës raportuese dhe që ende i nënshtrohen veprimtarisë së përmbarimit janë të pa-matura / janë në mijë lekë.

(25) Ekspozimi i brendshëm sipas niveleve

Portofoli i kredisë i Grupit është shumë i larmishëm në aspektin e tipit të klientit, rajonit gjeografik dhe industrisë. Përqendrimet e emrave të vetëm janë gjithashtu të administruara në mënyrë aktive (bazuar në konceptin e grupit të klientëve të lidhur) me kufizime dhe raportim të rregullt. Si pasojë, granulariteti i portofolit është i lartë. Tabela e mëposhtme tregon aktivet financiare - koston e amortizuar bazuar në palët dhe Nivelit përkatëse. Kjo tregon fokusin e Grupit në shoqëritë jofinanciare dhe individët:

2020 Në mijë Lek	Vlera kontabël bruto			Vlera e akumuluar			HPK Raporti i mbulimit		
	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3
Banka qendrore	6,180,755	-	-	-293	-	-	0.00%	0.00%	0.00%
Institucionet qeveritare	51,169,744	-	-	-144,855	-	-	0.28%	0.00%	0.00%
Bankat	29,191,990	-	-	-277	-	-	0.00%	0.00%	0.00%
Korporata të tjera financiare	7,776	-	-	-2	0	-	0.02%	0.00%	0.00%
Korporatat jofinanciare	36,726,134	11,266,311	9,677,001	-241,882	-649,680	-7,324,807	0.66%	5.77%	75.69%
Individët	36,007,959	3,056,447	2,698,314	-442,186	-556,129	-1,912,032	1.23%	18.20%	70.86%
nga te cilat kredi hipotekare	15,696,195	1,058,487	495,454	-209,354	-200,792	-314,343	1.33%	18.97%	63.45%
Total	159,284,358	14,322,758	12,375,315	-829,495	-1,205,809	-9,236,839	0.52%	8.42%	74.64%

2019 Në mijë Lek	Vlera kontabël bruto			Vlera e akumuluar			HPK Raporti i mbulimit		
	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3
Banka qendrore	6,085,938	-	-	-223	-	-	0.00%	0.00%	0.00%
Institucionet qeveritare	54,538,321	-	-	-83,305	-	-	0.15%	0.00%	0.00%
Bankat	36,614,457	-	-	-364	-	-	0.00%	0.00%	0.00%
Korporata të tjera financiare	8,890	-	-	-21	-	-	0.24%	0.00%	0.00%
Korporatat jofinanciare	48,485,508	5,477,973	10,030,053	-307,246	-316,597	-7,353,993	0.63%	5.78%	73.32%
Individët	36,514,574	2,235,112	2,404,384	-411,107	-359,061	-1,590,261	1.13%	16.06%	66.14%
nga te cilat kredi hipotekare	14,978,315	745,650	533,310	-116,622	-121,551	-333,663	0.78%	16.30%	62.56%
Total	182,247,688	7,713,085	12,434,437	-802,266	-675,658	-8,944,254	0.44%	8.76%	71.93%

Tabela e mëposhtme tregon detyrimet e kushtëzuara dhe angazhimet e tjera jashtë bilancit nga palët dhe nivelet. Kjo nxjerr në pah fokusin e Grupit ndaj shoqërive jofinanciare:

2020 në mijë Lek	Vlera nominale			Provizionet për zërat jashtë bilancit sipas SNRF 9			Raporti i mbulimit HPK		
	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3
Banka Qendrore	-	-	-	-	-	-	0.00%	0.00%	0.00%
Bankat	1,845,787	-	-	3	-	-	0.00%	0.00%	0.00%
Institucionet qeveritare	-	-	-	-	-	-	0.00%	0.00%	0.00%
Korporata të tjera financiare	77,420	-	-	955	-	-	-1.23%	0.00%	0.00%
Korporatat jo-financiare	13,845,773	2,339,667	20,414	28,393	24,728	20,219	-0.21%	-1.06%	-99.04%
Individë	3,603,767	49,586	33,423	22,014	2,353	26,266	-0.61%	-4.75%	-78.59%
Totali	19,372,747	2,389,253	53,837	51,365	27,081	46,485	-0.27%	-1.13%	-86.34%

2019 në mijë Lek	Provizionet për zërat jashtë bilancit sipas SNRF 9						Raporti i mbulimit HPK		
	Vlera nominale Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3	Niveli 1	Niveli 2	Niveli 3
Banka Qendrore	11,256	-	-	6	-	-	-0.05%	0.00%	0.00%
Bankat	3,288	-	-	2	-	-	-0.06%	0.00%	0.00%
Institucionet qeveritare	2,311,124	-	-	1	-	-	0.00%	0.00%	0.00%
Korporata të tjera financiare	76,213	-	-	1,573	-	-	-2.06%	0.00%	0.00%
Korporatat jo-financiare	15,363,223	1,381,021	-	34,096	6,001	-	-0.22%	-0.43%	0.00%
Individë	3,479,583	202,884	26,474	18,058	2,955	19,206	-0.52%	-1.46%	-72.55%
Totali	21,244,687	1,583,905	26,474	53,736	8,956	19,206	-0.25%	-0.57%	-72.55%

Tabela në vijim tregon vlerën kontabël bruto dhe zhvlerësimin e aktiveve financiare - koston e amortizuar që janë zhvendosur nga matja në bazë të humbjeve të pritshme 12-mujore në matje në bazë të humbjeve të pritshme gjatë jetës ose anasjelltas:

2020 në mijë LEK	Vlera kontabël bruto		Zhvlerësimet		Raporti i mbulimit HPK	
	12 muaj HPK	HPK përgjatë gjithë jetës	HPK përgjatë gjithë jetës	HPK përgjatë gjithë jetës	12 muaj HPK	HPK përgjatë gjithë jetës
Transferimi nga HPK 12 muaj në HPK përgjatë gjithë jetës						
Korporatat jo-financiare	-5,935,976	5,935,976	-57,387	340,119	0.97%	5.73%
Individë	-2,288,328	2,288,328	-50,063	623,686	2.19%	27.26%
Transferimi nga HPK përgjatë gjithë jetës në HPK 12 muaj						
Korporatat jo-financiare	1,019,667	-1,019,667	7,366	-30,220	0.72%	2.96%
Individë	1,057,013	-1,057,013	42,082	-220,128	3.98%	20.83%

2019 në mijë LEK	Vlera kontabël bruto		Zhvlerësimet		Raporti i mbulimit HPK	
	12 muaj HPK	HPK përgjatë gjithë jetës	HPK përgjatë gjithë jetës	HPK përgjatë gjithë jetës	12 muaj HPK	HPK përgjatë gjithë jetës
Transferimi nga HPK 12 muaj në HPK përgjatë gjithë jetës						
Korporatat jo-financiare	-3,301,384	3,301,384	-129,062	421,020	3.91%	12.75%
Individë	-1,501,535	1,501,535	-27,663	517,038	1.84%	34.43%
Transferimi nga HPK përgjatë gjithë jetës në HPK 12 muaj						
Korporatat jo-financiare	759,586	-759,586	125,356	-297,355	16.50%	39.15%
Individë	2,272,762	-2,272,762	23,546	-258,730	1.04%	11.38%

(26) Zhvlerësimi

Tabela e mëposhtme tregon zhvlerësimin e kredive dhe borxhit për aktivet financiare të matur me koston e amortizuar dhe aktivet financiare.

	Niveli 1 12 muaj HPK	Niveli 2 HPK përgjatë gjithë jetës	Niveli 3 HPK përgjatë gjithë jetës	POCI	Totali
më mijë Lek					
1/1/2020	802,280	675,644	7,143,642	1,800,612	10,422,178
Rritja për shkak të origjinimit dhe të blerjes	113,924	43,369	156,302	0	313,595
Zvogëlimi për shkak të mosnjohjes	-35,629	-51,871	-600,190	0	-687,690
Ndryshimet për shkak të ndryshimit të rrezikut të kredisë (neto)	-50,772	347,754	1,361,233	103,632	1,761,847
Ndryshimet për shkak të ndryshimit në metodologjinë e institucionit për vlerësim	0	201,442	-138,159	0	63,283
Zvogëlimi i zbritjes për shkak të shlyerjeve	-309	-10,529	-587,588	-2,646	-601,072
31/12/2020	829,494	1,205,809	7,335,240	1,901,598	11,272,141

	Niveli 1 12 muaj HPK	Niveli 2 HPK përgjatë gjithë jetës	Niveli 3 HPK përgjatë gjithë jetës	POCI	Totali
më mijë Lek					
1/1/2019	596,365	756,921	8,725,698	1,734,114	11,813,098
Rritja për shkak të origjinimit dhe të blerjes	76,612	6,115	120,690	383,624	587,041
Zvogëlimi për shkak të mosnjohjes	-14,903	-18,120	-511,327	-	-544,350
Ndryshimet për shkak të ndryshimit të rrezikut të kredisë (neto)	-333,637	-257,616	1,060,171	-277,879	191,039
Ndryshimet për shkak të ndryshimit në metodologjinë e institucionit për vlerësim	477,871	201,445	-133,060	-	546,256
Zvogëlimi i zbritjes për shkak të shlyerjeve	-42	-13,087	-2,118,530	-39,247	-2,170,906
31/12/2019	802,266	675,658	7,143,642	1,800,612	10,422,178

Tabela e mëposhtme tregon zhvillimin e provizioneve për angazhimet e huasë, garancitë financiare dhe angazhimet e tjera:

	Niveli 1 12 muaj HPK	Niveli 2 HPK përgjatë gjithë jetës	Niveli 3 HPK përgjatë gjithë jetës	Totali
në mijë Lek				
1/1/2020	53,736	8,956	19,206	81,898
Rritja për shkak të origjinimit dhe të blerjes	43,977	13,483	-	57,460
Zvogëlimi për shkak të mosnjohjes	-17,977	-11,795	-	-29,772
Ndryshimet për shkak të ndryshimit të rrezikut të kredisë (neto)	-32,637	17,478	28,671	13,512
Zvogëlimi i provigjionit për shkak të fshirjeve	4,265	-1,041	-1,392	1,832
31/12/2020	51,364	27,081	46,485	124,930

	Niveli 1 12 muaj HPK	Niveli 2 HPK përgjatë gjithë jetës	Niveli 3 HPK përgjatë gjithë jetës	Totali
në mijë Lek				
1/1/2019	47,986	9,802	24,033	81,821
Rritja për shkak të origjinimit dhe të blerjes	58,791	456	-	59,247
Zvogëlimi për shkak të mosnjohjes	-22,307	-2,090	-	-24,397
Ndryshimet për shkak të ndryshimit të rrezikut të kredisë (neto)	-34,998	1,829	-3,435	-36,604
Zvogëlimi i provigjionit për shkak të fshirjeve	4,265	-1,041	-1,392	1,832
31/12/2019	53,737	8,956	19,206	81,899

(27) Në vonesë

Në tabelën në vijim janë paraqitur kërkesat dhe borxhet në vonesë të matur me kosto të amortizuar ose me vlerën e drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse:

2020	Vlera kontabël								
	Aktive në vonesë pa rritje të konsiderueshme në rrezikun e kredisë që nga njohja fillestare (Niveli 1)			Aktive në vonesë me rritje të konsiderueshme në rrezikun e kredisë që nga njohja fillestare por jo të zhvlerësuar (Niveli 2)			Aktive me vonesë të zhvlerësuar (Niveli 3)		
	≤ 30 ditë	> 30 ditë	> 90 ditë	≤ 30 ditë	> 30 ditë	> 90 ditë	≤ 30 ditë	> 30 ditë	> 90 ditë
në mijë Lek									
Korporata	995,292	-	-	1,704,805	995,324	-	384,398	149,124	1,631,753
Individë	557,700	-	-	260,038	197,749	-	119,676	48,129	386,633
Totali	1,552,992	-	-	1,964,843	1,193,073	-	504,074	197,253	2,018,386

2019	Vlera kontabël								
	Aktive në vonesë pa rritje të konsiderueshme në rrezikun e kredisë që nga njohja fillestare (Niveli 1)			Aktive në vonesë me rritje të konsiderueshme në rrezikun e kredisë që nga njohja fillestare por jo të zhvlerësuar (Niveli 2)			Aktive me vonesë të zhvlerësuar (Niveli 3)		
	≤ 30 ditë	> 30 ditë	> 90 ditë	≤ 30 ditë	> 30 ditë	> 90 ditë	≤ 30 ditë	> 30 ditë	> 90 ditë
në mijë Lek									
Korporata	3,526,697	173,214	-	917,943	1,891,946	-	316,327	257,350	1,827,959
Individë	355,379	-	-	135,776	137,245	-	195,317	20,592	369,775
Totali	3,882,076	173,214	-	1,053,719	2,029,191	-	511,644	277,942	2,197,734

(28) Ndarja sipas maturitetit të mbetur

Aktive	Aktivet afatshkurtra			Aktivet Afatgjata	
	Pa afat	Deri në 3 muaj	Më shumë se 3 muaj, deri në 1 vit	Më shumë se 1 vit, deri në 5 vjet	Më shumë se 5 vjet
2020 në mijë Lek					
Arka, banka qendrore dhe llogari të tjera pa afat	37,754,061	-	-	-	-
Aktivet financiare - kosto e amortizuar	16,148	49,022,952	38,875,860	76,759,120	21,161,363
Aktivet financiare - vlera e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes	-	1,278	3,737	-	-
Aktive të tjera	-	24,604	-	-	-
Totali	37,770,209	49,048,834	38,879,597	76,759,120	21,161,363

Detyrime	Detyrime afatshkurtra			Detyrimet afatgjata	
	Pa afat	Deri në 3 muaj	Më shumë se 3 muaj, deri në 1 vit	Më shumë se 1 vit, deri në 5 vjet	Më shumë se 5 vjet
2020 në mijë Lek					
Detyrime financiare - kosto e amortizuar	159,716,931	14,642,434	30,439,830	1,231,831	215,571
Detyrime të tjera	21,415	171,138	0	0	0
Totali	159,738,346	14,813,572	30,439,830	1,231,831	215,571

Aktive 2019 në mijë Lek	Aktivet afatshkurtra			Aktivet Afatgjata	
	Pa afat	Deri në 3 muaj	Më shumë se 3 muaj, deri në 1 vit	Më shumë se 1 vit, deri në 5 vjet	Më shumë se 5 vjet
Arka, banka qendrore dhe llogari të tjera pa afat	7,853,119	3,537,118	-	-	-
Aktivet financiare - kosto e amortizuar	21,308	54,256,686	57,833,379	67,706,123	18,860,216
Aktivet financiare - vlera e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes	-	1,247	1,886	-	-
Aktive të tjera	-	33,460	-	-	-
Totali	7,874,427	57,828,511	57,835,265	67,706,123	18,860,216

Detyrime 2019 në mijë Lek	Detyrime afatshkurtra			Detyrimet afatgjata	
	Pa afat	Deri në 3 muaj	Më shumë se 3 muaj, deri në 1 vit	Më shumë se 1 vit, deri në 5 vjet	Më shumë se 5 vjet
Detyrime financiare - kosto e amortizuar	141,823,318	16,767,000	33,730,946	1,538,604	287,989
Detyrime të tjera	18,695	250,063	-	1,908	-
Totali	141,842,013	17,017,063	33,730,946	1,540,512	287,989

Rezerva e detyrueshme nuk është përfshirë në analizën e maturitetit për 2019 dhe 2018 pasi nuk është një instrument financiar kontraktual.

(29) Volumet në monedhë të huaj

Në mijë Lek	2020	2019
Aktivet	98,200,885	95,827,280
Detyrimet	84,878,975	83,796,021

Për detaje të mëtejshme mbi ekspozimet në valutë dhe analizën e ndjeshmërisë, referojuni Shënimit "34 Rreziku i Tregut" më poshtë.

Administrimi i rrezikut

Administrimi aktiv i rrezikut është një kompetencë thelbësore e Grupit. Për të identifikuar, matur dhe administruar në mënyrë efektive rreziqet, Grupi vazhdon të zhvillojë sistemin gjithëpërfshirës të administrimit të rrezikut. Administrimi i rrezikut është një pjesë integrale e administrimit të përgjithshëm të bankave. Veçanërisht, përveç kërkesave ligjore dhe rregullative, ai merr parasysh natyrën, shkallën dhe kompleksitetin e aktiviteteve të biznesit të Grupit dhe rreziqet që rezultojnë. Raporti i rrezikut përshkruan parimet dhe organizimin e administrimit të rrezikut dhe përshkruan ekzpozimin aktual të rrezikut në të gjitha kategoritë e rrezikut material.

(30) Parimet e administrimit të rrezikut

Grupi ka një sistem të parimeve dhe procedurave të rrezikut në vend për matjen dhe monitorimin e rrezikut, i cili synon kontrollin dhe administrimin e rreziqeve materiale në Grup. Politikat e rrezikut dhe parimet e administrimit të rrezikut janë të përcaktuara nga Bordi Drejtues. Parimet përfshijnë politikat e mëposhtme të rrezikut:

- Administrimi i integruar i rrezikut: Kredia, vendi, tregu, likuiditeti dhe rreziqet operationale administrohen si rreziqe kryesore në baza të Grupit. Për këtë qëllim, këto rreziqe maten, kufizohen, grumbullohen dhe krahasohen me kapitalin e mbulimit të rrezikut në dispozicion.
- Planifikimi i vazhdueshëm: Strategjitë e rrezikut dhe kapitali i rrezikut rishikohen dhe miratohen gjatë procesit të buxhetimit dhe planifikimit njëvjeçar, duke i kushtuar vëmendje të veçantë parandalimit të përqendrimeve të rrezikut.
- Kontrolli i pavarur: Mirëmbahet një personel i qartë dhe ndarja organizative midis veprimeve të biznesit dhe të gjitha aktiviteteve të administrimit të rrezikut ose kontrollit të rrezikut.
- Kontrolli “ex ante” dhe “ex post”: Rreziqet maten vazhdimisht brenda fushës së shitjes së produktit dhe matjes së performancës së rregulluar nga rreziku. Në këtë mënyrë sigurohet që biznesi në përgjithësi kryhet vetëm nën konsideratat e kthimit të rrezikut dhe se nuk ka nxitje për të marrë rreziqe të larta.

Njësitë individuale të administrimit të rrezikut të Grupit zhvillojnë strategji të detajuara të rrezikut, të cilat përcaktojnë objektiva më konkrete të rrezikut dhe standarde specifike në përputhje me këto parime të përgjithshme. Strategjia e përgjithshme e rrezikut të Grupit rrjedh nga strategjia e biznesit e Grupit dhe kërkesa e rrezikut dhe shton aspekte të rëndësishme të rrezikut ndaj strukturës së planifikuar të biznesit dhe zhvillimit strategjik. Këto aspekte përfshijnë, për shembull, kufijtë strukturorë dhe objektivat e raportit të kapitalit që duhet të përmbushen në procesin e buxhetimit dhe në fushën e vendimeve të biznesit.

Caqet më specifike për kategoritë individuale të rrezikut janë vendosur në strategjitë e detajuara të rrezikut. Për shembull, strategjia e rrezikut të kredisë e Grupit përcakton kufijtë e portofolit të kredisë për segmentet dhe përcakton autoritetin e miratimit të kredisë për aplikimet me limit.

(31) Organizimi i administrimit të rrezikut

Bordi Drejtues i Grupit siguron organizimin e duhur dhe zhvillimin e vazhdueshëm të administrimit të rrezikut. Ajo vendos se cilat procedura duhet të përdoren për identifikimin, matjen dhe monitorimin e rreziqeve dhe merr vendime drejtuese sipas raporteve dhe analizave të rrezikut. Bordi Drejtues mbështetet në kryerjen e këtyre detyrave nga njësitë e administrimit të rrezikut të pavarur dhe komisionet e veçanta.

Funksionet e administrimit të rrezikut kryhen në nivele të ndryshme në Grup. Grupi zhvillon dhe zbaton konceptet përkatëse si institucioni i kreditit mëmë. Njësitë e administrimit të rrezikut zbatojnë politikat e rrezikut për llojet specifike të rrezikut dhe marrin vendime aktive drejtuese brenda buxheteve të miratuara të rrezikut për të arritur objektivat e vendosura në politikën e biznesit. Për këtë qëllim, ata monitorojnë rreziqet që rezultojnë nga përdorimi i mjeteve standarde të matjes dhe i raportojnë ato tek njësitë qendrore të administrimit të rrezikut nëpërmjet ndërfaqeve të përcaktuara. Divizioni qendror i Kontrollit të Rrezikut Bankar merr funksionin e kontrollit të pavarur të rrezikut të kërkuar nga ligji bankar. Përgjegjësitë e tij përfshijnë zhvillimin e një kuadri të gjerë të Grupit për administrimin e rrezikut të Grupit (duke integruar të gjitha llojet e rrezikut) dhe përgatitjen e raporteve të pavarura mbi profilin e rrezikut për Komitetin e Rrezikut të Bordit Mbikëqyrës, Bordit të Administrimit të Grupit dhe drejtuesve të njësisve individuale të biznesit. Ai gjithashtu mat masën e kërkuar të mbulimit të rrezikut për njësi të ndryshme të Grupit dhe llogarit përdorimin e buxheteve të kapitalit të rrezikut të alokuar në kuadrin e mjaftueshmërisë së kapitalit të brendshëm.

(31) Organizimi i administrimit të rrezikut – vazhdim

Komitetet e rrezikut

Komiteti i Rrezikut të Grupit është organi më i lartë vendimmarrës për të gjitha fushat e Grupit lidhur me rrezikun. Ai vendos për metodat e administrimit të rrezikut dhe për konceptet e kontrollit të përdorura përgjithësisht për Grupin dhe për nënndarjet kyçe dhe është përgjegjës për zhvillimin e vazhdueshëm dhe zbatimin e metodave dhe parametrave për përcaktimin e rrezikut dhe për rafinimin e instrumenteve drejtuese. Kjo gjithashtu përfshin përcaktimin e rrezikut dhe buxhetet dhe kufizimet e ndryshme të rrezikut në nivelin e përgjithshëm të Grupit, si dhe monitorimin e situatës aktuale të rrezikut në lidhje me limitet e brendshme të mjaftueshmërisë së kapitalit dhe rreziqet përkatëse. Ai miraton aktivitetet e administrimit të rrezikut dhe kontrollit (siç është shpërndarja e kapitalit të rrezikut) dhe këshillon Këshillin Drejtues në këto çështje. Komiteti i Aktiveve / Detyrimeve të Grupit vlerëson dhe administron strukturën epozicionit financiar dhe rrezikun e likuiditetit dhe përcakton standardet për çmimet e transfertave të fondeve të brendshme. Në këtë kontekst ai luan një rol të rëndësishëm në planifikimin e financimit afatgjatë dhe mbrojtjes së normave të interesit strukturor dhe të kursit të këmbimit valutor.

Komiteti i Rrezikut të Tregut kontrollon rreziqet e tregut që rrjedhin instrumentet e mbajtura për shitje dhe mbajtura në maturim dhe përcakton kufijtë përkatës dhe proceset. Në veçanti, mbështetet në raportet e fitimit dhe humbjes, rreziqet e llogaritura dhe përdorimi i limitit, si dhe rezultatet e analizave të skenarit dhe testet e stresit në lidhje me rreziqet e tregut.

Komiteti i Kreditit përbëhet nga përfaqësues të zyrave shërbimit dhe të zyrave mbështetëse, me detyra të stafit në varësi të llojit të klientit (klientët e korporatave, bankat, sovranët dhe shitjet me pakicë). Komisionet e përcaktojnë kriteret specifike të huadhënies për segmente të ndryshme të klientëve dhe marrin të gjitha vendimet e kredive në lidhje me ato segmente në lidhje me procesin e miratimit të kredisë (në varësi të vlerësimit dhe madhësisë së ekspozimit).

Komiteti i kredive me probleme është komiteti më i rëndësishëm në procesin e vlerësimit dhe vendimmarrjes në lidhje me huatë problematike. Komiteti përfshin kryesisht autoritetet vendimmarrëse; kryetari i tij është Drejtori Kryesor i Rrezikut (DKR) i Grupit. Anëtarët e mëtejshëm me të drejtë vote janë ata anëtarë të Bordit Drejtues përgjegjës për divizionet e konsumatorëve, Drejtori Kryesor Financiar (DKF) dhe divizioni përkatës dhe menaxherët e departamenteve nga administrimi i rrezikut dhe administrimi i ekspozimeve të veçanta (stërvitje).

Komiteti i Administrimit dhe Kontrollit të Rrezikut Operacionale të Grupit përbëhet nga përfaqësues të fushave të biznesit (klientët e shitjes me pakicë, të tregut dhe të korporatave) dhe përfaqësues të Pajtueshmërisë (duke përfshirë krimin financiar), Sistemin e Kontrollit të Brendshëm, Operacionet, Sigurinë dhe Kontrollin e Rrezikut, nën kryesimin e DKR. Ky komitet është përgjegjës për administrimin e rrezikut operacionale të Grupit (duke përfshirë rrezikun e sjelljes). Ai nxjerr dhe vendos strategjinë e rrezikut operacionale bazuar në profilin e rrezikut dhe strategjinë e biznesit dhe gjithashtu bën vendime lidhur me veprimet, kontrollet dhe pranimin e rrezikut.

Sigurimi i cilësisë dhe auditimi i brendshëm

Sigurimi i cilësisë në lidhje me administrimin e rrezikut ka të bëjë me sigurimin e integritetit, qëndrueshmërisë dhe saktësisë së proceseve, modeleve, llogaritjeve dhe burimeve të të dhënave. Kjo është për të siguruar që Grupi i përmbahet të gjitha kërkesave ligjore dhe se mund të arrijë standardet më të larta në operacionet e administrimit të rrezikut. Të gjitha këto aspekte koordinohen nga Divizioni i Pajtueshmërisë Bankare, i cili analizon sistemin e kontrollit të brendshëm në mënyrë të vazhdueshme dhe - nëse veprimet janë të nevojshme për të adresuar ndonjë mangësi - është gjithashtu përgjegjës për përcjelljen e zbatimit të tyre.

Dy funksione shumë të rëndësishme në sigurimin e mbikëqyrjes së pavarur kryhen nga divizionet e Auditimit dhe Pajtueshmëria: Auditimi i pavarur i brendshëm është një kërkesë ligjore dhe një shtyllë qendrore e sistemit të kontrollit të brendshëm. Auditimi i brendshëm periodikisht vlerëson të gjitha proceset e biznesit dhe kontribuon në mënyrë të konsiderueshme për sigurimin dhe përmirësimin e tyre. I dërgon raportet e tij drejtpërdrejt në Bordin Drejtues të Grupit, i cili i diskuton ato në baza të rregullta në mbledhjet e tij të Bordit.

Zyra e Përputhshmërisë është përgjegjëse për të gjitha çështjet që kanë të bëjnë me përmbushjen e kërkesave ligjore në plotësim dhe si pjesë integrale të sistemit të kontrollit të brendshëm. Kështu, monitorohet përputhja me rregulloret ekzistuese në operacionet ditore.

(32) Administrimi i rrezikut të përgjithshëm të Grupit

Mbajtja e një niveli adekuat të kapitalit është një objektiv kryesor i Grupit. Kërkesat e kapitalit monitorohen rregullisht bazuar në nivelin e rrezikut të matur sipas modeleve të brendshme dhe në zgjedhjen e modeleve të përshtatshme merret parasysh rëndësia e rreziqeve që vlerësohen çdo vit. Ky koncept i administrimit të rrezikut të përgjithshëm të Grupit siguron përmbushjen e kërkesave të kapitalit si nga perspektiva rregullative (qëndrueshmëria dhe statusi i vazhdueshëm) dhe nga perspektiva ekonomike (vlerësimi objektiv). Kështu ajo mbulon aspektet sasiore të procesit të vlerësimit të mjaftueshmërisë së kapitalit të brendshëm (ICAAP) siç kërkohet ligjërisht. Procesi i plotë i ICAAP i Grupit auditohet gjatë procesit të rishikimit mbikëqyrës në baza vjetore.

Korniza e sjelljes të rrezikut (KSR) kufizon rrezikun e përgjithshëm të Grupit në përputhje me objektivat strategjike të Grupit dhe cakton kapitalin e rrezikut të llogaritur sipas kategorive të ndryshme të rrezikut dhe zonave të biznesit. Qëllimi kryesor i KSR është të kufizojë rrezikun, veçanërisht në skenarët e kundërt dhe për rreziqet kryesore të njëanshme në mënyrë të tillë që të sigurojnë pajtueshmëri me raportet minimale rregullatore. Rrjedhimisht, KSR bazohet në tri shtyllat e ICAAP (vlerësimi objektiv, vijimësia e biznesit, perspektiva e qëndrueshmërisë) dhe përcakton limitet e rrezikut të përqendrimit për llojet e rrezikut të identifikuar si të rëndësishme në vlerësimin e rrezikut. Përveç kësaj, qëndrimi ndaj rrezikut i vendosur nga Bordi Drejtues dhe strategjia e rrezikut të Grupit dhe zbatimi i tij raportohen rregullisht në Komitetin e Rrezikut të Bordit Mbikëqyrës.

Objektivi	Rreziku	Teknika e matjes	Niveli i besimit
Perspektiva e vlerësimit të synuar	Rreziku i mos plotësimit të kërkesave nga huadhënësit kryesor të Grupit	Humbja e papritur për horizontin e rrezikut njëvjeçar (kapitali ekonomik) nuk mund të tejkalojë nivelin aktual të kapitalit dhe detyrimeve të varura	99.92% si rrjedh nga probabiliteti i objektivave të vlerësimit të parazgjedhur
Perspektiva e biznesit në vijimësi	Rreziku i mosplotësimit të kërkesës së kapitalit rregullator sipas CRR	Kapaciteti i marrjes së rrezikut (fitimet e projektuara plus kapitali që tejkalon kërkesat rregullatore) nuk mund të tejkalojë vlerën me rrezik të Grupit (horizonti rreziku një vjeçar)	95 për qind, duke reflektuar gatishmërinë e pronarëve për të injektuar fonde shtesë vetjake
Perspektiva e qëndrueshmërisë	Rreziku i rënies nën një raport të qëndrueshëm tier 1 gjatë gjithë ciklit ekonomik	Projeksionet e kapitalit dhe të ardhurave për një periudhë planifikuese trevjeçare bazuar në supozimet e një rënie të konsiderueshme në ekonomi	85-90 për qind, bazuar në vendimet e mundshme të administrimit për të ulur rrezikun përkohësisht ose për të rritur kapitalin e kapitalit shtesë

(33) Rreziku i kredisë

Rreziku i kredisë është rreziku më i madh për biznesin e Grupit. Rreziku i kredisë nënkupton rrezikun e humbjes financiare nëse ndonjë nga klientët ose palët e treta nuk i përmbush detyrimet kontraktuale ndaj Grupit. Rreziku i kredisë vjen kryesisht nga huatë dhe paradhëniet ndaj bankave, huatë dhe paradhëniet për klientët, angazhimet e huadhënies dhe garancitë financiare të dhëna. Grupi gjithashtu është i ekspozuar ndaj rreziqeve të tjera të kreditit që rrjedhin nga investimet në letrat me vlerë të borxhit dhe ekspozimet e tjera të lidhura me aktivitetet tregtare, marrëveshjet e shlyerjes dhe transaksionet e anasjellta të riblerjes.

Për fundin e vitit 2020, Banka pret një rritje të portofolit të kredive jo-performuese për shkak të rënies ekonomike. Pas shfaqjes së emergjencës së pandemisë COVID-19, Banka po analizon ndryshimet makroekonomike dhe do të pasqyrojë këto ndryshime në Stress-testet e përdorura për të përshkruar ndikimin e COVID-19 në llogaritjen e Humbjeve të Pritshme të Kredisë.

Ekspozimi total i kredisë i përdorur në administrimin e portofolit përfshin të dyja ekspozimet në dhe jashtë pasqyrës së pozicionit financiar përpara aplikimit të faktorëve të konvertimit të kredisë, dhe kështu përfaqëson ekspozimin total të kredisë. Nuk zvogëlohet nga efektet e zbutjes së rrezikut të kredisë, si garancitë ose kolaterali fizik, efektet që megjithatë konsiderohen në vlerësimin e përgjithshëm të rrezikut të kredisë. Ekspozimi total i kredisë është përdorur - nëse nuk është shprehur ndryshe - për t'u referuar ekspozimeve në të gjitha tabelat e mëposhtme në raportin e rrezikut.

Tabela e mëposhtme tregon ekspozimin total të kredisë sipas klasës së aktiveve (modelet e vlerësimit):

në mijë LEK	2020	2019
Klientet korporata	52,332,003	62,640,904
Financimi i projekteve	5,377,549	2,701,404
Klientet me pakicë	61,615,243	60,338,043
Bankat	41,464,582	44,869,909
Sovranët	103,336,072	79,768,613
Total	264,125,449	250,318,873

Ekspozimi i përgjithshëm i kredisë përfshin bilancet e parave të gatshme në bankat qendrore dhe depozitat e tjera të kërkesave në banka (Shënimi 9), aktivet financiare me kosto të amortizuar (Shënimi 10) dhe angazhimet e kredisë, garancitë financiare të dhëna dhe angazhimet e tjera të dhëna (Shënimi 21).

Portofoli i kredisë – klientët korporata

Modelet e brendshme të vlerësimit për klientët e korporatave marrin parasysh parametrat cilësorë, raportet e ndryshme nga deklarata e pozicionit financiar dhe raportet e fitimit që mbulojnë aspekte të ndryshme të aftësisë kreditore të klientëve për industri dhe industri të ndryshme. Përveç kësaj, modeli për korporatat më të vogla gjithashtu përfshin një përbërës të sjelljes së llogarisë.

Tabela e mëposhtme tregon totalin e vlerësimit të brendshëm të ekspozimit ndaj kredisë (korporatat e mëdha, korporatat e mesme dhe korporatat e vogla). Për qëllime prezantimi, notat individuale të shkallës së vlerësimit janë kombinuar në nëntë klasifikime kryesore.

Në mijë Lek	2020	%	2019	%
1 Rrezik minimal	-	0.00%	-	0.00%
2 Gjendje e shkëlqyer e kredisë	-	0.00%	-	0.00%
3 Gjendje shumë e mirë e kredisë	61,206	0.12%	1,415,232	2.26%
4 Gjendje e mirë e kredisë	805,149	1.54%	5,008,803	8.00%
5 Gjendje e shëndoshë e kredisë	14,817,290	28.31%	10,524,423	16.80%
6 Gjendje e pranueshme e kredisë	14,830,148	28.34%	11,130,358	17.77%
7 Gjendja marginale e kredisë	9,655,244	18.45%	24,305,424	38.80%
8 Gjendja e dobët e kredisë / nën standard	3,074,929	5.88%	1,082,793	1.73%
9 Gjendje shumë e dobët e kredisë / e dyshimtë	1,076,900	2.06%	869,951	1.39%
10 E zhvlerësuar	8,010,355	15.31%	8,292,060	13.24%
NR E pa klasifikuar	781	0.00%	11,860	0.02%
Totali	52,332,002	100.00%	62,640,904	100.00%

Portfoli i kredisë – klientët korporata - vazhdim

Modeli i vlerësimit për financimin e projektit ka pesë klasa dhe merr parasysh probabilitetet individuale të parazgjedhur dhe kolateralin në dispozicion. Ndarja e ekspozimit të financimit të projektit të Grupit është paraqitur në tabelën e mëposhtme:

Në mijë Lek	2020	%	2019	%
6.1 Profili i shkëlqyeshëm i rrezikut të projektit - rrezik shumë i ulët	1,194,951	22.22%	0	0.00%
6.2 Profili i mirë i rrezikut të projektit - rrezik i ulët	3,591,597	66.79%	2,038,668	75.47%
6.3 Profili i pranueshëm i rrezikut të projektit - rreziku mesatar	125,498	2.33%	137,002	5.07%
6.4 Profili i dobët i rrezikut të projektit - rreziku i lartë	-	0.00%	0	0.00%
6.5 E zhvlerësuar	465,503	8.66%	525,734	19.46%
NR E pa klasifikuar	-	0.00%	0	0.00%
Totali	5,377,549	100.00%	2,701,404	100.00%

Tabela më poshtë jep një ndarje të ekspozimit total të kredisë për korporatat dhe financimin e projektit sipas industrisë:

në mijë LEK	2020	%	2019	%
Prodhim	13,152,491	22.79%	11,412,923	17.47%
Tregtia me shumicë dhe pakicë	18,034,294	31.25%	15,423,671	23.60%
Ndërmjetësimi financiar	35	0.00%	4,639,011	7.10%
Pasuri të patundshme	2,385,024	4.13%	1,186,928	1.82%
Ndërtim	7,465,556	12.94%	6,409,209	9.81%
Shërbimet e pavarura / teknike	47,937	0.08%	23,572	0.04%
Transport, magazinim dhe komunikim	3,566,463	6.18%	3,355,500	5.14%
Furnizimi me energji, gaz, avull dhe ujë të ngrohtë	8,518,269	14.76%	19,026,132	29.12%
Industritë e tjera	4,539,483	7.87%	3,865,362	5.92%
Total	57,709,552	100.00%	65,342,308	100%

Portfoli i kredisë - Klientë me pakicë

Klientet me pakicë janë të ndarë në individë privatë dhe ndërmarrje të vogla dhe të mesme (NVM). Për klientet me pakicë përdoret një sistem me dy pikë, i përbërë nga vlerësimi fillestar dhe ad hoc i bazuar në të dhënat e klientit dhe të vlerësimit të sjelljes bazuar në të dhënat e llogarisë. Tabela e mëposhtme tregon ekspozimin e kredisë të Grupit ndaj klientëve me pakicë:

në mijë LEK	2020	%	2019	%
Klientët me pakicë - individë privatë	45,449,495	74%	44,863,010	74%
Klientët me pakicë - njësi të vogla dhe të mesme	16,165,749	26%	15,475,033	26%
Total	61,615,244	100%	60,338,043	100%

Tabela e mëposhtme tregon ekspozimin total të kredisë për klientët me pakicë (individët privatë dhe mikro njësitë) sipas vlerësimit të brendshëm:

në mijë LEK	2020	%	2019	%
0.5 Rrezik minimal	1,074,072	2.30%	1,052,884	2.25%
1.0 Gjendje e shkëlqyer e kredisë	974,658	2.08%	850,235	1.82%
1.5 Gjendje shumë e mirë në kredi	2,949,757	6.31%	3,156,993	6.76%
2.0 Gjendje e mirë e kredisë	11,211,241	23.97%	12,894,938	27.60%
2.5 Gjendje e shëndoshë e kredisë	12,567,469	26.87%	12,655,151	27.08%
3.0 Gjendje e pranueshme e kredisë	5,241,973	11.21%	5,987,271	12.81%
3.5 Gjendje marginale e kredisë	2,041,402	4.36%	2,101,686	4.50%
4.0 Gjendje e dobët e kredisë / nën standard	1,314,321	2.81%	561,986	1.20%
4.5 Gjendje shumë e dobët e kredisë / e dyshimtë	1,244,445	2.66%	517,857	1.11%
5.0 E zhvlerësuar	2,548,352	5.45%	2,633,258	5.64%
NR E pa klasifikuar	5,602,300	11.98%	4,316,306	9.24%
Totali	46,769,990	100%	46,728,565	100%

Portofoli i kredisë - Klientë me pakicë - vazhdim

Tabela e mëposhtme tregon ekspozimin total të kredisë ndaj klientëve me pakicë (ndërmarrjet e ndërmarrjeve të vogla) sipas vlerësimit të brendshëm:

në mijë LEK	2020	%	2019	%
1 Rrezik minimal	198,222	1.28%	100,412	0.74%
2 Gjendje e shkëlqyer e kredisë	401,168	2.77%	124,913	0.92%
3 Gjendje shumë e mirë në kredi	550,975	3.58%	620,843	4.56%
4 Gjendje e mirë e kredisë	884,175	5.91%	2,169,607	15.94%
5 Gjendje e shëndoshë e kredisë	3,297,956	22.86%	3,414,145	25.09%
6 Gjendje e pranueshme e kredisë	2,883,418	19.63%	3,230,857	23.74%
7 Gjendje marginale e kredisë	3,039,315	20.54%	1,767,219	12.99%
8 Gjendje e dobët e kredisë / nën standard	1,589,566	10.22%	701,103	5.15%
9 Gjendje shumë e dobët e kredisë / e dyshimtë	909,412	5.92%	583,305	4.29%
10 E zhvlerësuar	1,088,512	7.27%	896,591	6.59%
NR E pa klasifikuar	2,535	0.02%	483	0.00%
Total	14,845,254	100.00%	13,609,478	100.00%

Tabela më poshtë tregon ekspozimin total të kredisë me pakicë sipas produktit:

në mijë LEK	2020	%	2019	%
Kreditë hipotekare	20,469,686	33.22%	19,167,219	31.77%
Kreditë personale	18,241,566	29.61%	18,526,398	30.70%
Kartat e kreditit	2,432,437	3.95%	2,465,910	4.09%
Financimi i NVM-ve	14,380,902	23.34%	14,315,489	23.73%
Mbitërheqje	4,488,349	7.28%	4,162,824	6.90%
Kreditë e makinave	1,602,303	2.60%	1,700,203	2.82%
Total	61,615,243	100%	60,338,043	100%

Portofoli i kredisë – Bankat

Tabela e mëposhtme tregon ekspozimin total të kredisë sipas klasifikimit të brendshëm për bankat (duke përjashtuar bankën qendrore). Për shkak të numrit të vogël të klientëve (psh. humbjeve të vëzhguara), probabiliteti i humbjeve të klasifikimit individual në këtë klasë të aseteve llogaritet bazuar në një kombinim të të dhënave të brendshme dhe të jashtme.

në mijë LEK	2020	%	2019	%
1 Rrezik minimal	2,126,202	5%	791,098	1.76%
2 Gjendje e shkëlqyer e kredisë	16,398,349	40%	20,308,747	45.26%
3 Gjendje shumë e mirë në kredi	5,150,408	12%	13,531,914	30.16%
4 Gjendja e mirë e kredisë	4,109,715	10%	1,268,537	2.83%
5 Gjendja e shëndoshë e kredisë	4,048,211	10%	4,048,018	9.02%
6 Gjendje e pranueshme e kredisë	23,514	0%	116,561	0.26%
7 Gjendje marginale e kredisë	107,748	0%	0	0.00%
8 Gjendje e dobët e kredisë / nën standard	120,001	0%	0	0.00%
9 Gjendje shumë e dobët e kredisë / e dyshimtë	0	0%	0	0.00%
10 E zhvlerësuar	0	0%	0	0.00%
NR E pa klasifikuar	9,380,434	23%	4,805,034	10.71%
Totali	41,464,582	100.00%	44,869,909	100.00%

Portofoli i kredisë – Bankat – vazhdim

Tabela e mëposhtme tregon ekspozimin total të kredisë ndaj bankave (duke përfshirë bankën qendrore) sipas produktit:

në mijë LEK	2020	%	2019	%
Hua dhe paradhenie	966,747	2%	1,136,653	3%
Obligacionet	8,147,020	20%	8,014,463	18%
Repo	1,184,562	3%	1,176,474	3%
Tregu parave	19,860,408	48%	29,734,643	66%
Te tjeta	11,305,845	27%	4,807,676	10%
Total	41,464,582	100%	44,869,909	100%

Portofoli i kredisë – Qeveritë qendrore

Një tjetër klasë e aktiveve formohet nga qeveritë qendrore, banka qendrore dhe komunat rajonale, si dhe subjektet e tjera të sektorit publik. Tabela më poshtë jep një ndarje të ekspozimit total ndaj qeverive qendrore (duke përfshirë bankën qendrore) sipas vlerësimit të brendshëm:

Në mijë Lek	2020	%	2019	%
A1 Gjendje e shkëlqyer e kredisë	-	0.00%	-	-
A2 Gjendje shumë e mirë e kredisë	-	0.00%	-	-
A3 Gjendje e mirë e kredisë	-	0.00%	-	-
B1 Gjendje e shëndoshë e kredisë	16,148	0.02%	-	-
B2 Gjendje mesatare e kredisë	1	0.00%	1	-
B3 Gjendje mesatare e kredisë	-	0.00%	-	-
B4 Gjendje e dobët e kredisë	103,153,600	99.82%	79,768,604	100%
B5 Gjendje shumë e dobët e kredisë	-	0.00%	-	-
C Rreziku i dyshimtë / i lartë i parazgjedhur	-	0.00%	-	-
D E zhvlerësuar	-	0.00%	-	-
NR E pa klasifikuar	166,323	0.16%	8	0%
Total	103,336,072	100.00%	79,768,613	100.00%

Tabela e mëposhtme tregon ekspozimin total të kredive ndaj sovranëve (duke përfshirë bankën qendrore) sipas produktit:

në mijë LEK	2020	%	2019	%
Hua dhe paradhenie	45,985,739	44.50%	19,133,098	23.99%
Obligacionet	51,169,577	49.52%	54,538,285	68.37%
Tregu i parave	6,180,755	5.98%	6,097,230	7.64%
Total	103,336,072	100.00%	79,768,613	100.00%

Ekspozimet jo-performuese (EJP-se)

Tabela në vijim paraqet ekspozimet jo-performuese duke përfshirë së bashku ekspozimet të humbura dhe jo të humbura.

në mijë LEK	EJP		Raporti i EJP		Raporti i mbulimit të EJP	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Korporatat jofinanciare	9,751,207	10,236,377	16.91%	15.99%	75.61%	71.84%
Individet	2,718,253	2,427,947	6.48%	5.90%	73.16%	64.99%
Hua dhe paradhenie	12,469,460	12,664,324	5.28%		74.08%	
Obligacionet	12,469,460	12,664,324	5.28%		74.08%	

Huatë me probleme (HP)

Sipas Nenit 178 CRR, përkufizimi i humbjes dhe i huave me probleme (HP) shkaktohet nëse mund të supozohet se një klient nuk ka gjasa të përmbushë detyrimet e tij të huasë në bankë ose nëse debitori ka kaluar së paku 90 ditë për çdo detyrim material të huasë në bankë. Për klientët jo-retail, dymbëdhjetë tregues të ndryshëm përdoren për të identifikuar një ngjarje të paracaktuar. Për shembull, një ngjarje humbjeje zbatohet nëse një klient përfshihet në procedurat e paafetësisë paguese ose të ngjashme, nëse ka qenë e nevojshme të njihet një zhvlerësim ose zbritje e drejtpërdrejtë mbi një hua të klientit ose nëse administrimi i rrezikut të huasë ka gjykuar një llogari të arkëtueshme të mos jetë tërësisht i rikuperueshëm ose njësisia e testimit po konsideron një ristrukturim.

Huatë me probleme (HP) – vazhdim

Tabela e mëposhtme tregon pjesëmarrjen e huave me probleme (HP) në klasat e aktiveve të përcaktuara (duke përfshirë zërat jashtë gjendjes financiare):

në mijë LEK	HP		Raporti HP		Raporti i mbulimit HP	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Korporatat jofinanciare	9,751,014	10,101,172	16.66%	15.78%	76.13%	73.22%
Individet	2,718,253	2,427,948	6.48%	5.90%	75.10%	66.22%
Totali i jo-bankave	12,469,267	12,529,120	12.23%	5.45%	74.70%	71.55%
Totali	12,469,267	12,529,120	12.23%	5.45%	74.70%	71.55%

Tabelat e mëposhtme tregojnë ndryshimet në kreditë me probleme në klasat e aktiveve të përcaktuara (duke përfshirë zërat jashtë bilancit):

në mijë LEK	Më 1/1/2020	Shtesa	Zvogëlime	më 31/12/2020
Korporatat jofinanciare	10,101,172	1,133,819	-1,483,977	9,751,014
Individet	2,427,948	858,570	-568,264	2,718,254
Totali i jo-bankave	12,529,120	1,992,389	-2,052,241	12,469,268
Bankat	0	0	0	0
Total	12,529,120	1,992,389	-2,052,241	12,469,268

Në zvogëlime përfshihen ripagimet, fshirjet dhe daljet nga kategoria e HP.

në mijë LEK	Më 1/1/2019	Shtesa	Zvogëlime	më 31/12/2019
Korporatat jofinanciare	12,094,783	1,495,329	-3,488,940	10,101,172
Individet	1,811,081	1,813,773	-1,196,906	2,427,948
Totali i jo-bankave	13,905,864	3,309,102	-4,685,846	12,529,120
Bankat	-	0	0	0
Total	13,905,864	3,309,102	-4,685,846	12,529,120

Përqëndrimi i rrezikut

Portofoli i kredisë së Grupit është shumë i diversifikuar në aspektin e rajonit gjeografik dhe të industrisë. Përqëndrimet e ekspozimeve janë gjithashtu të administruara në mënyrë aktive (bazuar në konceptin e grupeve të klientëve të lidhur) përmes kufizimeve dhe raportimit të rregullt. Si rezultat, granulariteti i portofolit është i lartë. Si pjesë e riorganizimit strategjik të Grupit, strukturat kufizuese për rrezikun e përqëndrimit u rishikuan për secilin segment të klientëve. Ndarja rajonale e ekspozimeve pasqyron diversifikimin e gjerë të biznesit të kredisë në tregjet e Grupit. Tabela në vijim tregon shpërndarjen e ekspozimeve të kredive në të gjitha klasat e aktiveve nga vendi i huamarrësit, të grupuara sipas rajoneve:

në mijë LEK	2020	%	2019	%
Republika Çeke	4,434,178	1.71%	4,364,995	1.77%
Poloni	3,713,794	1.43%	3,655,858	1.48%
Austri	7,496,405	2.89%	11,311,599	4.58%
Bashkimi Evropian	1,864,591	0.72%	25,087	0.01%
Gjermani	8,990,972	3.47%	10,832,666	4.39%
Britania e Madhe	682	0.00%	4	0.00%
Francë	162,178	0.06%	4,261,626	1.73%
Holandë	0	0.00%	204,795	0.08%
Itali	1,810	0.00%	2,868	0.00%
Rumani	249	0.00%	244	0.00%
Bullgari	3	0.00%	365	0.00%
Shqipëri	230,693,320	88.94%	209,640,220	85.44%
Tjetër	1,676,513	0.65%	480,701	0.19%
Zvicër	123,707	0.05%	550,024	0.22%
Amerika e Veriut	208,995	0.08%	259,724	0.11%
Pjesa tjetër e Botës	2,813	0.00%	2,636	0.00%
Totali	259,370,210	100.00%	245,593,412	100.00%

Përqëndrimi i rrezikut – vazhdim

Tabela e mëposhtme tregon ekspozimin e kredisë në të gjitha klasat e aktiveve sipas monedhës:

në mijë LEK	2020	%	2019	%
Euro (EUR)	95,242,580	36.72%	88,147,607	35.89%
SHBA-Dollar (USD)	12,990,647	5.01%	17,264,651	7.03%
Franga zvicerane (CHF)	465,830	0.18%	354,651	0.14%
Leku shqiptar (ALL)	146,130,390	56.34%	135,420,026	55.14%
Monedha të tjera të huaja	4,540,763	1.75%	4,406,477	1.79%
Total	259,370,210	100.00%	245,593,412	100.00%

Tabela e mëposhtme tregon ekspozimin e përgjithshëm të kredisë të Grupit bazuar në klasifikimin e industrisë së klientëve:

në mijë LEK	2020	%	2019	%
Bankat dhe sigurimet	34,925,623	13.47%	63,119,402	25.70%
Individët private	46,652,699	17.99%	46,077,156	18.76%
Administrata publike dhe institucionet e mbrojtjes dhe sigurimeve shoqërore	52,770,797	20.35%	57,360,915	23.36%
Tregtia me shumicë dhe tregtia e komisioneve (përveç tregtimit të makinave)	574,639	0.22%	733,096	0.30%
Prodhime të tjera	0	0.00%	81,484	0.03%
Aktivitetet e pasurive të patundshme	2,519,497	0.97%	1,263,468	0.51%
Ndërtim	9,610,423	3.71%	8,985,976	3.66%
Aktivitete të tjera të biznesit	54,407,667	20.98%	4,434,101	1.81%
Tregti me pakicë, përveç riparimit të automjeteve	24,896,375	9.60%	23,875,898	9.72%
Furnizimi me energji, gaz, avull dhe ujë të ngrohtë	8,632,510	3.33%	18,804,647	7.66%
Prodhimi i metaleve bazë	14,349,571	5.53%	11,985,458	4.88%
Transport tjetër	4,365,965	1.68%	4,222,013	1.72%
Transporti tokësor, transporti nëpërmjet tubacioneve	386,456	0.15%	165,628	0.07%
Prodhimi i produkteve ushqimore dhe pijeve	0	0.00%	200,386	0.08%
Prodhimi i makinerive dhe pajisjeve	225,177	0.09%	4,268	0.00%
Shitja e automjeteve	35,690	0.01%	191,471	0.08%
Nxjerrja e naftës së papërpunuar dhe gazit natyror	2,997,509	1.16%	3,108,438	1.27%
Industritë e tjera	2,019,612	0.78%	979,607	0.40%
Totali	259,370,210	100%	245,593,412	100%

Rreziku i palës së tretë

Grupi përcakton rrezikun e palës së tretë si rrezik i humbjeve të mundshme që rrjedhin nga dështimi i palës së tretë në kryerjen e pagesave kontraktuale.

(34) Rreziku i tregut

Grupi përcakton rrezikun e tregut si rrezik i humbjeve të mundshme që rrjedhin nga ndryshimet në çmimet e tregut të pozicioneve të tregtimit dhe të investimeve. Vlerësimet e rrezikut të tregut bazohen në ndryshimet në kursin e këmbimit, normat e interesit, përhapjet e kredisë, çmimet e kapitalit dhe të mallrave dhe parametrat e tjerë të tregut (p.sh. luhatjet e nënkuptuara). Rreziqet e tregut nga sektori i klientëve transferohen në sektorin e Thesarit duke përdorur metodën e çmimit të transferimit. Thesari është përgjegjës për administrimin e rreziqeve strukturore të tregut dhe për respektimin e kufirit të përgjithshëm të Grupit. Sektori i Tregjeve të Kapitalit është përgjegjës për tregtinë e pronarit, për bërjen e tregut dhe për biznesin tregtar në tregun e parasë dhe në produktet e tregut të kapitalit.

Organizimi i administrimit të rrezikut të tregut

Të gjitha rreziqet e tregut maten, monitorohen dhe administrohen në nivel Grupi.

Komiteti i Rrezikut të Tregut është përgjegjës për çështjet strategjike të administrimit të rrezikut të tregut. Ai është përgjegjës për administrimin dhe kontrollin e të gjitha rreziqeve të tregut në Grup. Kufiri i përgjithshëm i Grupit vendoset nga Bordi Drejtues në bazë të kapacitetit të marrjes së rrezikut dhe buxhetit të të ardhurave. Ky kufi ndahet në nën kufij në koordinim me ndarjet e biznesit sipas strategjisë, modelit të biznesit dhe qasjes ndaj rrezikut.

Departamenti i Administrimit të Rrezikut të Tregut siguron që vëllimi i biznesit dhe lloji i produkteve përputhen me strategjinë e përcaktuar të Grupit. Ai është përgjegjës për zbatimin dhe rritjen e proceseve të administrimit të rrezikut, infrastrukturës dhe sistemeve të administrimit të rrezikut, manualeve dhe teknikave të matjes për të gjitha kategoritë e rrezikut të tregut dhe rrezikun e kredisë që rrjedh nga ndryshimet e çmimeve të tregut në transaksionet derivative. Për më tepër, Administrimi i Rrezikut të Tregut në mënyrë të pavarur mat dhe raporton të gjitha rreziqet e tregut në baza ditore.

Të gjitha produktet në të cilat mund të mbahen pozicionet e hapura janë të shënuara në katalogun e produkteve. Produktet e reja shtohen në këtë listë vetëm pas përfundimit me sukses të procesit të miratimit të produktit. Aplikacionet e produktit kontrollohen tërësisht për çdo rrezik. Ato miratohen vetëm nëse produktet e reja mund të zbatohen në sistemet e administrimit të rrezikut të Grupit në “front and back office”.

Sistemi limit

Grupi përdor një qasje gjithëpërfshirëse të administrimit të rrezikut si për librin tregtar ashtu dhe për atë bankar (qasja e totalit të kthimit). Prandaj, rreziku i tregut administrohet në mënyrë të qëndrueshme në të gjitha librat tregtar dhe bankar. Treguesit e mëposhtëm maten dhe kufizohen në baza ditore në sistemin e administrimit të rrezikut të tregut:

- Vlera në rrezik (VR) - (niveli i besueshmërisë: 99 për qind, horizonti i rrezikut: një ditë) Vlera në rrezik është instrumenti drejtues kryesor i rrezikut të tregut në tregjet likuide dhe situatat normale të tregut. VR matet bazuar në një qasje simulimi hibrid në të cilën llogariten 5,000 skenarë. Qasja kombinon avantazhet e një simulimi historik dhe simulimi Monte-Carlo dhe nxjerr parametrat e tregut nga 500 ditë të të dhënave historike. Supozimet e shpërndarjes përfshijnë karakteristika moderne si grupimet e paqëndrueshme dhe ndryshime të rastësishme të kohës, gjë që ndihmon në riprodhimin e saktë të shpërndarjeve me shtrirje të madhe dhe asimetrike dhe faktorëve të rrezikut të normës bazë të interesit. Rezultatet e vlerës në rrezik nuk përdoren vetëm për të kufizuar rrezikun, por edhe në shpërndarjen e kapitalit ekonomik.
- Ndjeshmëria (ndaj ndryshimeve në kurset e këmbimit dhe normat e interesit, gama, vega, çmimet e kapitalit dhe të mallrave). Kufijtë e ndjeshmërisë janë për të siguruar që përqendrimet të shmangen në situata normale të tregut dhe janë instrumenti drejtues kryesor në situatat ekstreme të tregut dhe në tregjet jolikuide ose në tregjet që janë strukturalisht të vështira për t'u matur.
- “Stoploss” - Limitet e ndalimit të humbjes shërbejnë për të forcuar disiplinën e tregtarëve në mënyrë që ata të mos lejojnë që humbjet të grumbullohen në pozicionet e tyre të pronësisë, por në mënyrë të rreptë të kufizojnë ato.

Një koncept i plotë për testimin e stresit plotëson këtë sistem të limiteve me shumë nivele. Simulon ndryshimet e mundshme të vlerës aktuale me skenarë të përcaktuar për portofolin total. Rezultatet mbi përqendrimet e rrezikut të tregut të treguara nga këto teste të stresit raportohen në Komitetin e Rrezikut të Tregut dhe merren parasysh gjatë përcaktimit të kufijve. Raportet e testit të stresit për portofolet individuale përfshihen në raportimin e përditshëm të rrezikut të tregut.

Vlera në rrezik (VR)

Tabelat e mëposhtme tregojnë VR (99 për qind, një ditë) për kategoritë individuale të rrezikut të tregut në librin tregtar dhe në librin bankar. VR-ja e Grupit kryesisht vjen nga rreziku i monedhës për librin e tregtimit dhe rreziku i normës së interesit për librin bankar.

Libri tregtar VR 99% 1d në mijë LEK	VR më 31/12/2020	VR më 31/12/2019
Rreziku i monedhës	100%	100%
Rreziku i normës së interesit	0%	0%
Marzhi i rrezikut të kredisë	0%	0%
Rreziku i çmimit të aksioneve	0%	0%
Rreziku Vega	0%	0%
Rreziku i bazës	0%	0%
Total	-6,347	-990

Libri bankar VR 99% 1d në mijë LEK	VR më 31/12/2020	VR më 31/12/2019
Rreziku i monedhës	0%	0%
Rreziku i normës së interesit	22.2%	88 %
Marzhi i rrezikut të kredisë	76.7%	9.3%
Rreziku Vega	0%	0%
Rreziku i bazës	1.1%	2.7 %
Total	-431,463	-78,466

Gjithsej VR 99% 1d në mijë LEK	VR më 31/12/2020	VR më 31/12/2019
Rreziku i monedhës	17.6%	25.8%
Rreziku i normës së interesit	18.0%	64.5%
Marzhi i rrezikut të kredisë	63.4%	7.4%
Rreziku i çmimit të aksioneve	0%	0%
Rreziku Vega	0%	0%
Rreziku i bazës	2.3%	2.3%
Total	-470,295	97,850

Rreziku i kursit të këmbimit dhe raporti i kapitalit

Rreziku i tregut në Grup rezulton kryesisht nga rreziku i kursit të këmbimit, luhatjet e kursit të këmbimit gjithashtu ndikojnë në të ardhurat dhe shpenzimet aktuale. Ato gjithashtu ndikojnë në kërkesat e kapitalit rregullator për aktivet e shprehura në monedha të huaja, edhe nëse ato financohen në të njëjtën monedhë dhe kështu nuk krijojnë një pozicion të hapur të këmbimit valutor.

Grupi synon stabilizimin e raportit të kapitalit gjatë administrimit të rreziqeve të kursit të këmbimit. Ky rrezik administrohet në baza mujore në Komitetin e Aktivit/Pasivit të Grupit bazuar në luhatjet historike të këmbimit valutor, parashikimet e kurseve të këmbimit dhe ndjeshmërinë e raportit të kapitalit rregullator ndaj ndryshimeve në kurset individuale të këmbimit valutor.

Rreziku i kursit të këmbimit dhe raporti i kapitalit – vazhdim

Tabela e mëposhtme tregon të gjitha pozicionet materiale të hapura të kursit të këmbimit në datën 31 dhjetor 2020 dhe vlerat korresponduese për vitin e kaluar.

Në mijë Lek	2020	2019
ALL	-13,470,350	-12,031,260
AUD	-13,340	-12,852
CAD	-27,017	4,478
CHF	28,679	7,551
DKK	1,186	1,162
EUR	13,339,309	12,116,896
GBP	140,274	4,877
JPY	5,972	6,733
NOK	165	172
SEK	1,236	1,149
USD	-6,113	-98,904

Rreziku i normës së interesit në librin tregtar

Tabelat në vijim tregojnë ndryshimet më të mëdha të vlerës aktuale për librin tregtar të Grupit, duke pasur parasysh një rritje të normës bazë të interesit me një pikë për të gjithë kurbën e yield-it në mijë Lekë për datat e raportimit më 31 dhjetor 2020 dhe 31 dhjetor 2019.

2020 në mijë Lek	Total	< 3 m	> 3 deri 6 m	> 6 deri 12 m	> 1 deri 2 v	> 2 deri 3 v	> 3 deri 5 v	> 5 deri 7 v	> 7 deri 10 v	> 10 deri 15 v	> 15 deri v	>20v
ALL	-0.25			-0.25								

2019 në mijë Lek	Total	< 3 m	> 3 deri 6 m	> 6 deri 12 m	> 1 deri 2 v	> 2 deri 3 v	> 3 deri 5 v	> 5 deri 7 v	> 7 deri 10 v	> 10 deri 15 v	> 15 deri v	>20v
ALL	-0.1			-0.1	-0.1							

Rreziku i normës së interesit në librin bankar

Maturimet e ndryshme dhe skemat e rivlerësimit të aktiveve dhe detyrimeve përkatëse (Depozitat dhe financimet nga tregjet e parasë dhe tregjet e kapitalit) shkaktojnë rrezikun e normës së interesit në Grup. Ky rrezik lind në veçanti nga ndryshimet në ndjeshmërinë e normave të interesit, rregullimet e normave dhe opsionaliteti tjetër i flukseve të pritshme të parasë. Rreziku i normës së interesit në librin bankar është i rëndësishëm për EUR dhe USD si monedha kryesore.

Administrimi i pasqyrës së pozicionit financiar është detyra kryesore e sektorit të Thesarit, i cili mbështetet nga Komiteti i Aktivit/Pasivit të Grupit. Ato bazojnë vendimet e tyre në analiza të ndryshme të të ardhurave nga interesi dhe simulime që sigurojnë ndjeshmërinë e duhur të normës së interesit në përputhje me ndryshimet e pritshme në normat e tregut dhe qasjen e përgjithshme ndaj rrezikut.

Rreziku i normës së interesit në librin bankar nuk matet vetëm brenda kuadrit vlera në rrezik, por gjithashtu administrohet nga mjetet tradicionale të analizave të hendeikut të normës nominale dhe të normës së interesit. Rreziku i normës së interesit është subjekt i raportimit tremujor në kontekstin e statistikave të rrezikut të normës së interesit të paraqitura tek mbikëqyrësi bankar.

Rreziku i normës së interes në librin bankar – vazhdim

Tabela në vijim tregon ndryshimin në vlerën aktuale të librit bankar të Grupit bazuar mbi një rritje të normës bazë të interesit me një pikë për të gjithë kurbën e yield-it në mijë Lek për datat e raportimit 31 dhjetor 2020 dhe 31 dhjetor 2019.

2020 në mijë Lek	Total	< 3 m	> 3 deri 6 m	> 6 deri 12 m	> 1 deri 2 v	> 2 deri 3 v	> 3 deri 5 v	> 5 deri 7 v	> 7 deri 10 v	> 10 deri 15 v	> 15 deri 20 J	>20v
ALL	3,964	-46	-103	-700	1,091	2,011	1,659	119	741	72	-464	-416
CHF	-30	-	-	-	-7	-6	-7	-5	-4	-2	-	-
EUR	2,725	42	-216	-37	-138	1,170	3,866	-766	-514	-420	-204	-59
GBP	32	2	3	28	-	-	-	-	-	-	-	-
USD	879	24	2	225	181	250	198	-	-	-	-	-

2019 në mijë Lek	Total	< 3 m	> 3 deri 6 m	> 6 deri 12 m	> 1 deri 2 v	> 2 deri 3 v	> 3 deri 5 v	> 5 deri 7 v	> 7 deri 10 v	> 10 deri 15 v	> 15 deri 20 J	>20v
ALL	2,197	-120	-467	132	-279	2,116	-318	175	354	334	192	77
CHF	-8	0	0	-6	-1	0	-	0	0	-	-	-
EUR	3,410	-29	63	337	981	-446	2,375	23	44	50	11	0
GBP	37	1	3	32	1	-	-	-	-	-	-	-
USD	659	26	9	131	252	150	91	-	-	-	-	-

(35) Administrimi i Likuiditetit

Struktura e Financimit

Struktura e financimit të Grupit është shumë e fokusuar në marrjen e depozitave me pakicë në tregun vendas. Burimet e ndryshme të financimit përdoren në përputhje me parimin e diversifikimit. Këto përfshijnë përdorimin e kredive të financimit të palës së tretë dhe skemat e ndarjes së rrezikut me organizata të ndryshme mbikombëtare. Pjesërisht për shkak të limiteve të kufizuara të vendit dhe pjesërisht për shkak të çmimeve të dobishme, Grupi po përdor gjithashtu huamarrje ndërbankare dhe vendosje me bankat vendase dhe ndërkombëtare.

Parimet

Administrimi i likuiditetit në Grup siguron disponueshmërinë e vazhdueshme të fondeve të nevojshme për të mbuluar operacionet e përditshme të biznesit. Prandaj është një nga proceset më të rëndësishme të biznesit në drejtimin e përgjithshëm të Grupit. Mjaftueshmëria e likuiditetit sigurohet përgjatë gjithë spektrit të maturimit si nga një aspekt ekonomik ashtu edhe nga një rregullator.

Në perspektivën ekonomike, Grupi RBI ka krijuar një kuadër qeverisjeje që përfshin kufijtë e brendshëm dhe masat e kontrollit mbi pozicionet e likuiditetit, që është në përputhje me Parimet për Administrimin e Rrezikut të Likuiditetit të Lartë dhe Mbikëqyrjen e themeluar nga Komiteti i Bazelit për Mbikëqyrjen Bankare. Grupi gjithashtu ka zbatuar të njëjtin kuadër, si një nga bankat e rrjetit të Grupit RBI.

Komponenti rregullator trajtohet duke përbushur kërkesat e raportimit sipas Basel III (Raporti i mbulimit të likuiditetit, Raporti neto i financimit të qëndrueshëm dhe matjet shtesë të monitorimit të likuiditetit) dhe duke mbajtur kërkesat minimale përkatëse në formën e kufijve rregullatorë. Për më tepër, Grupi ka shtuar kuadrin e likuiditetit bazuar në grup, kërkesat shtesë për likuiditet dhe raportim të përcaktuara nga Banka e Shqipërisë (BSH) dhe Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare.

Përgjegjësia dhe organizimi

Përgjegjësia për të siguruar nivele të përshtatshme të likuiditetit qëndron në Bordin e Administrimit. Megjithatë, sa i përket funksioneve, anëtarët përgjegjës të Bordit janë Kryeshefi Ekzekutiv (Thesari dhe IB) dhe Zyrtari Kryesor i Rrezikut / Zyrtari Kryesor Financiar. Rrjedhimisht, proceset lidhur me rrezikun e likuiditetit kryhen kryesisht nga dy sektorë brenda Grupit. Së pari, Departamenti i Thesarit / Dhoma e tregtimit administron pozicionet e rrezikut të likuiditetit brenda strategjisë, udhëzimeve dhe parametrave të vendosura nga vendimet e marra në takimet e Komitetit të Aktivit/Pasivit (KAP) të cilat pasqyrojnë të gjitha kufizimet rregullatore.

Së dyti, këto janë monitoruar dhe mbështetur nga ndarja e pavarur e Rrezikut të Integruar (Departamenti i Rrezikut të Tregut). Departamenti i Rrezikut të Tregut mat dhe zbaton kufizime në pozicione të ndryshme të likuiditetit, si dhe monitoron pajtueshmërinë e tyre. Përveç funksioneve të lartpërmendura, KAP dhe Departamenti i Kërkimeve janë përgjegjës për zbatimin e metodologjisë së gjerë të Grupit për modelet e rrezikut të likuiditetit.

Strategjia e Likuiditetit

Objektivat strategjike të likuiditetit të Grupit përfshijnë vetë-qëndrueshmërinë e pozicionit të likuiditetit të Grupit, stabilizimin e vazhdueshëm të bazës së depozitave të klientëve dhe pajtueshmërinë e vazhdueshme me kërkesat rregullatore dhe me politikat dhe kufijtë e brendshëm. Një objektiv tjetër është shmangia e likuiditetit të tepërt të kushtueshëm dhe shfrytëzimi eficient i fondeve. Njësitë e Administrimit të Rrezikut të Likuiditetit (Dhoma e Thesarit / Tregtisë, Rreziku i Tregut, KAP dhe Kërkimet) në Grup kanë një sërë masash të drejtpërdrejta ose indirekte për të drejtuar bilancet dhe pozicionet e likuiditetit të Grupit.

Dhoma e Thesarit / Tregtisë është e angazhuar për të arritur të gjithë treguesit kryesorë të performancës (KPIs) dhe për të qenë në përputhje me parimet e bazuara në rrezik. Treguesit kryesorë të performancës përfshijnë objektiva të përgjithshme (kthimi nga kapitalin i rregulluar me rrezikun (KKRR) ose raportet e mbulimit), si dhe objektivat specifike të Thesarit për likuiditet (si një horizont minimal i mbijetesës në skenarët e përcaktuar të stresit ose diversifikimin e strukturës së rifinancimit). Përveç arritjes së një kontributi strukturor nëpërmjet transformimit të maturitetit që pasqyron likuiditetin dhe rrezikun e tregut të parashtruar nga Grupi, Dhoma e Thesarit / Tregtisë ndjek një politikë të matur dhe të qëndrueshme të rrezikut në administrimin e bilancit të saj.

Kuadri i Rrezikut të Likuiditetit

Grupi parashikon rregullisht pozicionin e saj të likuiditetit nën vëmendjen e vazhdueshme dhe thekson skenarët e hendekut të likuiditetit, si dhe periudhën e mbijetesës së stresit të matur brenda vendit dhe në rast se është e nevojshme, Raportin e Mbulimit të Likuiditetit (RML). Parashikimet e përdorura për këto parashikime janë kryesisht dinamika e bilancit (maturitetet e burimeve kryesore të financimit, depozitat e klientëve, institucionet financiare dhe kreditë e tjera) dhe disbursimet e reja të planifikuara të kreditës. Përveç kësaj, merret në konsideratë edhe stoku i planifikuar i depozitave me afat të korporatave, llogaritë rrjedhëse të korporatave dhe financimi afatshkurtër. Me qëllim të projektimit të RML-së, depozitat e bankave sovraane dhe qendrore janë gjithashtu relevante dhe konsiderohen. Aktivitetet e financimit kalibrohen duke marrë parasysh parashikimet e matësve të likuiditetit (vijimësia, theksimi i hendekut të likuiditetit dhe RML).

Raportet e brendshme dhe rregullatore të likuiditetit gjenerohen në bazë të supozimeve të modelimit të veçantë. Ndërsa raportet rregullatore llogariten mbi specififikimet e dhëna nga autoritetet, raportet e brendshme janë modeluar me supozime nga vëzhgimet empirike.

Sjellja ndaj rrezikut dhe niveli i likuiditetit

Pozicioni i likuiditetit monitorohet në nivel Grupi dhe në nivel të njësisë individuale dhe është i kufizuar me anë të një sistemi gjithëpërfshirës. Kufijtë janë të përcaktuar si në një biznes normal ashtu edhe në atë të nënshtruar ndaj stresit. Në përputhje me sjelljen e përcaktuar të rrezikut, Grupi ka një horizont mbijetese prej disa muajsh (TTW) në një skenar të stresit të rëndë dhe të kombinuar (stres reputacioni dhe tregu). Kjo sigurohet nga profili pozitiv i likuiditetit dhe nga një zbutës mjaft i lartë likuiditeti. Në një mjedis normal të vazhdueshëm, transformimi i maturitetit mbulohet plotësisht nga zbutës i likuiditetit në dispozicion në periudhën afatmesme. Kjo do të thotë që pozicioni kumulativ i likuiditetit për një periudhë deri në një vit është pozitiv. Në afat të gjatë (një vit ose më shumë), transformimi i maturitetit lejohet deri në një nivel të caktuar. Për modelet e brendshme, këto kufizime plotësohen nga kufijtë për pajtueshmërinë me raportet rregullatore të likuiditetit, siç është raporti i mbulimit të likuiditetit (RML). Të gjitha limitet e pozicionit të likuiditetit përmbushen në baza ditore. Përveç kësaj, Grupi është në përputhje me rregulloret e Bankës së Shqipërisë për administrimin e rrezikut të likuiditetit, i cili rregullohet me rregulloren nr. 71, datë 14.10.2009, ndryshuar me rregulloren nr.75, datë 26.10.2011 dhe ndryshuar më tej me rregulloret nr. 28, datë 27.03.2013 dhe nr. 14, datë 7.2.2018 të Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë). Sipas rregullave të Bankës së Shqipërisë, Grupi llogarit dhe garanton përputhjen e "aktiveve likuide me raportin afatshkurtër të detyrimeve" në baza ditore.

Kufijtë e Likuiditetit

Grupi duhet të përlogarisë dhe të sigurojë në çdo kohë rishikimin e raportit të aktiveve afatshkurtra ndaj detyrimeve afatshkurtra:

- të shprehur në monedhën vendase (LEK) me një nivel minimal prej 15% (pesëmbëdhjetë përqind);
- të shprehur në monedhë të huaj (FCY) me një nivel minimal prej 20% (njëzet përqind);
- si shumë me një nivel minimal prej 20% (njëzet përqind).

Monitorimi i likuiditetit

Grupi përdor një sërë instrumentesh matëse të personalizuar dhe tregues të paralajmërimit të hershëm, të cilat i japin Bordit të Administrimit dhe Drejtimit të lartë informacionin përpara në kohë. Kuadri rregullator sigurohet që Grupi mund të vazhdojë të operojë në një periudhë të vështirë stresi.

Monitorimi i limiteve dhe raportimi mbi përputhjen me limitet kryhet në mënyrë të rregullt dhe efektive. Çdo shkelje e kryer nga linja të ndryshme biznesi të Grupit, raportohet në KAP të Grupit dhe përshkallëzohet. Në raste të tilla, ndërmerren hapat e duhur në konsultim me njësinë përgjegjëse ose çështja përshkallëzohet në instancën tjetër më të lartë përgjegjëse.

Raportet e likuiditetit sipas rregullatorit lokal

Raportet e likuiditetit sipas rregullatorit lokal përlogariten në baza ditore dhe raportohen çdo javë nga departamenti i rrezikut të tregut. Rezultatet raportohen në departamentin e Thesarit, i cili është në dijeni të pozicionit aktual të likuiditetit të Grupit në raport me kërkesat e rregullatorit lokal. Thesari është përgjegjës për zvogëlimin ose rritjen e tepicës së likuiditetit në varësi të pozicionit aktual.

Testimi i stresit të likuiditetit

Testet e stresit kryhen për njësitë individuale të Grupit në baza ditore dhe në nivel Grupi në baza javore, në RBI HO. Testet mbulojnë tre skenarë (tregun, emrin e mirë dhe krizën e kombinuar), duke konsideruar efektet e skenarëve për një periudhë disa mujore dhe paraqesin që ngjarjet e stresit mund të rezultojnë njëkohësisht në një kërkesë likuiditeti në kohë për disa valuta. Skenarët e stresit përfshijnë financimin kryesor dhe rreziqet e likuiditetit të tregut, pa marrë parasysh efektet e dobishme të diversifikimit. Kjo do të thotë se në testet e stresit të Grupit, të gjitha njësitë e rrjetit janë njëkohësisht subjekt i një krize të kombinuar të theksuar për të gjitha produktet e tyre kryesore. Rezultatet e testeve të stresit raportohen tek Shefi i Rrezikut dhe Shefi i Financës, si dhe tek anëtarët e tjerë të Drejtimit në baza javore; ato gjithashtu formojnë një komponent kyç në takimet mujore të KAP dhe përfshihen në planifikimin strategjik dhe në planifikimin e emergjencave të Grupit.

Një qasje konservatore miratohet kur përcaktohen raportet e flukseve dalëse në bazë të të dhënave historike dhe opinionëve të ekspertëve. Simulimi supozon mungesën e qasjes në tregun e parasë ose të kapitalit dhe njëkohësisht flukseve dalëse të depozitave të klientëve. Në këtë drejtim, rreziku i përqendrimit të depozitave përcaktohet duke vendosur raporte më të larta të flukseve dalëse për klientët e mëdhenj. Më tej, supozimet mbi stresin formulohen për tërheqjen e garancive dhe detyrimet e kredive. Përveç kësaj, pozicionet e zbutësve të likuiditetit përshtaten me skontimet për të mbuluar rrezikun e lëvizjeve të pafavorshme të tregut dhe vlerësohen daljet e mundshme të flukseve që rrjedhin nga transaksionet derivative të kolateralit. Grupi vazhdimisht monitoron nëse supozimet e stresit janë ende të përshtatshme apo nëse ka rreziqe të reja të cilat duhet të merren parasysh. Koncepti “në kohë reale” është përcaktuar si instrument kryesor i kontrollit për administrimin e përditshëm të likuiditetit dhe për këtë arsye është një përbërës kryesor i planifikimit financiar dhe buxhetimit. Ky koncept është thelbësor në përcaktimin e raporteve të performancës në lidhje me likuiditetin.

Zbutësit e Likuiditetit

Siç paraqitet nga raportet e përditshme të rrezikut të likuiditetit, Grupi mban dhe administron në mënyrë aktive zbutësit e likuiditetit, duke përfshirë aktivet afatshkurtra me cilësi të lartë (AAACL) të cilat janë gjithmonë të mjaftueshme për të mbuluar flukset dalëse neto të parashikuara në skenarët e krizës. Grupi mban portofole të letrave me vlerë afatshkurta të pagarantuara në shuma të konsiderueshme dhe të tregtueshme në ankandet e Bankës Qendrore, me qëllim që të sigurojë likuiditet të mjaftueshëm në monedhën vendase. Grupi është përgjegjëse për sigurimin e disponueshmërisë së zbutësve të likuiditetit, duke testuar aftësinë e saj për të përdorur fondet e Bankës Qendrore e duke vlerësuar vazhdimisht pozicionin e kolateralit në përputhje me vlerën e tyre të tregut, si dhe kontrollin e kapacitetit kundërbalancues, duke marrë në konsideratë potencialin e financimit të siguruar dhe të pasiguar dhe likuiditetin e aseteve. Në përgjithësi, aplikohen skontime në të gjitha pozicionet e zbutësve të likuiditetit. Këto skontime përfshijnë skontimin e të rrezikut të tregut dhe skontimin e Bankës Qendrore. Skontimi i rrezikut të tregut paraqet luhatshmërinë e mundshme të çmimeve të letrave me vlerë të mbajtura si aktive si pjesë e zbutësve të likuiditetit gjatë 20 ditëve të ardhshme, ndërsa skontimi i Bankës Qendrore paraqet një skontim shtesë nga Banka Qendrore që mund të ofrohet si kolateral. Kriteret e pranueshmërisë në nivel grupi marrin në konsideratë kufizimet e kreditimit brenda grupit, si p.sh. kufiri ligjor i huadhënies.

Administrimi i Likuiditetit brenda ditës

Në përputhje me kërkesat rregullatore për administrimin e likuiditetit brenda ditës, Departamenti i Tregtisë përmbush kërkesat e mëposhtme:

- Përmbushja e kërkesave ligjore bankare për likuiditet (kërkesat e rezervës minimale);
- Optimizimi i flukseve dalëse të likuiditetit, kostove të financimit dhe kthimit nga investimeve;
- Ofrimi i fondeve në dispozicion për pagesat në dalje në llogaritë NOSTRO me bankat korrespondente;
- Ndjekja dhe raportimi i vazhdueshëm i situatës së likuiditetit në tregu.

Departamenti i Tregut të Parave si pjesë e Departamentit të Tregtisë është përgjegjës për të administruar nevojat ditore për likuiditet dhe për të administruar rrezikun afatshkurtër të likuiditetit në monedhën vendase dhe në valutë. Thesari merr informacion për të gjitha pagesat kombëtare dhe ndërkombëtare nga departamentet e tjera dhe parashikon fondet në dispozicion në llogarinë tonë NOSTRO me datë valutë T+2, por mund të ndodhë të ngrihen kërkesa të veçanta për datë valutë T+1, T+0. Për të gjitha pagesat në tregun kombëtar dhe ndërkombëtar duhet të respektohet koha e përcaktuar e Grupit deri në momentin që transaksioni të ketë përfunduar. Për pagesat në monedhën vendase, orari i fiksuar nga Banka e Shqipërisë (BSH) është 3.30 pas dite. Për pagesat në valutë të huaj orari i fiksuar është 4:30 pasdite.

Grupi përdor sistemin AIPS (Sistemin e Pagesave Ndërbankare Shqiptare) si platformë për monitorimin online të llogarisë tonë Nostro me Bankën e Shqipërisë për të gjitha pagesat / të ardhurat në monedhën vendase LEK. Monitorimi i llogarive tona Nostro në monedhë të huaj bëhet duke përdorur platforma online, të cilat lehtësojnë administrimin e përditshëm të likuiditetit. Çdo ditë, nga sistemi kryesor bankar MIDAS ngrihen pyetje të cilat përdoren për administrimin e përditshëm të likuiditetit.

Platforma negociuese Reuters përdoret për të hyrë në marrëveshje tregtare në tregun ndërbankar. Departamenti i Tregut të Parave është përgjegjës për të siguruar fonde të mjaftueshme për pagesat e kryera në çdo datë valutë. Informacioni kryesor mbi pagesat e kryera merret me postë elektronike nga Njësia e Proçedimit të Pagesave dhe SWIFT-eve (Departamenti i Operacioneve Qendrore dhe Administrimit të Objekteve) me datë valutë T+2 dhe kur bëhet me kërkesë specifike me datë valutë T+0.

Pozicioni i likuiditetit të Grupit monitorohet dhe përditësohet pas çdo transaksioni të kryer gjatë ditës. Shoqëria e monitoron pozicionin e likuiditetit duke përdorur excel-in dhe duke e përditësuar atë manualisht me informacionin e marrë nga burime të ndryshme si Njësia e Proçesimit të Pagesave dhe SWIFT-ve (Departamenti i Administrimit të Operacioneve Qendrore dhe Departamenti i Financave të Tregtisë dhe Financimit Afatshkurtër), Zyra e Thesarit (Departamenti i Operacioneve dhe Departamenti i Administrimit të Objekteve), Departamenti i Këmbimit Valutor, Departamenti i Korporatave.

Likuiditeti i tepër në monedhë të huaj investohet si afatshkurtër në tregun e brendshëm dhe ndërkombëtar. Departamenti i Tregtisë është përgjegjës për administrimin e likuiditetit në monedhën vendase dhe në valutë për të gjithë bankën, e jo për çdo degë në mënyrë të veçantë. Departamenti i Tregut të Parave merr kërkesë për fonde për pagesat e klientëve në baza ditore dhe siguron likuiditetin e nevojshëm. Shoqëria po përdor monitorimin e platformave online për shumicën e llogarive NOSTRO për të kontrolluar të gjitha transaksionet e kryera në këto llogari. Pozicioni i mbyllur për çdo llogari NOSTRO merret me postë nga Departamenti SWIFT-eve (në mëngjes) nëpërmjet mesazhit MT 950. Pozicioni i çdo llogarie LORO përgatitet nga Departamenti i Letrave me Vlerë, Investigimit, Rakordimeve dhe Suportit në frekuenca të ndryshme siç është rënë dakord me secilin prej tyre dhe dërgohet nga SWIFT-i nëpërmjet MT 950.

Plani i Financimit Emergjent

Në kushtet e një vështirësie likuiditeti, Grupi kalon në një proces emergjence në të cilin ndjek planin e emergjencës së parakohshme të likuiditetit. Këto plane të emergjencës përbëjnë një element në kuadrin e administrimit të likuiditetit dhe janë të detyrueshme për të gjithë anëtarët e Grupit RBI. Procesi i administrimit të emergjencave është hartuar në mënyrë që Grupi të mund të mbajë një pozicion të fortë likuiditeti edhe në situata serioze krizash.

Pozicioni i Likuiditetit

Pozicioni i likuiditetit të Grupit ngrihet mbi një bazë të fortë të depozitave të klientëve të plotësuar me financimin në shuma të mëdha. Instrumentet e financimit janë të diversifikuara siç është më e përshtatme dhe përdoren në raste nevojë. Aftësia për të siguruar fondet monitorohet dhe vlerësohet saktësisht nga Departamenti e Thesarit / Tregtisë, Shitjet e Thesarit, si dhe nga Departamenti i Kërkimeve dhe KAP.

Në vitin e kaluar dhe deri më sot, likuiditeti i Grupit ka qënë në mënyrë të konsiderueshme mbi të gjitha kufijtë rregullatorë dhe kufijtë e brendshëm. Rezultati për testin e stresit të brendshëm në kohë reale tregon se Grupi do të mbijetonte gjatë fazës së stresit të modeluar prej disa muajsh edhe pa aplikuar masat e emergjencës. Raporti i "Parimit të vazhdimësisë" tregon pozicionin strukturor të likuiditetit, e cila mbulon të gjithë nxitësit e rrezikut material të cilat mund të japin ndikim në Grup sipas një skenari të zakonshëm biznesi.

Rezultatet e skenarit të parimit të vazhdimësisë tregohen në tabelën në vijim, ku paraqitet likuiditeti i tepërt dhe raporti i flukseve hyrëse të pritshme të mjeteve monetare plus kapacitetin e kundërbalancimit ndaj daljeve të parave të gatshme (raporti i likuiditetit) për maturitetet e përzgjedhura në baza kumulative.

Bazuar në supozimet e ekspertëve, analizat statistikore dhe specifikat e vendit, kjo përlllogaritje përfshin edhe vlerësimet e stabilitetit të bazës së depozitave të klientëve, daljet nga zërat jashtë pozicionit financiar dhe lëvizjet e tregut në rënie në raport me pozicionet që ndikojnë në kapacitetin kundërbalancues të likuiditetit.

Në mijë Lek Maturiteti	2020		2019	
	1 muaj	1 vit	1 muaj	1 vit
Hendeku i Likuiditetit	86,222,692	75,421,907	83,226,992	108,505,744

Raporti i mbulimit të likuiditetit (RML)

Raporti i mbulimit të likuiditetit (RML) i referohet përqindjes së aktiveve shumë likuide (HQLAs) të mbajtura nga Grupi për të përmbushur detyrimet potenciale të shoqëruara me flukse dalje (detyrimet afatshkurtra). HQLAs mund të konvertohet në para në dorë për të plotësuar nevojat e likuiditetit për një minimum prej 30 ditë kalendarike në skenarin e stresit të likuiditetit.

Llogaritja e hyrjeve dhe daljeve të pritshme të fondeve dhe HQLAs bazohet në specifikimet rregullatore. Në vitin 2019, kufiri rregullator për RML u rrit në nivelin aktual prej 100 përqind. Në vitin 2020, u rrit në nivelin aktual prej 100 përqind.

Në mijë Lek	2020	2019
Aktivitet likuide mesatare	81,262,024	60,546,699
Daljet neto	7,444,771	6,996,354
Hyrjet	38,201,186	44,207,579
Daljet	29,779,083	27,985,418
Raporti i Mbulimit të Likuiditetit	1,098%	865%

Raporti i financimit të qëndrueshëm neto (RFQN)

RFQN është përcaktuar si përqindje e Financimit të Qëndrueshëm në Dispozicion ("FQD") nëpërmjet detyrimeve mbi Financimin e Qëndrueshëm të Kërkuar ("FQK") për aktivet. Burimet e Financimeve të Qëndrueshme në Dispozicion përfshijnë: depozitat e klientëve, financimet afatgjata me shumicë (nga tregu ndërbankar i huasë), dhe kapitali.

në mijë LEK	2020	2019
Financimi i Qëndrueshëm i Kërkuar	95,460,162	198,034,542
Financimi i Qëndrueshëm në Dispozicion	202,358,832	263,841,692
Raporti i financimit të qëndrueshëm	212%	133%

Raporti i mbulimit të likuiditetit dhe Raporti i financimit të qëndrueshëm janë paraqitur në takimet e KAP në baza mujore. Grupi synon të sigurojë konsistencë midis likuiditetit dhe kërkesave të Bazel III.

Rreziku i likuiditetit nga financimi

Rrezikut i likuiditetit nga financimi është nxitur kryesisht nga ndryshimet në strategjinë e rrezikut të huadhënësve ose nga një përkeqësim në aftësinë kreditore të një banke që ka nevojë për financim të jashtëm. Normat e financimit dhe rritja ose rënia e ofertës me përhapjen e kredisë, ndryshojnë për shkak të situatës specifike të tregut ose Grupit.

Si pasojë, financimi afatgjatë varet nga rikthimi i besimit në banka dhe rritja e përpjekjes në mbledhjen e depozitave të klientëve. Aktivitetet bankare financohen duke kombinuar fondet e depozitave të individëve dhe fondet nga shitja me shumicë. Në planet e financimit të Grupit, një vëmendje e veçantë i kushtohet strukturës së ndryshme të financimit për të zbutur rrezikun e likuiditetit nga financimi. Masat e financimit me shumicë në Grup janë përgjegjësi e Departamentit të Shitjes së Thesarit dhe Departamentit IB, ku Menaxheri i Financimit është Z. Christian Canacaris, Drejtori Ekzekutiv i Grupit. Gjatë këtij procesi kontrollonhet hendeku midis aktiveve dhe detyrimeve dhe rishikohet nëse ka nevoja për financim. Megjithatë, për shkak të faktit se Grupi jonë ka patur gjithmonë likuiditete të tepërta, ka treguar nevoja minimale për financim brenda Grupit. E vetmja marrëveshje financimi është kredia me RBI-në.

Më tej, për të pasur një RWA më të optimizuar të portofolit, Grupi ka lidhur një marrëveshje me RBI për një garanci të lëshuar nga MIGA (grupi i Bankës Botërore) në mënyrë që rezerva jonë minimale të llogaritet me 0 peshë të rrezikut në portofol. Procesi i raportimit dhe monitorimit për të dyja këto marrëveshje bëhet nga Departamenti i Thesarit dhe Departamenti IB.

Tabela e mëposhtme tregon një ndarje të flukseve të mjeteve monetare sipas maturitetit kontraktual të aktiveve financiare:

2020 në mijë Lek	Vlera kontabël	Flukset monetare kontraktuale	Deri në 3 muaj	Më shumë se 3 muaj, deri në 1 vit	Më shumë se 1 vit, deri në 5 vjet	Më shumë se 5 vjet
Aktivet financiare jo-derivative	231,042,484	244,481,515	97,416,694	43,536,539	79,445,780	24,082,501
Arka, banka qendrore dhe llogarite pa afat	56,327,181	56,327,181	56,327,181	0	0	0
Hua dhe paradhenie	115,538,754	126,023,423	34,720,093	29,923,967	37,435,104	23,944,258
Banka qendrore	6,180,462	6,180,462	6,180,462	0	0	0
Institucione shtetërore	164	164	164	0	0	0
Bankat	21,044,904	21,044,904	21,044,904	0	0	0
Korporata të tjera financiare	7,774	7,774	112	0	0	7,663
Korporatat jofinanciare	49,453,077	51,937,800	5,909,613	22,295,501	18,707,025	5,025,660
Individet	38,852,373	46,852,318	1,584,838	7,628,465	18,728,079	18,910,935
Letrat me vlerë të borxhit	59,176,549	62,130,911	6,369,420	13,612,572	42,010,676	138,243
Institucione shtetërore	51,029,739	53,952,053	1,936,223	13,595,242	38,282,345	138,243
Bankat	8,146,810	8,178,858	4,433,198	17,330	3,728,330	0

Rreziku i likuiditetit nga financimi - vazhdim

2019 në mijë Lek	Vlera kontabël	Flukset monetare kontraktuale	Deri në 3 muaj	Më shumë se 3 muaj, deri në 1 vit	Më shumë se 1 vit, deri në 5 vjet	Më shumë se 5 vjet
Aktivët financiarë jo-derivativë	217,044,764	227,825,804	73,156,049	60,198,623	73,991,689	20,479,443
Arka, banka qendrore dhe llogarite pa afat	25,068,597	25,068,597	25,068,597	-	-	-
Hua dhe paradhenie	129,525,199	140,309,372	42,566,623	39,436,234	37,966,462	20,340,053
Banka qendrore	6,085,715	6,085,715	6,085,715	-	-	-
Institucione shtetërore	21,342	21,342	21,342	-	-	-
Bankat	28,599,932	28,599,932	28,599,932	-	-	-
Korporata të tjera financiare	61	61	61	-	-	-
Korporatat jofinanciare	56,024,507	58,376,304	5,470,984	32,417,097	17,565,522	2,922,701
Individet	38,793,642	47,226,018	2,388,589	7,019,137	20,400,940	17,417,352
Letrat me vlerë të borxhit	62,450,968	62,447,835	5,520,829	20,762,389	36,025,227	139,390
Institucione shtetërore	54,436,807	54,433,674	5,520,829	20,762,389	28,011,066	139,390
Bankat	8,014,161	8,014,161	0	0	8,014,161	0

Tabela e mëposhtme tregon një analizë të maturimit të flukseve monetare të paskontuara sipas maturitetit kontraktual të pasiveve financiare:

2020 Në mijë Lek	Vlera kontabël	Flukset monetare kontraktuale	Deri në 3 muaj	Më shumë se 3 muaj, deri në 1 vit	Më shumë se 1 vit, deri në 5 vjet	Më shumë se 5 vjet
Detyrimet financiare jo- derivativë	228,062,431	228,066,282	176,653,622	39,213,826	9,456,887	2,741,947
Depozitat	206,021,523	206,025,374	174,015,252	30,560,833	1,233,718	215,571
Banka qendrore	-	-	-	-	-	-
Institucione shtetërore	3,310,089	3,310,089	3,310,089	-	-	-
Bankat	1,681,086	1,681,086	1,681,086	-	-	-
Korporata të tjera financiare	2,790,585	2,791,629	2,326,554	411,884	53,191	-
Korporatat jofinanciare	34,701,575	34,701,818	34,232,806	49,565	385,222	34,225
Individet	163,538,188	163,540,752	132,464,717	30,099,384	795,305	181,346
Llogari të tjera financiare	225,072	225,072	225,072	-	-	-
Garanci financiare të dhëna dhe marrëveshje të tjera	7,128,504	7,128,504	1,276,310	3,617,560	2,234,634	-
Marrëveshje për kredi të dhëna	14,687,332	14,687,332	1,136,988	5,035,433	5,988,535	2,526,376

Rreziku i likuiditetit nga financimi - vazhdim

2019 Në mijë Lek	Vlera kontabël	Flukset monetare kontraktuale	Deri në 3 muaj	Më shumë se 3 muaj, deri në 1 vit	Më shumë se 1 vit, deri në 5 vjet	Më shumë se 5 vjet
Detyrimet financiare jo- derivative	212,474,117	212,524,334	159,284,172	42,265,235	8,300,114	2,674,813
Depozitat	194,128,938	194,179,154	158,042,720	34,359,727	1,488,718	287,989
Banka qendrore	-	-	-	-	-	-
Institucione shtetërore	3,959,611	3,959,611	3,959,611	-	-	-
Bankat	4,791,034	4,837,435	2,916,545	1,920,890	-	-
Korporata të tjera financiare	3,636,469	3,637,300	2,878,431	634,931	123,938	-
Korporatat jofinanciare	29,605,062	29,605,303	29,180,814	163,775	217,898	42,816
Individet	152,136,762	152,139,505	119,107,319	31,640,131	1,146,882	245,173
Llogari të tjera financiare	18,920	18,920	18,920	-	-	-
Garanci financiare të dhëna dhe marrëveshje të tjera	5,010,785	5,010,785	733,858	3,158,082	1,118,845	-
Marrëveshje për kredi të dhëna	13,315,474	13,315,475	488,674	4,747,426	5,692,551	2,386,824

(36) Rreziku operacional

Rreziku operacional përcaktohet si rreziku i humbjeve që rezultojnë nga proceset brendshme të papërshtatme ose të dështuara, njerëz dhe sisteme, ose nga ngjarje të jashtme, përfshirë rrezikun ligjor. Në këtë kategori rreziku, nxitësit e rrezikut të brendshëm, siç janë aktivitetet e paautorizuara, mashtrimet ose vjedhjet, humbjet e lidhura me sjelljen, gabimet e modelimit, gabimet në ekzekutim dhe procesim, apo ndërprerjet e biznesit dhe dështimet e sistemit mund të administrohen. Gjithashtu, mund të administrohen dhe kontrollohen edhe faktorët e jashtëm siç janë dëmtimi i pasurisë fizike ose mashtrimi.

Kjo kategori rreziku është analizuar dhe administruar bazuar në të dhënat historike të humbjeve dhe rezultatet e vlerësimeve të rrezikut.

Ashtu si me llojet e tjera të rrezikut, parimi i “firewalling” për administrimin e rrezikut dhe kontrollit aplikohet edhe për rrezikun operacional të Grupit. Me këtë qëllim, janë përzgjedhur dhe trajnuar si Menaxhues të Rrezikut Operacional disa individë në secilën fushë biznesi. Menaxherët e Rrezikut Operacional sigurojnë Kontrollin Qendror të Rrezikut Operacional nëpërmjet raporteve mbi vlerësimet e rrezikut, ngjarjet e humbjes, treguesit dhe masat e marra. Ato mbështeten në punën e specialistëve të dedikuar të rrezikut operacional (DORS).

Njësitë kontrolluese të rrezikut operacional janë përgjegjës për raportimin, zbatimin e kuadrit, zhvillimin e masave të kontrollit dhe monitorimin e përmbushjes së kërkesave. Brenda kuadrit të ciklit vjetor të administrimit të rrezikut, koordinohet edhe pjesëmarrja e linjës së dytë përkatëse të departamenteve të mbrojtjes (Administrimi i Krimin Financiar, Përputhshmëria, Administrimi i Furnitorëve, Administrimi i Transferimeve, Administrimi i Sigurimeve, Siguria e Informacionit, Siguria Fizike, BCM, Sistemi i Kontrollit të Brendshëm) dhe të gjithë linjat e para të partnerëve të mbrojtjes (Menaxherët e Rrezikut Operacional).

Identifikimi i rrezikut

Identifikimi dhe vlerësimi i rreziqeve që mund të rrezikojnë ekzistencën e Grupit (por ndodhja e të cilave është pothuajse e pamundur) dhe zonat ku humbjet kanë më shumë gjasa të ndodhin më shpesh (por kanë ndikim të kufizuar) janë aspekte të rëndësishme të administrimit të rrezikut operacional.

Vlerësimi i rrezikut operacional realizohet në mënyrë të zgjeruar, të njëtrajtshme dhe të strukturuar për Bankën sipas kategorive të rrezikut siç janë proceset e biznesit dhe llojet e ngjarjeve. Për më tepër, vlerësimi i rrezikut vlen edhe për produktet e reja. Të gjitha njësitë e Grupit vlerësojnë ndikimin e probabilitetit të lartë/ndikimit të ulët të ngjarjeve dhe probabilitetit të ulët/ndikimit të lartë të incidenteve sipas vlerësimit të tyre të potencialit të humbjes për vitin e ardhshëm dhe në dhjetë vitet në vijim. Për ngjarjet me probabilitet të ulët/ndikim të lartë përdoret një instrument analitik i Grupit (me skenarë). Profili i rrezikut të brendshëm, humbjet dhe ndryshimet e jashtme përcaktojnë se cilat raste duhet të trajtohen në detaje.

Monitorimi

Për të monitoruar rreziqet operacionale përdoren indikatorë të paralajmërimit të hershëm që lejojnë identifikimin e shpejtë dhe minimizimin e humbjeve.

Të dhënat mbi humbjet grumbullohen në një bazë të dhënash qendrore të quajtur AKRO (Aplikacioni i Kontrollit të Rrezikut Operacional) në një mënyrë të strukturuar dhe në nivel banke sipas llojit të ngjarjes dhe të biznesit. Përveç kërkesave për raportim të brendshëm dhe të jashtëm, informacionet mbi ngjarjet e humbjes krahasohen me të dhënat ndërkombëtare për të zhvilluar më tej menyrën e administrimit të rrezikut operacional, si dhe për të ndjekur masat e marra dhe efektivitetin e kontrollit. Që nga viti 2010, Grupi ka qenë pjesëmarrëse në grumbullimin e të dhënave të ORX (Shoqata e Shkëmbimit të të Dhënave të Rrezikut Operacional), të dhënat e të cilës aktualisht përdoren për qëllime dhe analiza të brendshme dhe si pjesë e modelit të rrezikut operacional. ORX është një shoqatë bankash dhe sigurimesh për qëllime statistikore. Rezultatet e analizave si dhe ngjarjet që rezultojnë nga rreziqet operacionale janë raportuar në baza të rregullta në një mënyrë gjithëpërfshirëse në Komitetin e administrimit dhe Kontrollit të Rrezikut Operacional të përshtatshëm dhe Komitetin e Kontrollit të Rrezikut Operacional të Grupit RBI.

Saktësimi dhe zbutja e rreziqeve

Që nga tetori 2016, veprimtaritë me rrezikun operacional ndërmerren nga Administrimi i Krimit Financiar. Administrimi i Krimit Financiar siguron një mbështetje për parandalimin dhe identifikimin e mashtrimit. Grupi gjithashtu ka zhvilluar një program trajnimi të gjerë të stafit dhe ka plane të ndryshme emergjencash dhe sisteme mbështetëse rezervë.

Informacione të tjera

(37) Qiratë operative

Qiratë operative nga pikëpamja e qiradhënësit

Pagesat e ardhshme minimale të qirasë sipas qirasë operative të pa-anullueshme janë si më poshtë:

Në mijë Lek	2020	2019
Deri në 1 vit	3,420	14,780
Më shumë se 1 vit, deri në 5 vjet	7,274	0
Total	10,694	14,780

Qiratë operative nga pikëpamja e qiramarrësit

Pagesat e ardhshme minimale të qirasë sipas qirasë operative të pa-anullueshme janë si më poshtë:

Në mijë Lek	2020	2019
Deri në 1 vit	280,990	278,354
Më shumë se 1 vit, deri në 5 vjet	845,279	698,008
Më shumë se 5 vjet	250,150	333,926
Total	1,376,419	1,310,288

(38) Palët e lidhura

Transaksionet me palët e lidhura (shoqëritë dhe individët) janë të kufizuara në transaksionet e biznesit bankar që kryhen në kushte të tregut të drejtë. Dhënia e informacioneve shpjeguese për palët e lidhura (individët) raportohen në shënim (40) Marrëdhëniet me drejtimin kryesor.

Në mijë Lek	2020	2019
Aktivitet financiar të përzgjedhura		
Instrumentet e kapitalit	-	-
Letrat me vlerë të borxhit	4,433,226	4,358,605
Hua dhe paradhanie	7,953,551	7,846,769
Aktivitet tjera	81,283	85,225
Detyrimet financiar të përzgjedhura		
Depozitat	7,359	1,875,236
Provizionet dhe detyrimet e tjera	70,749	60,383
Angazhimet e huasë, garancitë financiare dhe angazhimet e tjera të dhëna	1,468,074	1,485,036

Në mijë Lek	2020	2019
Të ardhurat nga interesi	48,584	149,197
Shpenzimet e interesit	-77,767	-114,918
Të ardhurat nga tarifat dhe komisionet	221	673
Shpenzimet e tarifave dhe komisioneve	-190,944	-181,675

(39) Numri mesatar i stafit

Ekivalentë me kohë të plotë	2020	2019
Punonjësit me pagë	1,233	1,215
Punonjësit e pagave	40	40
Total	1,273	1,255

(40) Marrëdhëniet me drejtimin kyç

Marrëdhëniet e Grupit me drejtimin kyç

Në mijë Lek	2020	2019
Aktivitet	238,442	212,318
Detyrimet	177,460	121,647

Shpërblimi i anëtarëve të Bordit Drejtues

Tabela e mëposhtme tregon shpërblimin total të anëtarëve të Bordit Drejtues sipas SNK 24.17. Shpenzimet sipas SNK 24 u njohën në bazë akruale dhe sipas rregullave të standardeve bazë (SNK 19 dhe SNRF 2).

Në mijë Lek	2020	2019
Përfitimet afatshkurtra të punonjësve	191,128	242,486
Përfitime të tjera afatgjata	51,157	53,518
Total	242,285	296,004

Shpërblimi i anëtarëve të Bordit Mbikëqyrës

Në mijë Lek	2020	2019
Bordi Mbikëqyrës i Shpërblimit	1,128	15,681

(41) Bordi Drejtues

Bordi Drejtues më 31 dhjetor 2020 ishte si më poshtë:

Antarët e Bordit Drrejtues	Detyra e parë	Fund periudhe
Christian Canacaris	01/10/2010	31/12/2024
Alexander Zsolnai	27/04/2010	31/12/2024
Lyubomir Punchev	18/10/2019	30/06/2023
Elona Mullahi	09/10/2015	30/06/2021
Egon Lerchster	13/11/2017	31/12/2020

Bordi Mbikëqyrës

Bordi Mbikëqyrës më 31 dhjetor 2020 ishte si vijon:

Antarët e Bordit Mbikëqyrës	Detyra e parë	Fund periudhe
Peter Lennkh	07/07/2017	09/03/2021
Heinz Wiedner	24/01/2019	24/01/2023
Slavoljub Dordevic	24/01/2019	24/01/2023
Harald Kreuzmair	08/08/2014	08/08/2022
Thomas Matejka	11/08/2020	11/08/2024

Informacion për Autoritetin Mbikëqyrës

(42) Administrimi i kapitalit dhe kapitali total

Objektivat e Grupit lidhur me administrimin e kapitalit janë: (i) të jetë në përputhje me kërkesat për kapitalin të përcaktuara nga Banka Qendrore e Shqipërisë dhe (ii) të mbrojë aftësinë e Grupit për të vijuar aktivitetin e saj.

Kapitali ligjor

Grupi monitoron mjaftueshmërinë e kapitalit duke përdorur, ndër të tjera, rregullat dhe raportet e vendosura nga rregullatori shqiptar, Banka e Shqipërisë ("BSH"), e cila përcakton kapitalin ligjor të kërkuar për të mbështetur biznesin. Rregullorja "Për mjaftueshmërinë e kapitalit" është krijuar në zbatim të ligjit nr. 8269, datë 23 dhjetor 1997 "Për Bankën e Shqipërisë" dhe "Ligjin Bankar të Republikës së Shqipërisë".

Raporti i mjaftueshmërisë së kapitalit

Raporti i mjaftueshmërisë së kapitalit është përqindja e kapitalit rregullator ndaj aktiveve të ponderuara me rrezik dhe zërave jashtë bilancit, shprehur në përqindje. Raporti minimal i mjaftueshmërisë së kapitalit është 12%.

Raporti i modifikuar i mjaftueshmërisë së kapitalit është përqindja e kapitalit bazë ndaj aktiveve të ponderuara me rrezik dhe zërave jashtë bilancit, të shprehura në përqindje. Raporti minimal i modifikuar i mjaftueshmërisë së kapitalit është 6%.

Aktivet e ponderuara me rrezik (APRR)

Aktivet janë të ponderuara me rrezik sipas kategorive të gjera të rrezikut kombëtar, duke u caktuar një peshë rreziku sipas shumës së kapitalit që konsiderohet të jetë e nevojshme për t'i mbështetur ato. Janë aplikuar pesë kategori të peshave të rrezikut (0%, 20%, 50%, 100%, 150%); për shembull, mjetet monetare dhe instrumentet e tregut të parasë kanë një peshë zero të rrezikut, që do të thotë se nuk kërkohet asnjë kapital për të mbështetur mbajtjen e këtyre pasurive. Ndërtesat dhe pajisjet mbartin një peshë 100% të rrezikut, që do të thotë se duhet të mbështetet nga kapitali i barabartë me 12% të vlerës kontabël.

Janë marrë parasysh edhe marrëveshjet e angazhimit të lidhura me kredinë, si mjete financiare jashtë bilancit. Shumat më pas u caktohet një peshë rreziku duke përdorur të njëjtat përqindje si për aktivet në bilanc.

Në mijë Lek	2020	2019
Totali i aktiveve të ponderuara me rrezik	115,825,796	120,195,660
Kapitali rregullator	27,876,687	23,247,305
Raporti i mjaftueshmërisë së kapitalit	24.07 %	19.34 %

Politika e Grupit është të mbajë një bazë të fortë kapitali në mënyrë që të ruajë besimin e investitorëve, kreditorëve dhe të tregut si dhe të mbështesë zhvillimin e biznesit në të ardhmen. Grupi e njeh ndikimin e nivelit të kapitalit në kthimin e aksionarëve gjithashtu Grupi njeh nevojën për të ruajtur një balancë midis kthimeve më të larta që mund të jenë të mundshme nëpërmjet një niveli më të lartë borxhi dhe avantazhet dhe sigurinë e përfituar nga një pozicion i shëndoshë kapitali.

Grupi ka përmbushur të gjitha kërkesat e kapitalit të përcaktuara nga institucioni rregullator ("Banka e Shqipërisë") gjatë gjithë periudhës. Nuk ka pasur ndryshime materiale në administrimin e kapitalit të Grupit gjatë periudhës.

Parimet e njohjes dhe matjes

Klasifikimi dhe matja e aktiveve financiare dhe detyrimeve financiare

Sipas SNRF 9, të gjitha aktivet financiare, detyrimet financiare dhe instrumentet financiare derivative duhet të njihen në pasqyrën e pozicionit financiar. Një instrument financiar përcaktohet si çdo kontratë nga e cila buron një aktiv financiar në një njësi ekonomike dhe një detyrim financiar ose instrument kapitali neto në një njësi ekonomike tjetër. Në njohjen fillestare, instrumentet financiare duhet të maten me vlerën e drejtë, e cila në përgjithësi korrespondon me çmimin transaksionit në kohën e blerjes ose emetimit. Sipas SNRF 13, vlera e drejtë përcaktohet si çmimi i daljes. Ky është çmimi që do të zbatohet në shitjen e një aktivi ose që do të paguhej për të transferuar një detyrim në një transaksion të rregullt ndërmjet pjesëmarrësve të tregut në datën e matjes. Për matjen vijuese, instrumentet financiare njihen në pasqyrën e pozicionit financiar sipas kategorisë përkatëse të matjes sipas SNRF 9, qoftë me kosto (të amortizuar) ose me vlerën e drejtë.

SNRF 9 përmban një metodë klasifikimi dhe matjeje e cila bazohet fillimisht në modelin e biznesit sipas të cilit administrohet aktivi dhe së dyti në karakteristikat e fluksit të mjeteve monetare të aktiveve. Për Bankën, kjo rezulton në pesë kategori klasifikimi për aktivet financiare:

- Pasuritë financiare të matura me koston e amortizuar (KA)
- Pasuritë financiare të matura me vlerë të drejtë përmes ATGJ (VDNATGJ)
- Pasuritë financiare të detyrueshme të matura me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes (VDNFH)
- Aktivet financiare të përcaktuara me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes (VDNFH) dhe
- Vlera e drejtë e aktiveve financiare përmes fitimit ose humbjes (VDNFH)

Në Grup, një aktiv financiar matet me koston e amortizuar nëse objektivi është mbajtja e aktivitetit për mbledhjen e flukseve monetare kontraktuale dhe nëse kushtet kontraktuale të aktivitetit financiar japin në datat e përcaktuara flukse mjetesh monetare të cilat janë vetëm pagesa e principalit dhe interes mbi principalin e papaguar. Një aktiv vlerësohet në vijimësi me vlerën e drejtë përmes të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse (VDNATGJ) nëse ajo mbahet brenda një modeli biznesi objektivi i të cilit është si mbledhja e flukseve monetare kontraktuale dhe shitja e aktiveve financiare. Përveç kësaj, kushtet kontraktuale të aktivitetit financiar japin në datat e përcaktuara flukse mjetesh monetare të cilat janë vetëm pagesa e principalit dhe interesi mbi principalin e papaguar.

Në njohjen fillestare të një instrumenti kapitali neto që nuk mbahet për qëllime tregtimi, Grupi mund të zgjedhë në mënyrë të pakthyeshme të paraqesë ndryshimet e mëpasshme në vlerën e drejtë në të ardhura të tjera përmbledhëse (ATG). Këto zgjedhje bëhen në bazë investim-pas-investimi për secilin investim dhe në thelb mbulon interesa strategjike që nuk janë plotësisht të ndara.

Të gjitha aktivet e tjera financiare - p.sh. aktivet financiare që nuk plotësojnë kriteret për klasifikim si më pas të matura me koston e amortizuar ose VDNATGJ - klasifikohen si më pas të matura me vlerën e drejtë, me ndryshimet në vlerën e drejtë të njohur në fitim ose humbje. Përveç kësaj, Grupi ka mundësinë që në njohjen fillestare të përcaktojë në mënyrë të pakthyeshme një aktiv financiar si në VDNFH nëse në këtë mënyrë eliminon ose redukton në mënyrë të konsiderueshme mospërputhjen midis matjes ose të njohjes - dmth një 'mospërputhje kontabiliteti' - që përndryshe do të lindte nga matja e aktiveve ose detyrimeve, ose duke njohur fitimet dhe humbjet në to, në baza të ndryshme. Një aktiv financiar klasifikohet në një nga këto kategori në njohjen fillestare.

Paraqitja e detyrimeve financiare është kryesisht në përputhje me rregullat e SNK 39, me përjashtim të faktit që ndryshimet në vlerën e drejtë të detyrimeve të matura me vlerën e drejtë të cilat janë shkaktuar nga ndryshimet në rrezikun e kredisë së vetë Grupit, të cilat duhet të regjistrohen në të ardhura të tjera gjithëpërfshirëse. Në përputhje me SNRF 9, derivativët e përfshirë nuk janë të ndara nga kontrata bazë e një aktivi financiar. Përkundër, aktivet financiare klasifikohen në përputhje me modelin e biznesit dhe karakteristikat e tyre kontraktuale siç është shpjeguar në kapitullin e vlerësimit të modelit të biznesit dhe në kapitullin Analiza e karakteristikave të rrjedhës kontraktuale të parasë. Njohja e derivativëve të përfshirë në detyrimet financiare dhe në kontratat e organizatave jofinanciare nuk ka ndryshuar në SNRF 9.

Klasifikimi dhe matja e aktiveve financiare dhe detyrimeve financiare – vazhdim

Vlerësimi i modelit të biznesit

Grupi bën një vlerësim të objektivitetit të modelit të biznesit në të cilin një aktiv financiar mbahet në një nivel portofoli, sepse kjo reflekton më së miri mënyrën se si administrohet biznesi dhe informacioni i ofrohet drejtimit. Faktorët e mëposhtëm konsiderohen si prova kur vlerësojnë se cili model biznesi është i zbatueshëm:

- Si vlerësohet dhe raportohet performanca e modelit të biznesit (dhe aktiveve financiare të mbajtura brenda atij modeli biznesi) personelit drejtues të njësisë ekonomike;
- Rreziqet që ndikojnë në ecurinë e modelit të biznesit (dhe aktiveve financiare të mbajtura brenda atij modeli biznesi) dhe mënyrën se si administrohen ato rreziqet;
- Si janë kompensuar menaxherët e biznesit - p.sh. nëse kompensimi bazohet në vlerën e drejtë të aktiveve të administruara ose të flukseve monetare kontraktuale të mbledhura;
- Shpeshtësia, vlera dhe koha e shitjeve në periudhat e mëparshme, arsyet për shitjet e tilla dhe pritshmëritë për aktivitetin e ardhshëm të shitjes; dhe
- Nëse aktiviteti i shitjes dhe arkëtimi i flukseve monetare kontraktuale janë secila pjesë përbërëse ose e rastësishme ndaj modelit të biznesit ("mbajtja për të arkëtuar" kundrejt modelit "të mbajtur dhe shitur" të biznesit).

Aktivitetet financiare që mbahen për qëllime tregtimi dhe ato të cilat administrohen dhe performanca e të cilave vlerësohet në bazë të vlerës së drejtë, do të maten në VDNFH.

Objektivi i një modeli biznesi mund të jetë mbajtja e mjeteve financiare për të arkëtuar flukse monetare kontraktuale edhe kur ka ndodhur ose pritet që të ndodhin disa shitje të aktiveve financiare. Për Grupin, shitjet vijuese mund të jenë në përputhje me modelin e mbajtjes për arkëtim të biznesit:

- Shitjet janë për shkak të rritjes së rrezikut të kredisë të një aktivi financiar;
- Shitjet janë të rralla (edhe nëse janë të rëndësishme), ose janë të parëndësishme individualisht dhe në tërësi (edhe nëse janë të shpeshta);
- Shitjet bëhen afatit të maturimit të aktivitetit financiar dhe të ardhurat nga shitjet afrohen me arkëtimin e flukseve monetare kontraktuale të mbetura.

Për Grupin, shitja e më shumë se 10 për qind të portofolit (vlera kontabël) gjatë një periudhe tre vjeçare do të konsiderohet potencialisht "më e madhe se e rrallë", përveç nëse këto shitje janë jo materiale në tërësi.

Analiza e karakteristikave të rrjedhës kontraktuale të parasë

Pasi Grupi të përcaktojë se modeli i biznesit i një portofoli specifik është mbajtja e mjeteve financiare për të arkëtuar flukse kontraktuale monetare (ose për të dyja arkëtimin e flukseve kontraktuale monetare dhe për të shitur aktivitetet financiare), atëherë duhet të vlerësojë nëse kushtet kontraktuale të aktivitetit financiar përcaktojnë data specifike për flukset e mjeteve monetare të cilat janë vetëm pagesa e principalit dhe interesit për shumën kryesore të papaguar. Për këtë qëllim, interesi përkufizohet si shpërblim për vlerën kohore të parasë dhe për rrezikun e kredisë që shoqërohet me shumën e principalit të papaguar gjatë një periudhe të caktuar kohore dhe për rreziqet dhe kostot themelore të huadhënies, si dhe një marzhin e fitimit. Ky vlerësim do të kryhet në bazë instrumentesh-pas-instrumentit në datën e njohjes fillestare të aktivitetit financiar.

Në vlerësimin nëse flukset monetare kontraktuale janë vetëm pagesa e principalit dhe interesit, Grupi i konsideron kushtet kontraktuale të instrumentit. Kjo përfshin vlerësimin nëse aktivi financiar përmban një term kontraktual që mund të ndryshojë kohën ose shumën e flukseve monetare kontraktuale në mënyrë që ajo të mos plotësojë më këtë kusht. Grupi konsideron:

- Parapagim, zgjatje afati
- Efektet e Levës
- Kërkesa është e kufizuar në Aktivitetet e specifikuar ose flukset e mjeteve monetare
- Instrumentet e lidhura në mënyrë kontraktuale

Modifikimi i vlerës kohore të parasë dhe test bazë

Vlera kohore e parave është elementi i interesit që merret në konsideratë vetëm për kalimin e kohës. Nuk merr parasysh rreziqet e tjera (kredisë, likuiditetit etj.) ose kostot (administrative, etj.) e lidhura me mbajtjen e një aktivi financiar. Në disa raste, elementi i vlerës së kohës së parasë mund të modifikohet (e papërsosur). Kjo do të ishte rasti, për shembull, nëse norma e interesit të një aktivi financiar ndryshon periodikisht, por frekuenca e ndryshimit nuk përputhet me maturitetin e interesit. Në këtë rast njësitë duhet të vlerësojnë modifikimin nëse flukset monetare kontraktuale ende përfaqësojnë vetëm pagesat e principalit dhe të interesit, p.sh. termi i modifikimit nuk ndryshon ndjeshëm flukset e mjeteve monetare nga një instrument 'i përsosur'. Ky vlerësim nuk është një zgjedhje e politikës kontabël dhe nuk mund të shmanget thjesht duke konkluduar që një instrument, në mungesë të një vlerësimi të tillë, do të matet me vlerën e drejtë.

Një test bazë zbatohet për karakteristikat e mëposhtme kontraktuale kryesore që potencialisht mund të modifikojnë vlerën kohore të parasë:

- Frekuenca e ndryshimit nuk përputhet me maturitetin e interesit
- Treguesi i zhvendosjes
- Klauzolën zbutëse
- Periudha Grace
- Norma e referuar tregut sekondar

Aktivet dhe detyrimet financiare

Aktivet financiare - kostoja e amortizuar

Në Grup një aktiv financiar matet me koston e amortizuar (KA) nëse plotësohen të dyja kushtet e mëposhtme:

- Aktiv mbahet brenda një modeli biznesi, qëllimi i të cilit është mbajtja e mjeteve me qëllim të arkëtimit të flukseve monetare kontraktuale
- Kushtet kontraktuale të aktivit financiar japin në datat e përcaktuara flukse mjetesh monetare të cilat janë vetëm pagesa e principalit dhe interesit për shumën kryesore të papaguar.

Këto kushte shpjegohen në detaje në kapitujt, Vlerësimi i modelit të biznesit, Analiza e karakteristikave rrjedhëse të rrjedhës së parasë, dhe Modifikimi i vlerës kohore të parasë dhe testit bazë.

Aktivet financiare - kostot e amortizuara përfshijnë letrat me vlerë të borxhit, huatë dhe paradhëniet për institucionet financiare dhe huatë dhe paradhëniet për klientët, fillimisht maten me vlerën e drejtë plus kostot shtesë të transaksionit direkt dhe më pas me koston e amortizuar duke përdorur metodën e interesit efektiv.

Nëse ka dallim në mes të shumës së paguar dhe vlerës nominale - dhe kjo ka një karakter interesi - përdoret metoda efektive e interesit dhe shuma është e shprehur nën të ardhurat neto nga interesi. Të ardhurat nga interesi llogariten mbi bazën e vlerës kontabël bruto, me kusht që aktivet financiare të mos jenë të zhvlerësuara. Sapo aktiv financiar të jetë zhvlerësuar, të ardhurat nga interesi llogariten në bazë të vlerës kontabël neto. Kostoja e amortizuar rregullohet gjithashtu nga humbja e pritshme e njohur, duke përdorur metodën e humbjes së pritshme në përputhje me SNRF 9, siç përshkruhet në kapitullin e zhvlerësimit të përgjithshëm (SNRF 9).

Aktivet financiare dhe detyrimet financiare - me vlerë të drejtë përmes fitimit ose humbjes

Aktivet dhe detyrimet financiare - vlera e drejtë përmes fitimit ose humbjes janë blerë ose emtuar kryesisht për qëllim të gjenerimit të fitimit nga luhatjet afatshkurtra të çmimeve të tregut. Letrat me vlerë të mbajtura brenda një modeli biznesi objektiv i të cilit arrihet duke shitur aktivet financiare maten me vlerat e tyre të drejta. Nëse letrat me vlerë janë të listuara, vlera e drejtë bazohet në çmimet e bursës. Kur çmimet e tilla nuk janë të disponueshme, zbatohen çmimet e brendshme bazuar në llogaritjet e vlerës aktuale për instrumentet financiare të emtuara dhe kontratat e së ardhmes ose modelet e çmimeve të opsioneve për opsionet. Llogaritjet e vlerës aktuale bazohen në një kurbë të normës së interesit e cila përbëhet nga normat e tregut të parasë, normat e ardhshme dhe normat e kontratave të këmbimit. Formulatat e çmimit të opsioneve Black-Scholes 1972, Black 1976 ose Garman-Kohlhagen zbatohen në varësi të llojit të opsionit. Matja për opsionet e ndërlikuara bazohet në modelin binominal dhe simulimet Monte Carlo.

Vlerat e drejta pozitive janë paraqitur nën aktivet financiare - vlera e drejtë përmes fitimit ose humbjes. Vlerat e drejta negative janë paraqitur në detyrimet financiare - vlera e drejtë përmes fitimit ose humbjes. Ndryshimet në vlerën e drejtë janë paraqitur në të ardhurat neto të tregtimit. Të ardhurat nga interesi janë paraqitur në të ardhura të tjera interesi, rezultatet e vlerësimit dhe të ardhurat nga shitjet janë paraqitur në të ardhurat / (humbjet) neto tregtare.

Aktivet dhe detyrimet financiare – të përcaktuara me vlerë të drejtë përmes fitimit ose humbjes

Kjo kategori përfshin kryesisht të gjitha aktivet financiare të cilat në mënyrë të pakthyeshme janë përcaktuar si instrumente financiarë me vlerë të drejtë (e ashtuquajtura opSION I vlerës së drejtë) pas njohjes fillestare në pasqyrën e pozicionit financiar. Një njësi ekonomike mund të përdorë këtë përcaktim vetëm nëse në këtë mënyrë eliminon ose redukton ndjeshëm mospërputhjet në matje ose paraqitje. Këto linden nëse matja e aktiveve ose detyrimeve financiare ose paraqitja e fitimeve ose humbjeve kanë baza të ndryshme. Detyrimet financiare janë gjithashtu të përcaktuara si instrumente financiare me vlerë të drejtë, për të shmangur mospërputhjet e vlerësimit me derivativët përkatës. Vlera e drejtë e detyrimeve financiare sipas opSIONIT të vlerës së drejtë në këtë kategori pasqyron të gjithë faktorët e rrezikut të tregut, duke përfshirë ato që lidhen me rrezikun e kredisë të emetuesit.

Për detyrimet financiare të përcaktuara me vlerë të drejtë përmes fitimit ose humbjes, ndryshimet në vlerën e drejtë që i atribuohen një ndryshimi në rrezikun e vet të kredisë nuk raportohen në pasqyrën e të ardhurave, por në të ardhurat e tjera gjithëpërfshirëse.

Në përputhje me SNRF 9, këto instrumente financiare maten me vlerën e drejtë. Të ardhurat nga interesi janë paraqitur në të ardhurat neto nga interesi; rezultatet e vlerësimit dhe të ardhurat nga shitjet janë paraqitur në të ardhurat / (humbjet) neto tregtare.

Detyrimet financiare - kostoja e amortizuar

Detyrimet financiare - kosto e amortizuar përfshijnë llogaritë rrjedhëse dhe depozitat nga bankat, detyrimet e varura dhe detyrimet e tjera financiare, të cilat fillimisht maten me vlerën e drejtë minus kostot shtesë të transaksionit të drejtpërdrejtë dhe më pas maten me koston e amortizuar duke përdorur metodën e interesit efektiv.

Marrëdhëniet ndërmjet aktiveve / detyrimeve, kritereve të matjes dhe kategorisë sipas SNRF 9

Aktivet / Detyrimet	Vlera e drejtë	Kostoja e amortizuar	Kategoria sipas IFRS 9
<i>Klasa e aktiveve</i>			
Arka, Banka qendrore dhe llogaritë pa afat		X	KA
Aktivet financiare – me kosto të amortizuar		X	KA
Aktivet financiare – me vlerë të drejtë përmes të ardhurave të tjera përmbledhëse	X		VDAGJ
Aktivet financiare jo-tregtare – me vlerë të drejtë e detyrueshme përmes fitimit / humbjes	X		VDFH
Aktivet financiare - të përcaktuara me vlerë të drejtë përmes fitimit / humbjes	X		VDFH
Aktivet financiare - të mbajtura për tregtim	X		VDFH
<i>Klasat e detyrimeve</i>			
Detyrimet financiare – me kosto të amortizuar		X	KA
Detyrimet financiare – të përcaktuara me vlerë të drejtë përmes fitimit / humbjes	X		VDFH
Detyrimet financiare - të mbajtura për tregtim	X		VDFH

KA: Kosto të amortizuar

VDAGJ: Vlerë e drejtë përmes të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse

VDFH: Vlerë e drejtë përmes fitimit ose humbjes

Kosto të amortizuar

Metoda e normës efektive të interesit është një metodë për llogaritjen e koston së amortizuar të një instrumenti financiar dhe shpërndarja e shpenzimeve të interesit dhe të ardhurave nga interesi në periudhat përkatëse. Norma efektive e interesit është norma e interesit e përdorur për të skontuar flukset hyrëse dhe dalëse të mjeteve monetare (duke përfshirë të gjitha tarifatat që janë pjesë e normës efektive të interesit, kostot e transaksionit dhe primet dhe zbritjet e tjera) gjatë afatit të pritshëm të instrumentit financiar ose një periudhë më të shkurtër, kur është e zbatueshme, për të arritur në vlerën kontabël neto nga njohja fillestare.

Çregjistrimi i aktiveve financiare

Një aktiv financiar çregjistrohet kur të drejtat kontraktuale të flukseve të mjeteve monetare që rrjedhin nga një aktiv financiar kanë skaduar, kur Grupi ka transferuar të drejtat për flukset e mjeteve monetare, ose nëse Grupi ka detyrimin, nëse paraqiten kriteret e caktuara, të transferojë flukset e mjeteve monetare për një ose më shumë marrës. Aktivi i transferuar gjithashtu nuk njihet nëse transferohen të gjitha rreziqet materiale dhe përfitimet e pronësisë së aktiveve. Grupi ka një politikë të shlyerjes duke u bazuar në parimin se Grupi që është kreditor i huave nuk pret ndonjë rimarrje / pagesë në tërësinë e ekspozimit (shlyerje të plotë) ose në një pjesë të ekspozimit (fshirje e pjesshme). Për më tepër, kreditë duhet të jenë plotësisht të zhvlerësuara në shumën e ekspozimit të plotë ose, në rast të kredive me kolateral, ato janë të zhvlerësuara në masën që nuk janë të kolateralizuara. Informata të mëtejshme për shlyerjet janë parashikuar në (36) Humbjet e pritshme të kredisë.

Modifikimi i aktiveve financiare

Në Grup, një aktiv financiar çregjistrohet për shkak të një modifikimi nëse kontrata themelore modifikohet në mënyrë thelbësore. Kushtet janë thelbësisht të ndryshme nëse vlera aktuale e skontuar e flukseve të mjeteve monetare sipas termave të reja duke përdorur normën fillestare efektive të interesit ndryshon së paku 10 për qind nga vlera aktuale e skontuar e flukseve të mjeteve monetare të mbetura të aktivitetit financiar fillestar (test i vlerës aktuale). Përveç testit të vlerës aktuale, konsiderohen kriteret e tjera sasiore dhe cilësore për të vlerësuar nëse zbatohet një modifikim thelbësor. Këto kriteret e konsiderojnë zgjatjen e afatit mesatar të mbetur (ku në rastin e kredive të Nivelit 3 të cilat janë ristrukturuar, kjo shpesh bëhet në përputhje me pagesat maksimale të pritura). Nëse është kështu, kërkohet gjykimi shpesë për të përcaktuar nëse zgjerimi është një instrument i ri në aspektin ekonomik. Grupi ka përcaktuar kriteret cilësore për një ndryshim të rëndësishëm në kushtet e konceptit si një ndryshim në monedhën bazë dhe gjithashtu futjen e klauzolave që normalisht do të shkaktojnë dështimin e kriterëve të fluksit të parasë kontraktuale sipas SNRF 9 ose një ndryshim në llojin e instrumentit (p.sh. një obligacion konvertohet në një hua).

Çregjistrimi i detyrimeve financiare

Grupi e çregjistron një detyrim financiar nëse detyrimet e Grupit janë shlyer, kanë skaduar ose janë shuajtur. Të ardhurat ose shpenzimet nga riblerja e detyrimeve të veta janë paraqitur në shënimin (5) Të ardhura të tjera operative neto. Riblerja e obligacioneve të veta rezulton gjithashtu në çregjistrimin e detyrimeve financiare. Diferencat që lindin nga riblerja midis vlerës kontabël të detyrimit (përfshirë primet dhe zbritjet) dhe çmimit të blerjes raportohen në pasqyrën e të ardhurave nën të ardhura të tjera operative neto.

Riklasifikimi i aktiveve financiare

Riklasifikimi është i mundshëm vetëm për aktivet financiare, jo për detyrimet financiare. Në Grup një ndryshim në kategorinë sipas mënyrës së matjes është e mundur vetëm nëse ka një ndryshim në modelin e biznesit të përdorur për të administruar një aktiv financiar. Riklasifikimi atëherë është i detyrueshëm në raste të tilla. Këto ndryshime duhet të përcaktohen nga Bordi Drejtues dhe të jenë të rëndësishme për aktivitetet e korporatave. Nëse një riklasifikim i tillë është i nevojshëm, kjo duhet të zbatohet në mënyrë prospektive nga data e riklasifikimit dhe miratuar nga Bordi Drejtues i Grupit.

Vlera e drejtë

Vlera e drejtë është çmimi që do të merrej për shitjen e një aktivi ose që do të paguhej për transferimin e një detyrimi, në një transaksion të rregullt të biznesit midis pjesëmarrësve të tregut në datën e referencës së matjes. Kjo zbatohet pavarësisht nëse çmimi është direkt i vëzhgueshëm ose është vlerësuar duke përdorur një metodë vlerësimi. Në përputhje me SNRF 13, Grupi përdor hierarkinë e mëposhtme për të përcaktuar dhe raportuar vlerën e drejtë për instrumentet financiare.

Kuotim në një treg aktiv (Niveli I)

Nëse çmimet e tregut janë të disponueshme, vlera e drejtë reflektohet më së miri nga çmimi i tregut. Kjo kategori përmban instrumente kapitali të tregtuara në bursë, instrumente borxhi të tregtuara në tregun ndërbankar dhe derivativët e tregtuar në bursë. Vlerësimi bazohet kryesisht në burimet e jashtme të të dhënave (çmimet e bursës ose kuotat e ndërmjetësimit në segmentet e lëngshme të tregut). Në një treg aktiv, transaksionet që përfshijnë aktivet dhe detyrimet financiare tregtohen në frekuencë dhe vëllime të mjaftueshme, në mënyrë që informacioni i çmimeve të jetë i disponueshëm vazhdimisht. Treguesit për tregjet aktive janë numri, frekuenca e përditësimit ose cilësia e kuotimeve (p.sh. bankat ose bursat). Për më tepër, marzhet e ngushta ofertë/kërkesë dhe kuotimet nga pjesëmarrësit e tregut brenda një korridori të caktuar janë gjithashtu tregues të një tregu aktiv likuid.

Teknikat e matjes bazuar në të dhënat e vëzhgueshme të tregut (Niveli II)

Kur çmimet e treguara për instrumentet financiare nuk janë të disponueshme, çmimet e instrumenteve financiare të ngjashme përdoren për të përcaktuar vlerën e drejtë aktuale ose metodat e pranuar të matjes duke përdorur çmime ose parametra të vëzhgueshëm (në veçanti llogaritjet e vlerës aktuale ose modelet e çmimit të opsioneve). Këto metoda kanë të bëjnë me shumicën e derivativëve OTC dhe instrumentet e borxhit të papërcaktuar.

Teknikat e matjes nuk bazohen në të dhënat e vëzhgueshme të tregut (Niveli III)

Nëse nuk ka të dhëna të mjaftueshme të tregut aktual të verifikueshëm për matjen me modelet e matjes, parametrat që nuk janë të vëzhgueshëm në treg përdoren gjithashtu. Këto parametra të dhëna mund të përfshijnë të dhëna të cilat llogariten në terma të vlerave të përafërta nga të dhënat historike midis faktorëve të tjerë (hierarkia e vlerës së drejtë të nivelit III). Shfrytëzimi i këtyre modeleve kërkon supozime dhe vlerësime të Drejtimit. Shtrirja e supozimeve dhe vlerësimeve varet nga transparenca e çmimeve të instrumentit financiar, tregut të tij dhe kompleksitetit të instrumentit.

Për instrumentet financiare të vlerësuara me koston e amortizuar (kjo përfshin huatë dhe paradhëniet, depozitat, huatë e tjera afatshkurtra dhe detyrimet afatgjata), Grupi publikon vlerën e drejtë të tyre. Në parim, ka pak ose aspak aktivitet tregtar për këto instrumente, prandaj një shkallë e konsiderueshme e vlerësimit nga Drejtimi është e nevojshme për përcaktimin e vlerës së drejtë.

Informacion i mëtejshëm mbi metodat e matjes dhe informacionin sasior për përcaktimin e vlerës së drejtë është paraqitur në shënimet nën (22) Vlera e drejtë e instrumenteve financiare.

Garancitë financiare

Sipas SNRF 9, një garanci financiare është një kontratë sipas së cilës garantuesi është i detyruar të kryejë pagesa të caktuara. Këto pagesa kompensojnë palën ndaj të cilës garantohet garancia për humbjet që rezultojnë në rast se një debitor i caktuar nuk i përmbush detyrimet e pagesës në kohë siç përcaktohet në kushtet origjinale të një instrumenti borxhi. Në datën e njohjes së një garancie financiare, vlera e drejtë fillestare korrespondon në kushtet e tregut me primin në datën e nënshkrimit të kontratës. Në dallim nga paraqitja e zhvlerësimit të aktiveve financiare, humbjet e pritshme të kredisë janë paraqitur si një provizion në anën e detyrimeve.

Detyrimet dhe angazhimet e kushtëzuara

Ky zë përfshin kryesisht detyrimet kontingjente nga garancitë, garancitë e kredisë, letrat e kreditit dhe angazhimet e huasë të njohura me vlerën nominale. Garancitë përdoren në situata në të cilat Grupi garanton pagimin e kreditorit të një pale të tretë për të përmbushur detyrimin e palës së tretë. Në rast se paraqitet një rritje në rrezikun e kredisë të linjave të pakthyeshme të kredisë atëherë kjo duhet të raportohet. Këto përfshijnë angazhimet për të ofruar hua, për të blerë letra me vlerë ose për të ofruar garanci dhe pranime. Provizionet për humbjet e kredisë për detyrimet e kushtëzuara dhe angazhimet e pakthyeshme të kredisë janë raportuar në provizionet për detyrimet dhe detyrimet. Shpesh, angazhimet e huasë janë tërhequr vetëm pjesërisht dhe në këtë mënyrë përbëjnë një angazhim të tërhequr dhe të patërhequr. Nëse nuk është e mundur të identifikohen veçmas humbjet e pritshme të kredisë të zbatueshme për një angazhim të tërhequr dhe ato me një angazhim të patërhequr, ato paraqiten së bashku me zhvlerësimet për aktivin financiar, në përputhje me SNRF 7. Humbjet totale të pritshme të kredisë janë paraqitur si një provizion nëse ato tejkalojnë vlerën kontabël bruto të aktivit financiar.

Zhvlerësimi

Zhvlerësimi i përgjithshëm (SNRF 9)

Ky seksion paraqet një pasqyrë të atyre aspekteve të rregullave mbi zhvlerësimin që përfshijnë një shkallë më të lartë gjykimi ose kompleksiteti dhe burime të mëdha të pasigurisë së vlerësimit dhe që kanë rezultuar në një rregullim material në vitin financiar. Informacioni sasior për secilën nga këto vlerësime dhe gjykime përfshihet në shënimet përkatëse së bashku me informacionin në lidhje me bazën e llogaritjes për çdo element të linjës të prekur në pasqyrat financiare të konsoliduara.

Përmbledhje

Siç është përshkruar në kapitullin mbi zbatimin e standardeve të reja dhe të rishikuara, zbatimi i SNRF 9 ka ndryshuar në thelb mënyrën në të cilën Grupi raporton humbje nga zhvlerësimi për huatë dhe paradhëniet. Nga 1 janari 2018, humbjet nga zhvlerësimi për të gjitha instrumentet e borxhit të cilat nuk maten me vlerën e drejtë dhe për angazhimet e huasë dhe garancitë financiare (në tekstin e mëtejshëm referuar si në këtë pjesë si instrumente financiare) regjistronen në shumën e humbjes së pritshme të kredisë. Instrumentet e kapitalit nuk janë subjekt i rregullave të zhvlerësimit të SNRF 9.

Nëse rreziku i kredisë për instrumentet financiarë është rritur ndjeshëm që nga njohja fillestare, atëherë në çdo datë raportimi, zhvlerësimi për një instrument financiar duhet të matet në shumën e humbjeve të pritshme të kredisë gjatë afatit të mbetur. Nëse rreziku i kredisë për instrumentet financiarë nuk është zvogëluar ndjeshëm që nga njohja fillestare, atëherë në çdo datë raportimi, zhvlerësimi për një instrument financiar duhet të matet në vlerën aktuale të humbjes së pritshme dymbëdhjetë mujore. Humbja e pritshme dymbëdhjetë mujore është ajo pjesë e humbjeve të kreditit të parashikuara gjatë jetës që korrespondojnë me humbjet e pritshme të kredisë nga ngjarjet e falimentuara të mundshme për një instrument financiar në dymbëdhjetë muajve pas datës së raportimit.

Grupi ka prezantuar metodat e njohjes dhe matjes në mënyrë që të jetë në gjendje të vlerësojë në fund të çdo periudhe raportuese nëse rreziku i kredisë për një instrument financiar është rritur ndjeshëm që nga njohja fillestare. Bazuar në metodën e përshkruar më lart, Grupi klasifikon instrumentet financiare në Nivelin 1, Nivelin 2, Nivelin 3 dhe POCI si në vijim:

- Nivelin 1 përfshin në thelb të gjitha instrumentet financiarë, për të cilat rreziku i kredisë nuk është rritur ndjeshëm që nga njohja e tyre fillestare. Nivelin 1 gjithashtu përfshin të gjitha transaksionet që tregojnë një rrezik të ulët të kredisë në datën e raportimit, ku Grupi ka shfrytëzuar mundësinë e vlefshme sipas SNRF 9 për të hequr dorë nga vlerësimi i një rritjeje të ndjeshme të rrezikut të kredisë. Ekziston një rrezik i ulët i kredisë për të gjitha instrumentet financiarë për të cilat vlerësimi i brendshëm i kredisë në datën e raportimit është brenda intervalit të klasifikimit të investimit (korrespondon me të paktën BBB- Standard & Poor's, Baa3 të Moody's ose Fitch BBB-). Në njohjen fillestare të kredive, banka regjistron një zhvlerësim në shumën e humbjes së pritshme dymbëdhjetë mujore. Nivelin 1 gjithashtu përfshin kredi ku rreziku i kredisë është përmirësuar dhe që rrjedhimisht janë riklasifikuar nga Nivelin 2.
- Nivelin 2 përfshin ato instrumente financiare të cilëve rreziku i kredisë u është rritur ndjeshëm që nga njohja e tyre fillestare dhe që, në datën e raportimit, nuk klasifikohen si transaksione me rrezik të kufizuar të kredisë. Zhvlerësimi në Nivelin 2 njihet në shumën e humbjes së pritshme të kredisë të jetës së instrumentit financiar. Nivelin 2 gjithashtu përfshin kredi ku rreziku i kredisë është përmirësuar dhe që rrjedhimisht janë riklasifikuar nga Nivelin 3.
- Nivelin 3 përfshin instrumentet financiare të klasifikuar si të zhvlerësuara në datën e raportimit. Kriteri i Grupit për këtë klasifikim është përcaktimi i parazgjedhur në përputhje me nenin 178 CRR. Humbja e pritshme e kredisë gjatë gjithë jetës së mbetur të instrumentit financiar duhet gjithashtu të përdoret si bazë për njohjen e zhvlerësimit të kredive të Nivelin 3.
- POCI: Aktivitet financiarë të blera ose të krijuara nga kreditë janë aktive financiare të cilat ishin zhvlerësuar tashmë në kohën e njohjes fillestare. Në njohjen fillestare, aktivi regjistronet me vlerën e drejtë pa ndonjë zhvlerësim, duke përdorur një normë efektive të interesit që është rregulluar për aftësinë kreditore. Zhvlerësimi i njohur në periudhat vijuese është i barabartë me ndryshimin kumulativ në humbjen e pritshme të kredisë të instrumentit financiar që nga njohja fillestare në pasqyrën e pozicionit financiar. Kjo mbetet baza për matje, edhe nëse vlera e instrumentit financiar është rritur.

Parimet e njohjes dhe matjes për llogaritjen e humbjeve të pritshme të kredisë janë paraqitur në shënimin (24) Humbjet e pritshme të kredisë në kapitullin Përcaktimi i humbjeve të pritshme të kredisë. Parimet e njohjes dhe matjes për përcaktimin e një rritjeje të ndjeshme të rrezikut të kredisë janë paraqitur në shënimin (24) Humbjet e pritshme të kredisë në kapitullin rritja e ndjeshme e rrezikut të kredisë. Humbjet e pritshme të kredisë maten në bazë kolektive ose individuale. Kërkesat për matjen kolektive janë paraqitur në shënimin (24) Humbjet e pritshme të kredisë në seksionin e karakteristikave të rrezikut të kredisë.

Përcaktimi i humbjeve të pritura të kredisë

Grupi llogarit humbjen e pritshme të kredisë si vlerën e pritur të ponderuar me probabilitetin e të gjitha pagesave të pashlyera duke marrë parasysh skenarë të ndryshëm mbi jetëgjatësinë e pritshme të një instrumenti financiar të skontuar me normën efektive të interesit të përcaktuar fillimisht. Një pagesë e pashlyer është diferenca midis flukseve kontraktuale të pagesave sipas marrëveshjes dhe flukseve aktuale të pagesave të pritshme.

Humbja dymbëdhjetë mujore e përdorur për njohjen e zhvlerësimeve në Nivelin 1 është pjesa e humbjes së pritshme të kredisë të parashikuar gjatë gjithë jetës së instrumentit financiar që rezulton nga ngjarjet e mos shlyerjes të cilat pritet të ndodhin brenda dymbëdhjetë muajve pas datës së raportimit. HPK për Nivelin 1 dhe Nivelin 2, si dhe për instrumentet financiare të parëndësishme në Nivelin 3 përcaktohet në bazë të transaksionit individual duke marrë parasysh parametrat e rrezikut statistikor. Këto parametra janë nxjerrë nga qasja IRB e Baselit dhe janë modifikuar për të përmbushur kërkesat e SNRF 9. Parametrat më të rëndësishëm të përdorura nga Banka për përcaktimin e humbjeve të pritshme të kredisë janë si më poshtë:

- PD: Në Grup, probabiliteti i mos shlyerjes është probabiliteti që një huamarrës të mos jetë në gjendje të përmbushë detyrimet e tij të pagesave brenda dymbëdhjetë muajve të ardhshëm ose gjatë gjithë jetës së mbetur të instrumentit.
- Ekspozimi në momentin e mos shlyerjes (EAD): Ekspozimi i pashlyer është shuma për të cilën Grupi që të ketë të drejtë në momentin e mos shlyerjes, gjatë dymbëdhjetë muajve të ardhshëm ose gjatë gjithë jetës.
- Humbja në mos shlyerje (LGD): Humbja e përcaktuar në momentin e mos shlyerjes përfaqëson pritsmërinë e Grupi për shkallën e humbjes në një ekspozim të pashlyer.

Të gjithë parametrat e rrezikut të përdorura nga modelet e brendshme të Grupit rregullohen për të përmbushur kërkesat specifike të SNRF 9 dhe horizonti i parashikimit është zgjeruar për të mbuluar gjithë periudhën e instrumenteve financiare. Për shembull, parashikimi për zhvillimin e ekspozimit gjatë gjithë afatit të instrumentit financiar përfshin gjithashtu, në veçanti, të drejtat kontraktuale dhe ligjore të ndërprerjes. Detajet e mëtejshme për përcaktimin e humbjeve të pritshme të kredisë janë dhënë në shënimin (24) Humbjet e pritshme të kredisë.

Informacionet në perspektive

Si rregull, parametrat e rrezikut specifik për SNRF 9 vlerësohen jo vetëm në informacionin për mos shlyerjet historike, por gjithashtu, në veçanti, në mjedisin e aktual ekonomik (perspektiva pikë-në-kohë) dhe informacione të ardhshme. Ky vlerësim kryesisht përfshin rregullisht rishikimin e efekteve që parashikimet makroekonomike të Grupit do të kenë në lidhje me shumën e HPK dhe duke përfshirë këto efekte në përcaktimin e HPK. Një skenar bazë përdoret për këtë qëllim, i cili mbështetet në konsensus (parashikimet e Raiffeisen Research mbi faktorët e rëndësishëm makroekonomikë, siç janë PBB-ja reale, norma e papunësisë, normat e interesit të referencës dhe informacioni rreth gjendjes aktuale të ciklit të kredisë). Ky skenar bazë pastaj plotësohet me parametra makroekonomikë shtesë që janë të rëndësishëm për modelin. Rreziqet e tjera të cilat nuk mund të përshkruhen në modelin standard dhe humbjet e pritshme të lidhura merren gjithashtu në konsideratë. Detajet e mëtejshme për informacionet në perspektive paraqiten në shënimin (24) Humbjet e pritshme të kreditit në kapitullin e informacionit në perspektivë.

Rritje të ndjeshme në rrezikun e kredisë

Sistemet e vlerësimit të Grupit bashkojnë në PD të gjithë informacionin sasior dhe cilësor të vlefshëm që ka të bëjë me parashikimin e rrezikut të kredisë. Kjo metrikë bazohet kryesisht në një përzgjedhje statistikore dhe caktimin e peshave të të gjithë indikatorëve të vlefshëm. Përveç kësaj, PD i rregulluar në përputhje me kërkesat e SNRF 9 merr në konsideratë jo vetëm informacionin historik dhe mjedisin aktual ekonomik, por gjithashtu, në veçanti, informacione në perspektivë, të tilla si parashikimet për zhvillimin e kushteve makroekonomike. Si pasojë, Grupi përdor PD vetëm si një kuadër referimi për të vlerësuar nëse rreziku i kreditit i një instrumenti financiar është rritur ndjeshëm që nga data e njohjes së saj fillestare. Duke bazuar rishikimin e kriterit relativ të transferimit në proceset dhe procedurat e qëndrueshme sipas kuadrit të Grupit për administrimin e rrezikut të kredisë, Grupit siguron që një rritje e ndjeshme e rrezikut të kredisë të identifikohet në një mënyrë të besueshme dhe në kohë bazuar në kriteret objektive. Rishikimi për të përcaktuar nëse rreziku i mos shlyerjes së kredisë në datën e raportimit financiar është rritur ndjeshëm që nga njohja fillestare e instrumentit financiar përkatës është kryer në datën e raportimit. Ky rishikim krahason probabilitetin e vërejtur të mos shlyerjes mbi maturimin e mbetur të instrumentit financiar (Lifetime-PD) kundrejt PD-së për gjithë jetën e instrumentit gjatë së njëjtës periudhë siç pritej në datën e njohjes. Detajet e mëtejshme për informacionin në perspektivë janë dhënë në shënimin (24) Humbjet e pritshme të kredisë në kapitullin Rritja e ndjeshme e rrezikut të kredisë.

Kolaterali

Me qëllim zvogëlimin e rrezikut të kredisë për aktivet financiare, Grupi përpiqet të përdori kolateralin kudo që të jetë e mundur. Ky kolateral mund të marrë forma të ndryshme, siç janë mjetet monetare, letrat me vlerë, letrat e kredisë / garancitë, pasuritë e paluajtshme, të arkëtueshmet, inventarët dhe Aktivet e tjera jofinanciare dhe përmirësimet e kredisë si marrëveshjet e rjetëzimit. Parimet e kontabilitetit për kolateralin mbeten të pandryshuara në krahasim me SNK 39. Kolaterali nuk është regjistruar në pasqyrën e pozicionit financiar të Grupit nëse nuk është riposeduar. Megjithatë, vlera e drejtë e kolateralit ndikon në llogaritjen e HPK. Në përgjithësi, ai vlerësohet të paktën në fillim, dhe i nënshtrohet rishikimeve gjysmë vjetore. Disa kolaterale të tilla si paratë ose letrat me vlerë vlerësohen çdo ditë në lidhje me kërkesat e marzhit. Detajet e mëtejshme jepen në shënimin (25) Kolaterali dhe rreziku maksimal i kredisë.

Një rast i veçantë është klasifikimi i tokës dhe ndërtesave nga blerjet me garanci brenda kuadrit të realizimit të kolateralit pasi pasuria e tillë e patundshme apo aktivet e tjera janë blerë kryesisht për të shmangur humbjet nga biznesi i huadhënies dhe përgjithësisht kanë për qëllim të ri-shiten. Në hapin e parë, Grupi vlerëson nëse një aktiv që është riposeduar mund të përdoret për operacionet e veta të biznesit ose jo. Aktivet që konsiderohen të dobishme për veprimtarinë e biznesit të tyre transferohen në aktivet e qëndrueshme materiale të Grupit në vlerën më të ulët midis vlerës së riblerjes dhe vlerës kontabël të aktivit të kolateralizuar fillimisht. Aktivet të cilat planifikohen të shiten, njihen në inventarët e Grupit me vlerën e drejtë minus kostot e shitjes për aktivet jofinanciare në kohën e riposedimit, në përputhje me udhëzimet e Grupit. Megjithatë, kur realizon kolateralin, Grupi nuk merr në posedim fizikisht aktivet, por kontraktin agjentë të jashtëm për të arkëtuar mjete monetare nëpërmjet ankandeve për të shlyer borxhet e pashlyera të klientit. Shuma e tepërt e mjeteve monetare i kthehet klientëve. Për shkak të kësaj praktike, pasuria e patundshme rezidenciale nuk është raportuar në pasqyrën e pozicionit financiar të Grupit brenda kontekstit të realizimit të kolateralit.

Marrëveshje të shitjes dhe marrëveshjeve të riblerjes

Në një transaksion të vërtetë të shitjes dhe riblerjes, Grupi i shet aktive një palë e tretë dhe bie dakord në të njëjtën kohë për të riblerë këto aktive me një çmim dhe kohë të caktuar. Aktivet mbeten në pasqyrën e pozicionit financiar të Grupit dhe maten sipas standardeve të zbatuara në zërin në pasqyrën e pozicionit financiar nën të cilin ato janë paraqitur. Letrat me vlerë nuk janë regjistruar pasi që të gjitha rreziqet dhe përfitimet e Grupit që lidhen me pronësinë e letrave me vlerë të riblerjeve ruhen. Flukset monetare hyrëse që rrjedhin nga një transaksion i shitjes dhe riblerjes njihen në pasqyrën e pozicionit financiar si detyrime financiare - kosto e amortizuar. Sipas marrëveshjeve të anasjellta të riblerjes, aktivet janë blerë nga Grupi me detyrimin për t'i shitur ato në të ardhmen. Letrat me vlerë të blera në të cilat bazohet transaksioni financiar nuk raportohen në pasqyrën e pozicionit financiar të Grupit dhe rrjedhimisht nuk maten. Flukset monetare dalëse që rrjedhin nga marrëveshjet e riblerjes të anasjellta regjistrohen në pasqyrën e pozicionit financiar nën aktivin financiar të elementit - koston e amortizuar. Shpenzimet e interesit nga marrëveshjet e shitjes dhe të riblerjes dhe të ardhurat nga interesi nga marrëveshjet e riblerjes dhe shitjes së anasjelltë, maturohen në një vijë të drejtë përgjatë afatit të tyre deri në maturim dhe paraqiten nën të ardhurat neto nga interesi të Grupit.

Huadhënia e letrave me vlerë

Grupi kryen transaksione të huadhënies së letrave me vlerë me bankat ose klientët në mënyrë që të përmbushë detyrimet ose të kryejë marrëveshjet e shitjes dhe të riblerjes. Në Grup, transaksionet e huadhënies së letrave me vlerë paraqiten në të njëjtën mënyrë si marrëveshjet e shitjes dhe marrëveshjeve të riblerjes. Kjo do të thotë se letrat me vlerë të dhëna hua vazhdojnë të mbesin në portofolin e letrave me vlerë dhe vlerësohen sipas SNRF 9. Letrat me vlerë të marra hua nuk njihen dhe nuk vlerësohen në Grup. Kolaterali i parasë së gatshme i siguar nga Grupi për transaksionet e huadhënies së letrave me vlerë paraqitet si një e drejtë sipas zërave të aktiveve financiare - kosto e amortizuar ndërsa kolaterali i marrë është paraqitur si detyrime financiare - kostoja e amortizuar në pasqyrën e pozicionit financiar.

Qiratë

Grupi ka aplikuar SNRF 16 duke përdorur qasjen e modifikuar retrospektive dhe për këtë arsye informacioni krahasues për vitin 2018 nuk është rikthyer dhe vazhdon të raportohet nën SNK 17 dhe KIRFN 4. Detajet e politikave të kontabilitetit sipas SNK 17 dhe KIRFN 4 shpalosen të konsoliduara nëse ato janë të ndryshme nga ato nën SNRF 16 dhe ndikimet në pasqyrat financiare të konsoliduara shpalosen në pjesën e aplikimit të standardeve të reja dhe të rishikuara.

Politika e zbatueshme para 1 janarit 2019

Për kontratat para 1 janarit 2019, Grupi përcaktoi nëse aranzhimi ishte ose përmbante një qira bazuar në vlerësimin nëse

- përmbushja e marrëveshjes varet nga një pasuri e veçantë; dhe
- marrëveshja kishte përcjellë të drejtën për të kontrolluar përdorimin e aktivitetit themelor. Ky ishte rasti nëse ndonjë prej kushteve të mëposhtme është përmbushur:
  - Blerësi në aranzhim kishte aftësinë ose të drejtën për të drejtuar aktivin ose drejtuar të tjerët për të drejtuar aktivin.
  - Blerësi kishte aftësinë ose të drejtën të kontrollonte hyrjen fizike në aktiv.
  - Ekzistonte vetëm një mundësi e largët që palët, përveç blerësit, morën më shumë sesa një sasi e parëndësishme e prodhimit të aktivitetit dhe çmimi që blerësi do të paguante nuk ishte as i caktuar për njësi të prodhimit, as të barabartë me çmimin aktual të tregut në atë kohë e dorëzimit

Politika e kontabilitetit e zbatueshme nga 1 janari 2019

Në fillimin e një kontrate, Grupi vlerëson nëse kontrata është, ose përmban, një qira. Një kontratë është, ose përmban, një qira nëse kontrata përcjell të drejtën për të kontrolluar përdorimin e një aktivi të identifikuar për një periudhë kohe në këmbim të vlerësimit. Për të vlerësuar nëse një kontratë përcjell të drejtën për të kontrolluar përdorimin e një pasurie të identifikuar, Grupi vlerëson nëse:

- Kontrata përfshin përdorimin e një aktivi të identifikuar - ky është rasti kur ose aktivi specifikohet në mënyrë të qartë në kontratë ose aktivi specifikohet në mënyrë implicite në kohën kur është vënë në dispozicion për përdorim nga klienti që është i aftë të përdoret për të përmbushur kushtet e kontratës. Nëse furnizuesi ka një të drejtë substanciale zëvendësimi, atëherë aktivi nuk identifikohet;
- Grupi ka të drejtë të marrë në konsideratë të gjitha përfitimet ekonomike nga përdorimi i aktivitetit gjatë gjithë periudhës së përdorimit; dhe
- Grupi ka të drejtë të drejtojë se si dhe për çfarë qëllimi aktivi përdoret në të gjithë periudhën e përdorimit ose vendimet përkatëse se si dhe për çfarë qëllimi përdoret aktivi të paracaktuar.

Grupi si qiramarrës

Grupi njeh një aktiv të përdorimit të së drejtës dhe një detyrim të qirasë në datën e fillimit të qirasë që është data në të cilën qiradhënësi (një furnizues) e vë një aktiv themelor në dispozicion për t'u përdorur nga Grupi. Aseti i përdorimit të së drejtës matet me koston në datën e fillimit. Kostoja e aktivitetit të së drejtës së përdorimit përfshin shumën e barabartë me detyrimin e qirasë në njohjen e saj fillestare të rregulluar për çdo pagesa të qirasë të bërë në ose para fillimit të qirasë plus çdo kosto fillestare direkte të ndodhur dhe një vlerësim të kostove për çmontimin dhe hiqni aktivin themelor ose për të rivendosur aktivin themelor ose sitin në të cilin është vendosur, më pak stimulim qeraje. Pasuria e përdorimit të së drejtës zhvlerësohet më pas duke përdorur metodën e linjës së drejtpërdrejtë në përputhje me SNK 16 nga data e fillimit deri në fillim të fundit të jetës së dobishme ose mbarimit të afatit të qirasë së aktivitetit të përdorimit të duhur. Aseti i përdorimit të së drejtës zvogëlohet nga zhvlerësimet, nëse ka, dhe rregullohet për rivlerësime të caktuara të detyrimit të qirasë. Në datën e fillimit, Grupi mat detyrimin e qirasë në vlerën aktuale të pagesave të qirasë që nuk janë paguar në atë datë. Pagesat e qirasë zbriten duke përdorur normën e interesit të nënkuptuar në qira, nëse kjo normë mund të përcaktohet me lehtësi. Nëse kjo normë nuk mund të përcaktohet me lehtësi, qiramarrësi përdor normën e huamarrjes në rritje.

Qiratë – vazhdim

Pagesat e qirasë të përfshira në matjen e detyrimit të qirasë përfshijnë si më poshtë:

- pagesa fikse përfshirë pagesa fikse në substancë
- pagesa të ndryshueshme të qirasë që varen nga një indeks ose normë, e matur fillimisht duke përdorur indeksin ose kursin në datën e fillimit;
- shumat që pritet të paguhet nga qiramarrësi nën garancitë e vlerës së mbetur;
- çmimi i ushtrimit të një opsioni blerjeje nëse Grupi është i sigurt për të ushtruar atë mundësi; dhe
- pagesa e gjobave për ndërprerjen e qirasë, nëse afati i qirasë pasqyron qiramarrësin që ushtron një mundësi për të përfunduar qiranë

Detyrimi i qirasë matet në bazë të vazhdueshme në mënyrë të ngjashme me detyrimet e tjera financiare, duke përdorur një metodë efektive të interesit, në mënyrë që vlera kontabël e detyrimit të qirasë të matet në bazë të kostos së amortizuar dhe shpenzimi i interesit të ndahet gjatë afatit të qirasë. Rivlerësohet kur ka një ndryshim në pagesat e ardhshme të qirasë që vijnë nga një ndryshim në një indeks ose normë, nëse ka një ndryshim në vlerësimin e Grupit për shumën që pritet të paguhet nën një garanci të vlerës së mbetur, ose nëse Grupi ndryshon vlerësimin i saj nëse do të ushtrojë një mundësi blerjeje, zgjatjeje ose përfundimi. Kur detyrimi i qirasë është rivlerësuar në këtë mënyrë, bëhet një rregullim përkatës në vlerën kontabël të aktivitet të së drejtës së përdorimit ose regjistrohet në fitim ose humbje nëse vlera kontabël e aktivitet të së drejtës së përdorimit është zvogëluar në zero . Grupi ka zgjedhur të mos njohë aktivitet e përdorimit të së drejtës dhe detyrimet e qirasë për qira afatshkurtra të pajisjeve që kanë një afat qiraje prej dymbëdhjetë muajsh ose më pak dhe qiratë e pasurive me vlerë të ulët, përfshirë pajisjet IT. Grupi njeh pagesat e qirasë që lidhen me këto qira si një shpenzim në bazë lineare gjatë afatit të qirasë.

Grupi si qiradhënës

Kur Grupi vepron si qiradhënës, në fillimin e qirasë përcakton nëse qiraja llogaritet si financë ose qira operative. Në Grup një qira klasifikohet si qira financiare nëse në të vërtetë transferohen të gjitha rreziqet dhe përfitimet e rastësishme nga pronësia. Faktorët tipikë që, individualisht ose në kombinim, normalisht do të çonin në një qira të klasifikojë si qira financiare:

Transferimi i pronësisë së aktivitet deri në fund të afatit të qirasë;

Opsioni për të blerë aktivitetin me një çmim që pritet të jetë mjaft më i ulët se vlera e drejtë në datën kur opsioni bëhet i ushtrueshëm që ai të jetë i sigurt në mënyrë të arsyeshme në datën e fillimit se opsioni do të ushtrohet;

Afati i qirasë është për pjesën kryesore të jetës ekonomike të aktivitet (edhe nëse titulli nuk transferohet);

Në datën e fillimit, vlera e tanishme e pagesave të qirasë është e barabartë të paktën në thelb me vlerën e drejtë të aktivitet;

Pasuria është e një natyre kaq të specializuar që vetëm qiramarrësi mund ta përdorë atë pa modifikime të mëdha.

Ndonjëherë Grupi është një qiradhënës i ndërmjetëm që do të thotë se Grupi vepron si qiramarrës dhe qiradhënës i të njëjtës pasuri themelore dhe llogarit interesin e tij në qiranë kryesore dhe nënqira më vete. Kur qiraja kryesore është një qira afatshkurtër, nënqiraja klasifikohet si një qira operative. Përndryshe, Grupi vlerëson klasifikimin e një nënqire, duke iu referuar pasurisë së përdorimit të së drejtës në qiranë kryesore dhe jo duke iu referuar pasurisë themelore të qirasë kryesore. Grupi njeh pagesat e qirasë që lidhen me qiranë operative si të ardhura në bazë lineare gjatë afatit të qirasë. Politikat e kontabilitetit të përdorura në vitin 2018 si qiradhënës në periudhën krahasuese nuk ishin të ndryshme nga SNRF 16.

Pasqyrat financiare të konsoliduara

Filialet janë ato njësi të investuara, duke përfshirë njësitë e strukturuar, që Grupi kontrollon sepse Grupi (i) ka fuqinë për të drejtuar aktivitetet relevante të njërive të investuara që ndikojnë ndjeshëm në kthimet e tyre, (ii) ka ekspozim ose të drejta, për kthime të ndryshueshme nga përfshirja e saj investitorët, dhe (iii) ka aftësinë për të përdorur fuqinë e saj mbi të për të ndikuar në shumën e kthimit të investitorëve. Ekzistenca dhe efekti i të drejtave substanciale, duke përfshirë të drejtat substanciale potenciale të votimit, merren parasysh gjatë vlerësimit nëse Grupi ka fuqi mbi një njësi tjetër. Për të drejtën të jetë thelbësore, mbajtësi duhet të ketë aftësi praktike për të ushtruar këtë të drejtë kur duhet të merren vendime për drejtimin e aktiviteteve përkatëse të të investuarit. Grupi mund të ketë pushtet mbi një njësi të investuar edhe kur mban më pak se shumica e fuqisë votuese. Në një rast të tillë, Grupi vlerëson madhësinë e të drejtave të tij të votimit në lidhje me madhësinë dhe shpërndarjen e zotërimeve të mbajtësve të tjerë të votës për të përcaktuar nëse ai ka de facto fuqi mbi njësinë e investuar. Të drejtat mbrojtëse të investitorëve të tjerë, të tilla si ato që lidhen me ndryshimet fundamentale të aktiviteteve të investuara ose zbatohen vetëm në rrethana të jashtëzakonshme, nuk e pengojnë Grupin që të kontrollojë një njësi në të cilën ka investuar. Filialet janë konsoliduar nga data në të cilën kontrolli është transferuar në Grup, dhe janë dekonsoliduar nga data në të cilën kontrolli pushon.

Metoda e blerjes së kontabilitetit përdoret për të llogaritur blerjen e filialeve. Aktivitetet e identifikueshme të blera dhe detyrimet dhe detyrimet e papaguara të marra në një kombinim biznesi maten me vlerën e tyre të drejtë në datën e blerjes, pavarësisht nga shkalla e ndonjë interesi jo-kontrollues. Grupi mat interesin jo-kontrollues që përfaqëson interesin aktual të pronësisë dhe i jep të drejtën mbajtësit në një pjesë proporcionale të aktiveve neto në rast të likuidimit në një transaksion në baza transaksioni, ose në: (a) vlerën e drejtë, ose (b) - pjesëmarrja proporcionale e interesave të kontrollit të mjeteve neto të të blerit. Interesat jo-kontrolluese që nuk janë pronë e interesit të pronësisë maten me vlerën e drejtë.

Emri i mirë matet duke zbritur aktivitetet neto të të blerit nga totali i shumës së transferuar për të blerurin, shumën e interesit jo-kontrollues në të blerurin dhe vlerën e drejtë të një interesi në të blerurin e mbajtur menjëherë para datës së blerjes. Çdo shumë negative ("emri i mirë negativ") njihet në fitim ose humbje, pasi që drejtimi rivlerëson nëse ai ka identifikuar të gjitha aktivitetet e blera dhe të gjitha detyrimet dhe detyrimet e kushtëzuara të supozuara dhe rishikon përshtatshmërinë e matjes së tyre.

Detyrimi i transferuar për të blerurin matet me vlerën e drejtë të aktiveve të nxjerra, instrumentave të kapitalit neto të emtuara dhe pasiveve të krijuara ose të marra, duke përfshirë vlerën e drejtë të aktiveve ose pasiveve nga marrëveshjet e kushtëzimeve të kushtëzuara, por nuk përfshijnë kostot që lidhen me blerjen siç janë këshillimi, vlerësimin dhe shërbime të ngjashme profesionale. Kostot e transaksionit të shkaktuara për nxjerrjen e instrumentave të kapitalit neto zbriten nga kapitali neto; kostot e transaksionit të kryera për lëshimin e borxhit zbriten nga vlera kontabël e saj dhe të gjitha kostot e tjera të transaksionit që lidhen me blerjen shpenzohen. Transaksionet, llogaritë dhe fitimet e përcaktuara për transaksionet ndërmjet kompanive të grupit eliminohen; humbjet e përcaktuara po ashtu eliminohen nëse kostoja nuk mund të mbulohet. Banka dhe të gjitha filialet e saj përdorin politika uniforme të kontabilitetit në përputhje me politikat e Grupit.

Blerjet dhe shitjet e interesave jo-kontrolluese. Grupi zbaton modelin e njësisë ekonomike për të llogaritur transaksionet me pronarët me interes jo-kontrollues. Çdo diferencë midis shumës së blerjes dhe vlerës kontabël të interesit jo-kontrollues të blerë, regjistrohet si një transaksion kapital direkt në kapital. Grupi njihet diferencën midis shumës së shitjes dhe vlerës kontabël të interesit jo-kontrollues të shitur si një transaksion kapital në pasqyrën e ndryshimeve në kapitalin neto.

Investimet në pjesëmarrje janë subjekte mbi të cilat Grupi ka ndikim të konsiderueshëm (direkt ose indirekt), por jo kontroll, duke shoqëruar në përgjithësi një pjesëmarrje midis 20 dhe 50 për qind të të drejtave të votës. Investimet në pjesëmarrje llogariten duke përdorur metodën e kapitalit të kontabilitetit, dhe fillimisht njihen me kosto. Vlera kontabël e pjesëmarrjes përfshin emrin e mirë të identifikuar në blerje minus humbjet e akumuluarat të zhvlerësimit, nëse ka. Dividentët e marra nga pjesëmarrjet zvogëlojnë vlerën bartëse të investimit në pjesëmarrje. Ndryshimet e tjera pas blerjes në pjesën e grupit të aktiveve neto të një pjesëmarrjeje njihen si më poshtë: (i) pjesëmarrja e Grupit në fitime ose humbje të pjesëmarrjes regjistrohet në fitimin ose humbjen e konsoliduar për vitin si pjesë e rezultatit të pjesëmarrjes (ii) pjesëmarrja e Grupit në të ardhura të tjera gjithëpërfshirëse njihet në të ardhura të tjera përmbledhëse dhe paraqitet veças; (iii) të gjitha ndryshimet e tjera në pjesën e Grupit në vlerën kontabël të aktiveve neto të pjesëmarrjes njihen në fitim ose humbje në pjesën e rezultatit bashkëpunëtorët.

Megjithatë, kur pjesëmarrja e Grupit në humbje në një pjesëmarrje është e barabartë ose tejkalon interesin e saj në pjesëmarrje, duke përfshirë çdo të arkëtueshmë tjetër të pasiguarar, Grupi nuk njihet humbje të mëtejshme, përveç nëse ka kryer detyrime ose ka bërë pagesa në emër të bashkëpunëtorit.

Pasqyrat financiare të konsoliduara – vazhdim

Fitimet e parealizuara mbi transaksionet ndërmjet Grupit dhe bashkëpunëtorëve të tij eliminohen në masën e interesit të Grupit në pjesëmarrje; humbjet e parealizuara po ashtu eliminohen nëse transaksioni nuk dëshmon për një zhvlerësim të aktivit të transferuar.

Nxjerrjet jashtë përdorimit të filialeve, investimeve e ose ndërmarrjeve të përbashkëta. Kur grupi pushon të ketë kontroll ose ndikim të rëndësishëm, çdo interes i ruajtur në njësinë ekonomike rimerret në vlerën e tij të drejtë, me ndryshimin në vlerën kontabël të njohur në fitim ose humbje. Vlera e drejtë është vlera kontabël fillestare për qëllime të kontabilizimit të mëvonshëm të interesit të mbajtur si një pjesëmarrje, sipërmarrje e përbashkët ose aktiv financiar. Përveç kësaj, çdo shumë e njohur më parë në të ardhura të tjera gjithëpërfshirëse në lidhje me atë njësi ekonomike, llogaritet sikur Grupi të kishte drejtpërdrejt në dispozicion aktivet ose pasivet përkatëse. Kjo mund të thotë që shumatat e njohura më parë në të ardhura të tjera gjithëpërfshirëse riciklohen në fitim ose humbje. Nëse interesi i pronësisë në një pjesëmarrje zvogëlohet, por ndiqet ndikimi i rëndësishëm, vetëm një pjesë proporcionale e shumave të njohura më parë në të ardhurat e tjera gjithëpërfshirëse riklasifikohen në fitim ose humbje, aty ku është e përshtatshme.

Arka, banka qendrore dhe depozita të tjera pa afat

Arka, banka qendrore dhe depozita të tjera pa afat përfshijnë kartmonedha dhe monedha në dorë, depozita pa afat dhe rezervat e detyrueshme pranë Bankës Qendrore të Shqipërisë, si dhe depozitat pa afat në banka.

Arka, banka qendrore dhe depozita të tjera pa afat mbahen me koston e amortizuar në pasqyrën e pozicionit financiar.

Paraja dhe ekuivalentet e saj

Paraja dhe ekuivalentet e saj përfshijnë aktive financiare shumë likuide me maturitete prej 3 muajsh ose më pak që nga data e blerjes, të cilat mbartin rrezik të vogël të ndryshimit të vlerës së drejtë dhe përdoren nga Grupi në procesin e administrimit të angazhimeve afatshkurtra.

Aktive të qëndrueshme të patrupëzuara

Aktive të qëndrueshme të patrupëzuara të blera

Në Grup, aktivet e qëndrueshme të patrupëzuara të blera veçmas, psh. ato me një jetë të dobishme të përcaktuar jo të blera në një kombinim biznesi, kapitalizohen me koston e blerjes minus amortizimin dhe zhvlerësimin e akumuluar. Amortizimi është përlllogaritur me metodën lineare gjatë jetës së dobishme të pritshme dhe është raportuar si një shpenzim në pasqyrën e të ardhurave. Jeta e dobishme e pritshme dhe metoda e amortizimit rishikohen në çdo datë raportimi dhe çdo ndryshim i mundshëm në matje merret në konsideratë prospektivisht. Aktivet fikse jo-materiale të blera veçmas me jetë të dobishme të papërcaktuar janë kapitalizuar me koston e blerjes minus zhvlerësimi i akumuluar. Jeta normale e dobishme e softuerit është midis katër dhe gjashtë vjet. Jeta normale e dobishme për projektet e mëdha të programit mund të zgjasë gjatë një periudhe më të gjatë.

Aktivitet e qëndrueshme të patrupëzuara me një jetë të dobishme të përcaktuar amortizohen gjatë periudhës gjatë së cilës mund të përdoret aktivi fiks jomaterial.

Aktivitet të qëndrueshme të trupëzuara

Tokat dhe ndërtesat, si dhe mobiliet dhe pajisjet e zyrës të raportuara në aktivitet fikse, maten me koston e blerjes ose këmbimit minus zhvlerësim. Amortizimi regjistrohet nën shpenzimet e përgjithshme administrative.

Metoda lineare përdoret për amortizimin dhe bazohet në shifrat e mëposhtme të jetës së dobishme:

Jetë e dobishme	Viti
Ndërtesat	20
Mobilje dhe pajisje zyre	4 – 7
Hardware	4 – 7
Program	8

Toka nuk është subjekt amortizimi

Jeta e dobishme e pritshme, vlerat e mbetura dhe metodat e zhvlerësimit rishikohen çdo vit. Çdo ndryshim i domosdoshëm i vlerësimeve merret parasysht. Çdo zhvlerësim i përhershëm i pritur raportohet në pasqyrën e të ardhurave dhe paraqitet në zërin e shpenzimeve të përgjithshme administrative. Në rast se arsyeja për zhvlerësimin nuk është më e vlefshme, një reduktim do të bëhet deri në një maksimum të shumës së koston së amortizuar të aktivitet.

Një aktiv fiks është çregjistruar kur është shitur ose kur nuk mund të pritet përfitim i ardhshëm ekonomik nga përdorimi i vazhdueshëm i aktivitet. Fitimi ose humbja që rezultojnë nga shitja ose nxjerrja jashtë përdorimi e ndonjë aktiviteti përcaktohet si diferencë midis të ardhurave dhe vlerës kontabël të aktivitet dhe njihet në të ardhura të tjera operative neto.

Aktive materiale afatgjata për investim

Aktive materiale afatgjata për investim përfshijnë prona që mbahen për të fituar të ardhura nga qiraja dhe / ose për vlerësimin e kapitalit. Aktivitet materiale afatgjata për investim raportohen me koston e amortizuar duke përdorur modelin e koston sipas SNK 40 dhe është paraqitur në aktivitet fikse për shkak të rëndësisë së ulët. Bazuar në jetën e dobishme zbatohet metoda e amortizimit linear. Jeta normale e dobishme e aktiveve materiale afatgjata për investim është e njëjtë me atë të ndërtesave të njohura nën aktivitet. Amortizimi regjistrohet nën zërin shpenzimet e përgjithshme administrative. Aktivitet materiale afatgjata për investim çregjistrohen në kur aktivitet nxirren jashtë përdorimi ose kur nuk do të përdoren më dhe nuk mund të pritet përfitim i ardhshëm ekonomik nga nxjerrja jashtë përdorimit. Fitimi ose humbja që rrjedh nga nxjerrja jashtë përdorimi përcaktohet si diferencë midis të ardhurave neto nga nxjerrja jashtë përdorimi dhe vlerës kontabël të aktivitet dhe njihet në të ardhura të tjera operative neto në periudhën raportuese në të cilën aktivitet është nxjerrë jashtë përdorimi.

Provizionet për detyrimet dhe shpenzimet

Provizionet njihen kur Grupi ka një detyrim aktual si rezultat i një ngjarjeje të kaluar, të cilin ka të ngjarë që të jetë e detyruar të shlyejë dhe vlera e shumës mund të matet në mënyrë të besueshme. Niveli i provizioneve është vlerësimi më i mirë i mundshëm i fluksit të pritshëm të përfitimeve ekonomike në datën e raportimit, duke marrë parasysht rreziqet dhe pasiguritë që shoqërojnë angazhimin për të përmbushur detyrimin. Nëse një provizion është llogaritur bazuar në vlerësimin e flukseve të mjeteve monetare të nevojshme për të përmbushur një detyrim, flukset e mjeteve monetare duhet të skontojnë nëse efekti i interesit është material.

Këto lloje të provizioneve janë raportuar në pasqyrën e pozicionit financiar nën provizionet për detyrimet dhe shpenzimet. Shpërndarja ndaj llojeve të ndryshme të provizionit është e regjistruar përmes zërave të ndryshëm në pasqyrën e të ardhurave në varësi të natyrës së provizionit. Provizionet e ristrukturimit, provizionet për rreziqet ligjore dhe përfitimet e tjera të punonjësve regjistrohen në shpenzimet e përgjithshme administrative. Përsa i përket provizioneve të tjera të cilët nuk i përkasin një zëri të caktuar të shpenzimeve të përgjithshme administrative, ata regjistrohen nën shpenzime të tjera operative neto.

Përfitimet e punonjësve

Plan pensioni me kontribute të përcaktuara

Detyrimet për planet e pensioneve me kontribut të përcaktuar njihen si shpenzime për personelin në pasqyrën e të ardhurave kur ato ndodhin.

Përfitimet e punonjësve – vazhdim

Kontributet për sigurimet shoqërore dhe shëndetsore

Grupi paguan kontribute për sigurimet shoqërore të detyrueshme që mundësojnë përfitime të mëvonshme për punonjësit që dalin në pension. Autoritetet Shqiptare janë përgjegjëse për përcaktimin e limitit minimal ligjor të vendosur për pensionet në Shqipëri sipas një plani pensioni me kontribute të përcaktuara.

Leja e paguar vjetore

Grupi njeh si detyrim vlerën e paskontuar të koston së vlerësuar së lejes vjetore që pritet të paguhet në këmbim të shërbimeve të punëmarrësit për periudhën.

Përfitimet afatshkurtra

Detyrimet për përfitime afatshkurtra nuk skontohehen dhe regjistrohen në periudhën kur ofrohet shërbimi. Një provigjion mund të regjistrohet për shumën që pritet të paguhet në lidhje me bonuset afatshkurtra në mjete monetare ose planet për ndarjen e fitimeve, nëse Grupi ka një detyrim ligjor aktual ose konstruktiv për të paguar këtë shumë si rezultat i shërbimeve të ofruara nga punonjësi në të shkuarën dhe nëse detyrimi mund të matet në mënyrë të besueshme.

Përfitimet nga ndërprerja e marrëdhënies të punës

Përfitimet nga ndërprerja e marrëdhënies të punës regjistrohen si shpenzim atëherë kur Grupi, në mënyrë të dukshme, ka vendosur të zbatojë një plan formal të detajuar për të ndërprerë punësimin para datës së daljes në pension. Përfitime të ofruara për largimin vullnetar do të regjistrohen vetëm atëherë kur oferta është bërë, është e mundshme që oferta do të pranohet dhe numri i personave që do të pranojnë ofertën mund të matet në mënyrë të besueshme.

Detyrimet e varura

Detyrimet e varura paraqiten si pjesë e detyrimeve financiare - kosto e amortizuar. Detyrimet janë të varura nëse, në rast të likuidimit ose falimentimit, ato mund të shlyhen vetëm pasi të jenë shlyer detyrimet ndaj depozituesve dhe të gjithë kreditorëve të tjerë. Grupi nuk kishte asnjë mos shlyerje të principalit, interesit ose shkelje të tjera në lidhje me detyrimet e tij të varura gjatë viteve të mbyllura më 31 dhjetor 2018 dhe 2017.

Të ardhurat nga interesat, neto

Norma efektive e interesit

Të ardhurat dhe shpenzimet nga interesi njihen në fitim ose humbje duke përdorur metodën e interesit efektiv. 'Norma efektive e interesit' është norma e interesit që përdoret për të skontuar flukset e pritshme hyrëse ose dalëse përgjatë jetës së pritshme të instrumentit financiar për të llogaritur:

- vlerën kontabël bruto e aktivitetit financiar; ose
- koston e amortizuar të detyrimit financiar.

Gjatë llogaritjes së normës efektive të interesit për instrumentet financiarë, përveç aktiveve të blera ose të krijuar nga kreditë, Grupi vlerëson flukset monetare të ardhshme duke marrë parasysh të gjitha kushtet kontraktuale të instrumentit financiar, por jo HPK. Për aktivet financiare të blera ose të emetuara të zhvlerësuar, llogaritet një normë efektive interesi e rregulluar duke përdorur flukset monetare të ardhshme të vlerësuar duke përfshirë HPK.

Llogaritja e normës efektive të interesit përfshin kostot dhe tarifën e transaksionit dhe pagesa të tjera të kryera ose të marra që janë pjesë përbërëse e normës efektive të interesit. Kostot e transaksionit përfshijnë kostot shtesë që janë drejtpërdrejtë të lidhura me blerjen ose emetimin e një aktivi financiar ose detyrimi financiar.

Të ardhurat nga interesat, neto – vazhdim

Kostoja e amortizuar dhe vlera kontabël bruto

'Kosto e amortizuar' e një aktivi ose detyrimi financiar është shuma me të cilën aktivi ose detyrimi financiar matet në njohjen fillestare minus riparimet e principalit, plus ose minus amortizimin kumulativ duke përdorur metodën e interesit efektiv të ndonjë difference midis shumës fillestare dhe shumës së maturimit dhe, për aktivet financiare, rregulluar për çdo zbritje të humbjes së pritshme të kredisë (ose zbritje për zhvlerësim përpara datës 1 janar 2018).

'Vlera kontabël bruto e një aktivi financiar' është kostoja e amortizuar e një aktivi financiar përpara se të rregullohet për çdo zbritje të humbjes së pritshme të kredisë.

Llogaritja e të ardhurave dhe shpenzimeve të interesit

Norma efektive e interesit të një aktivi financiar ose detyrimi financiar llogaritet në njohjen fillestare të një aktivi financiar ose detyrimi financiar. Në llogaritjen e të ardhurave dhe shpenzimeve të interesit, norma efektive e interesit zbatohet ndaj vlerës kontabël bruto të aktivit (kur aktivi nuk është i zhvlerësuar) ose ndaj koston së amortizuar të detyrimit. Norma efektive e interesit rishikohet si rezultat i rivlerësimit periodik të flukseve të mjeteve monetare të instrumenteve me normë të ndryshueshme interesi për të pasqyruar lëvizjet në normat e interesit të tregut. Norma efektive e interesit rishikohet gjithashtu për rregullimet mbrojtëse të vlerës së drejtë me në datën kur fillon amortizimi i rregullimit mbrojtës.

Sidoqoftë, për aktivet financiare që janë zhvlerësuar pas njohjes fillestare, të ardhurat nga interesi llogariten duke zbatuar normën efektive të interesit ndaj koston së amortizuar të aktivit financiar. Nëse aktivi nuk është më i zhvlerësuar, atëherë llogaritja e të ardhurave nga interesi kryhet në bazë bruto.

Për aktivet financiare të cilat kanë qenë të zhvlerësuar në njohjen fillestare, të ardhurat nga interesi llogariten duke zbatuar normën efektive të interesit të rregulluar ndaj koston së amortizuar të aktivit. Edhe në rast se rreziku i kredisë i aktivit financiar përmirësohet ndjeshëm, llogaritja e interesit nuk kryhet mbi vlerën kontabël bruto të aktivit financiar.

Për informacion mbi rastin kur aktivet financiare janë të zhvlerësuar, shih Shënimin 24 Humbja e pritshme e kredisë, paragrafi "Përkufizimi i aktiveve të pashlyera dhe kredive të zhvlerësuar".

Paraqitja

Të ardhurat nga interesi të llogaritura duke përdorur metodën e interesit efektiv të paraqitur në pasqyrën e konsoliduara të fitimit ose humbjes dhe AGJ përfshijnë:

- interesi mbi aktivet financiare dhe detyrimet financiare të matura me koston e amortizuar;
- interesi mbi instrumentet e borxhit të matura në VDAGJ;

Shpenzimet e interesit të paraqitura në pasqyrën e fitimit ose humbjes dhe AGJ përfshijnë interesin për detyrimet financiare të matura me koston e amortizuar.

Të ardhurat dhe shpenzimet nga interesi mbi të gjitha aktivet dhe detyrimet tregtare konsiderohen të rastësishme në operacionet tregtare të Grupit dhe paraqiten së bashku me të gjitha ndryshimet e tjera në vlerën e drejtë të aktiveve dhe detyrimeve tregtare në të ardhurat neto tregtare (shih Të ardhurat e tjera të interesit më poshtë).

Të ardhurat dhe shpenzimet nga interesi u njohën si fitim ose humbje në pasqyrën e konsoliduar të fitimit ose humbjes dhe të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse duke përdorur metodën e interesit efektiv. Norma efektive e interesit është norma që ul zbritjet e vlerësuar të parave të gatshme dhe arkëtimet gjatë jetës së pritshme të aktivit financiar ose detyrimit (ose, kur është e përshtatshme, një periudhë më e shkurtër), në vlerën kontabël të aktivit financiar ose detyrimit. Gjatë llogaritjes së normës efektive të interesit, Grupi vlerësoi flukset e ardhshme të parave duke marrë parasysh të gjitha kushtet kontraktuale të instrumentit financiar, por jo humbjet e kredisë në të ardhmen. Llogaritja e normës efektive të interesit përfshinte të gjitha tarifatat dhe pikat e paguara ose të pranuar që janë pjesë përbërëse e normës efektive të interesit. Kostot e transaksionit përfshijnë kosto shtesë që i atribuohen drejtpërdrejt blerjes ose emetimit të një aktivi ose detyrimi financiar.

Të ardhurat nga interesi dhe shpenzimet e paraqitura në pasqyrën e fitimit ose humbjes dhe të ardhurave të tjera përfshijnë:

- interesi mbi aktivet financiare dhe detyrimet me koston e amortizuar e llogaritur në bazë të interesit efektiv
  - interesi për letrat me vlerë të investimeve në dispozicion për shitje të llogaritura në bazë të interesit efektiv
- Të ardhurat dhe shpenzimet nga interesi për të gjitha aktivet dhe detyrimet e tregtimit u prezantuan së bashku me të gjitha ndryshimet e tjera në vlerën e drejtë të aktiveve tregtare dhe detyrimeve në të ardhurat neto nga tregtimi.

Të ardhura të tjera nga interesat

Të ardhurat e tjera të interesit përfshijnë interesin që lidhet me aktivet dhe detyrimet tregtare dhe aktivet financiare të përcaktuara me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes dhe të ardhura nga interesi i qerave financiare.

Të ardhura nga dividendi

Dividentët nga kapitali, filialet jo të konsoliduara plotësisht, investimet strategjike dhe bashkëpunëtorët që nuk vlerësohen në kapitalin neto njihen nën të ardhurat e dividendit. Dividentët njihen përmes fitimit / humbjes nëse e drejta ligjore e Grupit për pagesa është materializuar.

Të ardhura nga tarifat dhe komisionet, neto

Të ardhura nga tarifat dhe komisionet, neto përfshijnë kryesisht të ardhurat dhe shpenzimet që vijnë nga biznesi i transferimit të pagesave, administrimi i aktiveve, biznesi i këmbimit valutor dhe biznesi i kredidhënies. Të ardhurat dhe shpenzimet nga tarifat dhe komisionet janë përlogaritur në periudhën raportuese.

Të ardhurat dhe shpenzimet nga tarifat dhe komisionet që janë pjesë përbërëse e normës efektive të interesit mbi një aktiv financiar ose detyrim financiar përfshihen në normën efektive të interesit (shiko të ardhurat nga interesi neto).

Të ardhurat e tjera të tarifave dhe komisioneve - duke përfshirë pagesat e shërbimit të llogarisë, komisionet e shitjes dhe tarifat e vendosjes - njihen si shërbime të lidhura. Nëse një angazhim i huasë nuk pritët të rezultojë në tërheqjen e një kredie, atëherë tarifa për angazhimin e huasë njihet në mënyrë lineare përgjatë periudhës së angazhimit.

Një kontratë me një klient që rezulton në një instrument financiar të njohur në pasqyrat financiare të Grupit mund të jetë pjesërisht në fushën e SNRF 9 dhe pjesërisht në fushën e SNRF 15. Nëse është kështu, atëherë Grupi së pari zbaton SNRF 9 për të ndarë dhe matur pjesën e kontratës që është në fushën e SNRF 9 dhe më pas zbaton SNRF 15 për pjesën e mbetur.

Shpenzimet e tjera të tarifave dhe komisioneve kanë të bëjnë kryesisht me tarifat e transaksionit dhe shërbimit, të cilat janë regjistruar kur janë pranuar shërbimet.

Të ardhura/(humbje) tregtare neto

Të ardhurat/(humbjet) neto tregtare përfshijnë fitimet minus humbjet që lidhen me aktivet dhe detyrimet tregtare dhe përfshijnë të gjitha ndryshimet në vlerën e drejtë dhe diferencat e këmbimit valutor.

Shpenzimet e përgjithshme administrative

Shpenzimet e përgjithshme administrative përfshijnë shpenzimet për personelin dhe shpenzimet e tjera administrative si dhe amortizimin / zhvlerësimin e aktiveve fikse materiale dhe jo-materiale.

Tatimi mbi fitimin

Shpenzimet e tatimit mbi fitimin përfshijnë tatimin aktual dhe të shtyrë. Shpenzimi i tatimit mbi fitimin njihet në pasqyrën e veçantë të të ardhurave gjithëpërfshirëse me përjashtim të pjesës që lidhet me zërat e njohur direkt në kapital, rast në të cilin njihet në kapital. Tatimi aktual është tatimi i pritshëm i pagueshëm mbi të ardhurat e tatueshme për vitin, duke përdorur normat tatimore të miratuara ose të vendosura thelb rastësisht në datën e raportimit dhe çdo rregullim të tatimit të pagueshëm në vitet e mëparshme.

Tatimi i shtyrë është llogaritet duke përdorur metodën e pasqyrës së pozicionit financiar, duke parashikuar diferencat e përkohshme midis vlerës kontabël të aktiveve dhe detyrimeve për qëllime të raportimit financiar dhe shumave të përdorura për qëllime tatimore. Tatimi i shtyrë matet me normat tatimore që pritët të zbatohen ndaj diferencave të përkohshme kur ato ndryshojnë, bazuar në ligjet që janë miratuar ose janë miratuar në mënyrë thelbësore në datën e raportimit.

Një aktiv tatimor i shtyrë njihet vetëm në masën që është e mundur që fitimet e ardhshme të tatueshme do të realizohen, në mënyrë që të shfrytëzohen diferencat e përkohshme të zbritëshme. Detyrimet tatimore të shtyra njihen për të gjitha diferencat e përkohshme të tatueshme. Aktivet tatimore të shtyra dhe detyrimet tatimore të shtyra rishikohen në çdo datë të raportimit dhe reduktohen në masën që nuk është më e mundur që respektivisht përfitimi tatimor dhe detyrimi tatimor përkatës të realizohen. Tatimet shtesë të të ardhurave që rrjedhin nga shpërndarja e dividendeve njihen në të njëjtën kohë kur njihet detyrimi për të paguar dividendin përkatës.

Pasqyra e flukseve të mjeteve monetare

Pasqyra e fluksit të mjeteve monetare paraqet ndryshimin në gjendjen e Mjete monetare, mjete monetare në Bankën Qendrore dhe depozita pa afat nëpërmjet ndryshimit neto në mjete monetare nga aktivitetet operative, investuese dhe aktivitetet e financimit. Flukse monetare për aktivitetet investuese përfshijnë kryesisht të ardhurat nga shitja, ose pagesat për blerja e investimeve financiare dhe Aktivet fikse. Flukset monetare neto nga aktivitetet e financimit paraqesin të gjitha flukset e mjeteve monetare nga kapitali i vet, detyrimet e varura.

Standardet dhe interpretimet që ende nuk janë të zbatueshme

Standardet dhe interpretimet e reja dhe të ndryshuara që janë lëshuar, por jo ende efektive, deri në datën e lëshimit të pasqyrave financiare të Grupit, janë shpalosur më poshtë. Grupi synon të adoptojë këto standarde, nëse aplikohet, kur ato të jenë efektive.

- SNRF 17 Kontratat e Sigurimeve
- Ndryshimet në SNRF 3: Përkufizimi i një biznesi
- Ndryshimet në SNK 1 dhe SNK 8: Përkufizimi i materialit
- Kuadri Konceptual për Raportimin Financiar

Ndryshimet në përcaktimin e materialit nuk pritet të kenë një ndikim të rëndësishëm në pasqyrat financiare të Grupit dhe për këtë arsye zbulimet nuk janë bërë.

Ngjarje pas datës së raportimit

Drejtimi i Grupit nuk është në dijeni për ndonjë ngjarje pas datës së raportimit që mund të kërkojë korigjim ose shënime shtesë në këto Pasqyra Financiare.

Tirana, 3 Qershor 2021

Bordi Drejtues

Christian Canacaris

Alexander Zsolnai

Lyubomir Punchev

Elona Mullahi

Egon Lerchster

Deklarata e përfaqësuesve ligjorë

Ne konfirmojmë se në dijeninë tonë pasqyrat financiare të konsoliduara japin një pamje të drejtë dhe të vërtetë të aktiveve, detyrimeve, pozicionit financiar dhe fitimit ose humbjes së Grupit siç kërkohet nga standardet e zbatueshme të kontabilitetit dhe se raporti i Drejtimit të Grupit jep një informacion të saktë dhe pamje të drejtë të zhvillimit dhe të performancës së biznesit dhe pozitës së Grupit, së bashku me një përshkrim të rreziqeve dhe pasigurive kryesore që Grupi has.

Bordi Drejtues

Christian Canacaris

Drejtor Ekzekutiv

Alexander Zsolnai

Nën Kryetar i Bordit të Drejtimit

Egon Lerchster

Anëtar i Bordit Drejtues

Lyubomir Punchev

Anëtar i Bordit Drejtues

Elona Mullahi

Anëtar i Bordit Drejtues